

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki
wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 22

Poznań, piątek dnia 15 stycznia 1932

Rok XXVII

Projekt ustawy o zgromadzeniach a dotychczasowy stan prawny u nas

I.

Projekt ustawy o zgromadzeniach wprowadza na obszarze województw zachodnich radykalne zmiany w wykonywaniu jednego z podstawowych praw obywatelskich, ustalonego art. 108 konstytucji Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1921 r. Zmiany te w stosunku do obowiązującego u nas do chwili obecnej stanu prawnego stanowią daleko idące ograniczenie prawa zgromadzania się

Nowy projekt zupełnie słusznie pomija na samym wstępie ustalenie zasady, jaka była wysunięta na naczelnym miejscu niemieckiej ustawy o stowarzyszeniach z dnia 19 kwietnia 1908 r., — zasady wolności zgromadzania się, orzekającej, że wszyscy obywatele państwa mają prawo zgromadzać się w celach, które nie sprzeciwiają się ustawom karnym. Ograniczenia prawa zgromadzania się, zawarte w projekcie, nie dają możliwości ustalenia takiej ogólnej zasady.

Projekt rozróżnia: 1) zgromadzenia niepubliczne czyli zebrania, niewymagające ani zawiadomień ani zgłoszeń; 2) zgromadzenia w lokalach, wymagające zawiadomienia, oraz 3) zgromadzenia po gołem niebem, wymagające zezwoleń. Przepisom, dotyczącym zgromadzeń pod gołem niebem, podlegają również manifestacje publiczne i pochody, jak również przejazdy manifestacyjne na wozach i samochodach. Poza tym ustawa przewiduje zgromadzenia szczególnego typu, jakimi są zjazdy i zgromadzenia przedwyborcze.

Zgromadzenia niepubliczne (zebrania) są dwójakiego rodzaju, a mianowicie:

1) zebrania osób, znanych osobiście zwołującemu lub przewodniczącemu, odbywające się w lokalach i

2) zebrania członków legalnie istniejących zrzeszeń, odbywające się w lokalach na warunkach i w sposób przewidziany w statutach tych zrzeszeń.

Kwestję pojęcia „publiczności” wzgl. „niepubliczności” zebrań pierwszego rodzaju, która w niemieckiej ustawie o stowarzyszeniach została zupełnie świadomie pominięta, gdyż ocena tego faktu jest uzależniona od stanu rzeczy, rozwiązuje projekt metodą uproszczoną i ustala, że zebranie jest tylko w tym wypadku niepubliczne, jeżeli zwołujący lub przewodniczący zna osobiście wszystkie osoby, które przybyły na zebranie. Obecność na zebraniu, chociażby jednej lub kilku osób, nieznanymi osobiście zwołującemu lub przewodniczącemu zebrania, nadaje takiemu zebraniu charakter zgromadzenia publicznego, i takie zebranie podlega wszystkim przepisom, ustalonym w projekcie dla zgromadzeń publicznych.

Drugi rodzaj zgromadzeń niepublicznych, to zebrania legalnie istniejących zrzeszeń (towarzystw). Takie zebrania mają jednak tylko w tym wypadku charakter zgromadzeń niepublicznych, jeżeli się odbywają w sposób przewidziany w statutach tych zrzeszeń, a więc przedewszystkiem, o ile zebranie zostało zwołane w sposób przewidziany w statucie oraz, o ile w zebraniu uczestniczą tylko członkowie odnośnego towarzystwa, jeżeli statut nie przewiduje możliwości udziału w zebraniu osób, nie będących członkami stowarzyszenia.

Należy podkreślić, że zebrania mogą mieć charakter „niepublicznego zgro-

Skutki strajku w porcie londyńskim

Gdynia, 15. 1. (Tel. wł.). Strajk robotników zatrudnionych na lichterach w porcie londyńskim trwa nadal. Statek „Ballonia”, który przywiózł z Polski bekony, jaja, masło, wyroby drzewne i groch, wyładował tylko bekony, jaja i mięso, natomiast drzewo i groch, o ogólnej wadze 120 tonn, zmu-

szony był zabrać z powrotem. „Ballonia” i „Łódź” odchodzą dzisiaj z Gdyni do Londynu z normalnymi ładunkami, które przyjmuje się na statki bez ograniczeń w nadziei, że w międzyczasie strajk w porcie londyńskim zostanie zlikwidowany.
S. B.

Formalności ślubne członków partii hitlerowskiej

Lipsk, 15. 1. (PAT). Władze centralne narodowe - socjalistyczne wydały nowe zarządzenie, według którego każdy z członków, pragnący zawrzeć związek małżeński, obowiązany jest pod groźbą wydalenia z partii, złożyć prośbę o zezwolenie na ślub, przedkładając dowody „rasy” narzeczonej, w celu uniknięcia małżeństw z kobietami obcych i mniej wartościowych ras. Zasadniczo dozwolone jest tylko

żeńie się z kobietami „czystego pochodzenia germańskiego”.

Zarządzenie to — jak podaje prasa hitlerowska — ma na celu „wyhodowanie czystej, szlachetnej i pełno - krwiastej rasy niemieckiej”.

Dzienniki socjalno - demokratyczne z cynizmem i ironją nazywają nową metodę Hitlera „kompletnym blaźństwem, świadczącym o ubogim horyzoncie umysłowym kierowniczych czynników narodowych - socjalistów”.

Daleko idące zmiany

w ustroju szkolnictwa

Warszawa, 15. 1. (Tel. wł.) Wiadomości o zasadniczej reformie ustroju naszego szkolnictwa, podawane przez prasę, były oficjalnie dementowane.

Obecnie urzędowa agencja „Iskra” podaje szereg tez nowej ustawy, przyjętej w projekcie przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 11 bm.

Projekt ustawy rozróżnia w zasadzie trzy typy szkół: państwowe — utrzymywane przez państwo, publiczne — utrzymywane przez państwo wspólnie z samorządem terytorjalnym i gospodarczym oraz prywatne czyli niepaństwowe.

Podstawę organizacyjną i programową ustroju szkolnictwa stanowić będzie obowiązkowa 7-letnia szkoła powszechna. Obowiązek szkolny zaczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko ukończy 7 lat życia.

Ustawa przewiduje dalej obowiązek dokształcania, obejmujący wszystkich tych, którzy po ukończeniu obowiązku szkolnego nie uczęszczają do żadnej szkoły wyższego typu. Obowiązkowi dokształcania podlega młodzież do 18 roku życia włącznie.

Następnie projekt przeprowadza daleko idącą reformę szkolnictwa średniego.

Szkoła średnia ogólnokształcąca ma kurs 6-letni i składać się będzie z czteroletniego gimnazjum i dwuletniego liceum. Okres 2-gi (liceum) stanowić będzie właściwe przygotowanie do studiów wyższych, podczas gdy program gimnazjum, opierający się na drugim szczeblu programu szkoły powszechnej, uwzględnia wykształcenie ogólne i praktyczne.

W zakresie szkolnictwa zawodowego projekt przewiduje szereg stopni szkół zawodowych i dzieli szkolnictwo zawodowe na „szkoły” i „kursy”.

Co do szkół akademickich ustawa utrzymuje dotychczasowy podział na akademickie i nieakademickie.

W szkołach wyższych będą mogli studjować jako studenci zwyczajni absolwenci liceów ogólnokształcących, liceum dla wychowawczyń przedszkoli i liceów podobnych, oraz szkół zawodowych stopnia licealnego, którzy wykażą się świadectwem, kwalifikującym do studiów w szkołach wyższych, jakoteż osoby, które uzyskały takie świadectwa na podstawie egzaminu.

Organizacja szkolnictwa, przewidziana w omawianym projekcie ustawy, wprowadzona ma być w życie w ciągu 6-lat.

Proces o zajścia w Jedwabnie

Królewiec, 15. 1. (PAT). Proces w sprawie zająć w Jedwabnie odbędzie się dnia 19 stycznia w sądzie powiatowym w Niborku. Oskarżonych jest przeszło 50 osób, które brały udział w napadzie na Polaków w Jedwabnie, oraz tych, które stawiały opór władzy,

usiłując nie dopuścić do aresztowania sprawców napadu na Polaków.

Atmosfera na pograniczu jest bardzo napięta. Hakiatyści nieustannie odgrająają się, że zrobią porządek z ludnością polską.

madzenia” tylko w tym wypadku, jeżeli się odbywają w lokalach. Każde zebranie, które się odbywa poza lokalami, a więc pod gołem niebem, tem samem traci charakter zgromadzenia niepublicznego i może się odbyć tylko za zezwoleniem władzy.

Na zebrania nie mogą być delegowani przedstawiciele władzy, jednakże organa bezpieczeństwa publicznego mogą w celu sprawdzenia okoliczności, czy chodzi rzeczywiście o zebranie, któremu przysługuje charakter niepublicznego zgromadzenia, wkroczyć do lokalu,

gdzie się zebranie odbywa. Organom bezpieczeństwa w takim wypadku nie przysługuje charakter przedstawicieli władz, jednakże mają prawo w odpowiedni sposób przeprowadzić kontrolę czy nie przekroczono postanowień art. 18 projektu. Mogą więc np. przeprowadzić stwierdzenie, czy zwołujący lub przewodniczący zebrania zna osobiście każdą osobę obecną na zebraniu. W razie stwierdzenia przekroczenia postanowień art. 18 ustawy może organ bezpieczeństwa publ. rozwiązać zgromadzenie.

Prawo zwoływania zgromadzeń według projektu jest uzależnione od posiadania obywatelstwa polskiego, pełnoletności oraz zdolności do działań prawnych. Według dotychczasowych przepisów prawo zarządzania zgromadzeń nie było uzależnione od pewnych osobistych kwalifikacji, gdyż ustawa o stowarzyszeniach uważała, że takie postanowienia nie są konieczne lub są bezcelowe, gdyż można je bardzo łatwo obejść. Jedynie obywatelstwo państwa było wymagane, albowiem prawo zgromadzania się przysługuje tylko obywatelom państwa, a nie obcokrajowcom.

Należy tu zaznaczyć, że po myśl art. 108 konstytucji Rzeczypospolitej prawo zgromadzania się (uczestniczenia w zgromadzeniach) należy do praw obywatelskich, a więc przysługuje tylko obywatelom państwa polskiego, jednakże projekt ustawy o zgromadzeniach nie wyklucza żadnym specjalnym postanowieniem cudzoziemców z korzystania z prawa zgromadzania się, tak, jak to przewiduje § 1 niemieckiej ustawy z dnia 19 kwietnia 1908, która obcokrajowcom nie udziela żadnych praw co do zgromadzeń. O ile w toku obrad komisyjnych co do tej kwestji nie udzielił przedstawiciel rządu wyjaśnień, będzie istniała pewna wątpliwość co do udziału obcokrajowców w zgromadzeniach, którą będzie można usunąć tylko za pomocą orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Byłoby więc bardzo pożądane, ażeby w toku obrad komisyjnych wyswietlić intencję ustawodawcy co do uczestnictwa obcokrajowców w zgromadzeniach.

Ustawa rozróżnia dwa rodzaje zgromadzeń publicznych, i to zgromadzenia w lokalach oraz zgromadzenia pod gołem niebem. Należy podkreślić, że zgromadzenie publ. w lokalach jest zgromadzeniem publicznym bez względu na okoliczność, czy się zgromadzenie odbywa w lokalach publicznych lub prywatnych, gdyż lokalem w rozumieniu projektu jest wnętrze budynku wraz z ogrodzoną przestrzenią, stanowiącą z budynkiem zamkniętą całość, a przeznaczenie lokalu dla ustalenia charakteru „publiczności” lub „niepubliczności” zgromadzenia niema żadnego znaczenia.

Dla zgromadzeń publicznych w lokalach przewiduje projekt obowiązek zawiadomienia władzy administracyjnej ogólnej na piśmie w takim terminie, aby władza otrzymała zawiadomienie to najpóźniej na 2 dni przed zgromadzeniem. Postanowienie to projektu wprowadza zupełną zmianę obecnego stanu prawnego w województwach zachodnich.

Niemiecka ustawa o stowarzyszeniach przewidywała mianowicie obowiązek zgłoszenia władzy policyjnej tylko w tym wypadku, jeżeli kto chce urządzić publiczne zgromadzenie dla roztrząsania spraw politycznych (zgromadzenia polityczne). Publiczne zgromadzenia, które nie mają charakteru politycznego zgromadzenia, nie podlegają dotychczas obowiązkowi zgłoszenia. Nowy projekt rozszerza u nas obowiązek zawiadomienia władzy o zgromadzeniach publicznych na wszystkie zgromadzenia publiczne bez względu na okoliczność, co stanowi cel i program zgromadzenia.

Odnosnie do zgromadzeń publicznych pod gołem niebem, manifestacji publ. i pochodów nie zaszła co do istoty wykonywania tego rodzaju prawa zgromadzania się żadna zmiana w stosun. do obecnie obowiązujących przepisów, bo tak, jak art. 7 projektu przewiduje, że się zgromadzenie pod gołem niebem może odbyć tylko za zezwoleniem władzy, również i § 7 niemieckiej ustawy stowarzyszeniowej wymaga na zgromadzenie publ. pod gołem niebem i na pochody po publicznych ulicach albo placach zezwolenia władzy.

Hitler i Hugenberg

Wewnętrzna gra — Dwóch wodzów — Motywy decyzji — Współzawodnictwo — Prusy i Niemcy na zachodzie

Berlin, 14 stycznia.

Siedem dni trwały gorączkowe rokowania w sprawie odpowiedzi na zapytanie kanclerza Brueninga, czy Hitler i Hugenberg godzą się na przedłużenie urzędowania prezydenta Hindenburga w drodze uchwały Reichstagu. Odpowiedź wypadła odmownie. Bez względu na to, jak się dalej stosunki rozwijają, warto przyjrzeć się bliżej temu, co się stało i wyciągnąć wnioski na przyszłość.

Opozycja miała do wyboru dwie drogi: albo zgodzić się na propozycję kanclerza i w ten sposób wzmocnić jego stanowisko w Lozannie bez względu na to, że wzmocniłoby się temsamem jego stanowisko wewnętrzne, albo też nie wziąć pod uwagę względów polityki zagranicznej i wysunąć na pierwszy plan motyw walki o władzę z tem uzasadnieniem, że obalenie Brueninga ważniejsze jest dla osiągnięcia ostatecznych celów niemieckiej polityki zagranicznej niż poparcie kanclerza dzisiaj, w chwili dla polityki tej bardzo ważnej.

Bruening wygrał bardzo zgrębnie na wewnątrz kartę polityki zagranicznej w dniach, gdy losy decyzji w łonie opozycji, a ściślej biorąc w łonie Partii Narodowo - Socjalistycznej się wazyły, ogłaszając swój słynny wywiad o zaprzestaniu płacenia odszkodowań przez Niemcy i wprowadzając oczywiście opozycję w niemalą kłopot. Stał on przecież na gruncie tezy Hitlera, odmawiającego płacenia politycznych długów niemieckich. Były też chwile, gdy decyzja opozycji nie była pewna. — Z chwilą odmowy okazało się, że walka o władzę wydała się opozycji ważniejsza, niż podtrzymanie Brueninga w Lozannie.

Ażebym to zrozumieć, trzeba do gruntu poznać tok myśli i zapatrywań opozycji na obecną politykę Niemiec, a jednocześnie uświadomić sobie, że rok 1932 proklamowany został przez nią jako rok dojścia do władzy. Hitler i jego towarzysze wychodzą z założenia, że Bruening nie dość energicznie bronił i broni interesów Niemiec, że skompromitował się polityką ustępstw, a nawet że zależny jest od wpływów międzynarodowych, między innymi również od tych, które działają wśród „tolerujących” go, a właściwie popierających socjalistów, przedewszystkiem zaś w ugrupowaniach, których zapatrywania wyraża „Berliner Tageblatt” i „Vossische Zeitung”, a więc żydowskich. Poza rozważaniami czysto partyjnymi, które wyzyskał dla wywarcia nacisku na Hitlera Hugenberg i poza naciskiem własnego dołu, którego nastawienie jest bardzo radykalne i którego część mogłaby w danym razie zwrócić się do Hugenberga, momenty te grały u Hitlera poważną rolę, tembardziej, gdy zdolano go przekonać, że krok Brueninga jest zwróconą przeciwko opozycji bardzo chytrą grą polityczną.

Decyzja Hitlera jest z tych wszystkich powodów dla oceny wewnętrznych stosunków w Niemczech objawem niesłychanie ważnym. Nie ulega wątpliwości, że będzie ona miała dalsze konsekwencje w walce o władzę i że gdy się raz powiedziało „a”, nastąpi również „b” oraz „c”. Propozycja kanclerza stanowiła może ostatnią możliwość złagodzenia walki wewnętrznej w Niemczech.

Dla Hitlera decyzja ostateczna nie była łatwa. Odbił on ze sobą walkę wewnętrzną. Niewątpliwie bowiem oceniał on bardzo poważnie motywy natury zewnętrznej, które w obecnej chwili wskazywały w Niemczech zawieszanie kroków nieprzyjacielskich pomiędzy stronnictwami i ześrodkowanie całej uwagi na wysiłku polityki zagranicznej. I napewno nie były mylne pogłoski — chociaż obecnie twierdzi się, że było inaczej — że w pierwszej fazie rokowań Hitler sam rozważał możliwość odpowiedzi pozytywnej. Sam fakt, że tak długo trwały rokowania między Hugenbergiem i Hitlerem, przyczem negatywne stanowisko Hugenberga było od razu jasno zarysowane, dowodzi, że ostateczna decyzja nastąpiła po długich wahaniach.

W decyzji Hugenberga silnie zaznaczyły się motywy poziome i partyjne. Przedewszystkiem dotknęło to niesłychanie jego miłość własną, że kanclerz zaważwał najpierw Hitlera, a potem dopiero jego. Brzmiał w jego decyzji jakby nuta złośliwego triumfu: „A widzisz, pokazałem ci, że jeszcze coś znaczę”. Sposób, w jaki uwydatniła obrazę podległa mu prasa, był nawet zupełnie śmieszny i małostkowy.

„Kanclerz Bruening — pisał jego organy w sobotę, dnia 9 b. m. — prosił w piątek wieczorem i sobotę przed południem wodza Partii Niemiecko - Narodowej kilka razy o rozmowę z powodu zamiaru kanclerza, ażeby przez parlament przedłużyć urzędowanie Hindenburga. Dr Hugenberg polecił odpowiedzieć kanclerzowi, że w sobotę... na rozmowę zjawić się nie będzie mógł, ponieważ na przeszkodzie stoją konferencje..., ale że w niedzielę...”

A więc kanclerz Bruening pokornie prosił, a Hugenberg „polecił” łaskawie odpowiedzieć, że nie zaraz, broń Boże, ale dopiero w niedzielę... W tym komunikacie obrażona miłość własna Hugenberga z powodu zbyt późnego zaproszenia go przez kanclerza ujawniła się bardzo wyraźnie i dziwić się należy że każąc go drukować swojej prasie, sam nie czuł śmieszności swojego postępowania. Hugenberg zdecydowany też był od razu odpowiedzieć odmownie. U niego opozycja połączona jest już nie od dzisiaj z motywami osobistej urazy, które oczywiście czynią ją tembardziej zaciętą, podczas gdy Hitler mimo, że przeciwnicy ani rząd nie oszczędza go wcale, posiada więcej świeżości i bezpośredniości wrażliwości na to, co wydaje mu się być ogólnym interesem politycznym i, jak się zdaje, nie jest osobiste tak mściwy.

To też różnica obu listów do kanclerza — list Hitlera do Hindenburga nie został opublikowany — jest w tonie i formie bardzo wielka. List Hugenberga jest poprostu ordynarny i obraźliwy, podczas gdy list Hitlera jest uprzejmy i grzeczny, chociaż w treści zawiera to samo.

Na osobne omówienie zasługuje stosunek między Hitlerem i Hugenbergiem. Nie jest on dobry, chociaż z powodu odmowy podkreśla się na zewnątrz zupełną zgodę frontu z Harz-

burga, gdzie, jak przypominamy, zjechali się swego czasu hitlerowcy i niemiecko - narodowi. Od tego czasu wypisano i powiedziano sobie już nieraz przykre rzeczy. Rasowi hitlerowcy uważają stronnictwo Hugenberga za przestarzałe i skostniałe i różnią się od niego nastawieniem socjalnym. Hugenberg znowu patrzy z zawiścią, że Hitler i ruch narodowo - socjalistyczny wydarł mu z rąk berło przywódcy całego frontu narodowego, które, jak uważa, mu się należy. Hugenberg jest stary. Hitler stosunkowo młody, jak wogóle hitlerowcy są ruchem młodszej generacji. Hugenberg współzawodniczy nawet o tyle z Hitlerem, że każe się jego śladem nazywać „wodzem”, a mówcom partyjnym unosi się nad swoją „młodością”, ciągle rzekomo świeżym i pełnym sił. Mimo to Hitler dystansuje go na każdym kroku.

Jednak decyzja w sprawie urzędowania Hindenburga jest raczej zwycięstwem Hugenberga na wewnątrz opozycji. Jest to o tyle ważne, że Hugenberg reprezentuje ideologię i politykę typowo pruską, podczas gdy Hitler raczej zachodnie i południowe Niemcy. Inna jest również mentalność tych ludzi, sposób myślenia i reagowania. Współzawodnictwo z Hugenbergiem prowadzi do zaborwania się hitleryzmu ideologią pruską. W samym zresztą hitleryzmie przez rozszerzenie się na wschód i w Prusiech dokonuje się infiltracja wpływów pruskich. Jak daleko się ona posunie trudno już dzisiaj określić. Pojawienie się hitleryzmu wysunęło po długim czasie znowu na widownię pierwiastek Niemiec zachodnich. Od tego, który z nich w tym ruchu zwycięży, będzie może niejedno zależało. Hitleryzm, kładący taki nacisk na pierwiastki rasowe, powinien, gdyby był logiczny, starać się raczej o zwycięstwo prądów zachodnich. Pierwiastek germański jest na zachodzie znacznie czystszy, niż na wschodzie, gdzie ludność jest mieszaniną germańską - słowiańską i w gruncie rzeczy wywodzi się w przeważającej części ze zgermanizowanych Słowian, których resztki błagają się jeszcze nad Szprewą i na Łużycach.

Jerzy Drobnik.

Nowe intryki B. B. wśród nauczycielstwa

Walka B. B. przeciw Towarzystwu Nauczycieli Szkół Wyższych, które ma charakter ściśle zawodowy a bezpartyjny, doprowadza w ostatnim czasie do usiłowań stworzenia własnego zrzeszenia nauczycieli pod rozkazami B. B. Na gruncie Krakowa zajęła się tą niezaszczytną robotą ks. Szymeczko z B. B. Rozesłał on do nauczycieli szkół średnich list i projekt regulaminu. List brzmi:

„Ścisłe poufne. — Szanowny Panie Kolego! — Posyłam Panu 5 deklaracji i regulamin. Proszę łaskawie wybać tych kolegów, którzyby chcieli należeć do tut. Koła Środowiskowego Nauczycieli Szkół Średnich B. B. W. R. Zdecydowanym proszę dać do podpisu deklarację. Deklarację proszę mi odesłać najdalej do czwartku 17 grudnia b. roku. — Z koleżeńskim pozdrowieniem. (—) Ks. Dr. Jan Szymeczko, przewodn. sekcji organizacyjnej, ul. Kochanowskiego 5 — Kraków, dnia 11 grudnia 1931.”

W regulaminie główne postanowienia brzmią:

Art. 3. Ogólne cele koła centralnego. Zadaniem koła jest organizowanie zarówno w Krakowie, jako też na prowincji wszystkich nauczycieli, zwolenników ideologii reprezentowanej przez marszałka Józefa Piłsudskiego, pielęgnowanie rzuconych przez niego hasel i wszczepianie ich w serca młodzieży. Hasłem naczelnym, które łączy członków koła, jest zasada: „Prawem naczelnym — dobro państwa...”

Art. 4. ... W celu usprawienia pracy utworzyć należy w łonie następujące sekcje:

1. Sekcja ideowa, której zadaniem będzie opracowanie wytycznych wskazań idowych dla całej organizacji. Sekcja ta musi pozostawać w najściślejszym kontakcie z władzami Bloku, by odpowiednio zareagować na potrzeby, jakie przynosi czas i taktyczne wskazania dyktowane przez naczelną władzę Bloku. Dlatego też przewodniczący tej sekcji z urzędu prezes koła, Członkami jej są przewodniczący wszystkich sekcji, oraz członkowie powołani przez prezesa.

2. Sekcja organizacyjna ma za zadanie organizować koła i komitety pro-

wincjonalne, ma utrzymać ustawiczny kontakt z niemi, prowadzić ewidencję członków kół, dokonywanych przez nie prac, nadto dbać o spójność więzi organizacyjnej, koniecznej dla jednolitości przedsięwziętych celów i środków działania.

3. Sekcja propagandowa. Jej celem jest jednanie członków nowych, zwłaszcza wśród świeżo wstępujących kandydatów do zawodu nauczycielskiego, projektowanie i przeprowadzanie różnego rodzaju imprez artystycznych (przedstawień, uroczystości rocznicowych), obmyślanie sposobów i środków dla ściślejszego związania naszej młodzieży z obozem niepodległościowym przez wykłady, odczyty, wieczory dyskusyjne, zebrania towarzyskie, informowanie prasy, kół rodzicielskich, sfer obywatelskich.

4. Sekcja wychowawcza. Jej zadaniem jest przeprowadzanie na niwie wydawniczej postulatów naszej ideologii, do czego życie każdej szkoły mnóstwo nastrożca sposobności, które wyzyskać może nauczyciel, ożywiony kultem tych ideałów, jakie przyświecają działalności Marszałka i Jego obozu.

5. Sekcja sportowo - turystyczna. Organizuje zespoły sportowe, turystyczne, inauguruje imprezy sportowe szkolne, miejscowe, międzymiastowe, obmyśla wycieczki. Sekcja ta stoi w bliskim związku z Kierownictwem Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego. Współdziała z akcją drużyn strzeleckich, wogóle wprowadza młodzież w krąg zainteresowań naszego obozu.

6. Sekcja komitetów rodzicielskich. Nawiązuje ścisły kontakt z komitetami rodzicielskimi. Dbać będzie o to, by w komitetach rodzicielskich zasiadali członkowie koła.

Art. 6. Stosunek koła do Bloku. A) Koła centralne oraz koła prowincjonalne powołane są za wiedzą i zgodą władz organizacyjnych B. B. W. R. B) Koła te przyjmują na siebie obowiązki /wykonania tych zadań, które zostaną im zlecone przez władze organizacyjne. C) Koło centralne podlega radzie wojewódzkiej B. B. W. R. Koła prowincjonalne podlegają /koju centralnemu i pracują w ścisłym kontakcie z odnośną radą powiatową B. B. W. R.

Art. 7. Członkowie koła. Zarówno

członkiem koła centralnego, jak i kół prowincjonalnych może być każdy nauczyciel szkół średnich, ogólnokształcących, średnich, zawodowych, oraz seminarjów nauczycielskich, o ile jest czynnym działaczem w dziedzinie życia społecznego lub kulturalnego, chociażby tylko na terenie szkoły. Kandydat na członka wypełnia kartę ewidencyjną i deklarację zaopatrzoną w podpisy dwóch wprowadzających osób, należących już do organizacji corajmniej od jednego roku. Kartę ewidencyjną i deklarację przesyła prezes koła centralnego wraz ze swoją opinią odnośnie radzie powiatowej (BBWR). O przyjęciu członka decydują władze koła: rada powiatowa na wniosek prezydium koła centralnego. W razie nieprzyjęcia kandydata na członka, ma on prawo odwołania się do rady wojewódzkiej B. B. W. R. Motywów nieprzyjęcia nie podaje się.

Art. 13. Prezesa koła centralnego powołuje prezes rady wojewódzkiej (B. B. W. R.) z pośród 4 kandydatów, wybranych przez walne zgromadzenie członków, prezesów zaś kół prowincjonalnych powołuje prezes rady powiatowej na wniosek prezesa koła centralnego z pośród członków (czterech), wybranych przez walne zgromadzenie.

Jest to poprostu jacejka polityczna B. B. na gruncie szkół średnich. Rodzaj organizacji jest wybitnie serwilistyczny. Nie może to wywołać wśród szanujących się ludzi niczego prócz pogardy. Dla objaśnienia i postawienia poza tą sprawą ks. katechetów, trzeba stwierdzić, że ks. Szymeczko jest w gronie ks. katechetów całkowicie odosobniony, co znalazło wyraz na zebraniu niedawnym Koła ks. ks. prefektów w Krakowie.

Zagranica o Polsce

Prasa zagraniczna zajmuje się procesem przeciw posłom „Centrolewu” w sposób, którego reprodukcję nie możemy, a który jest niesłychanie dotkliwy dla państwa polskiego.

To samo powiedzieć należy o jednomyslniej uchwale partii socjalistycznej w francuskiej Izbie Deputowanych.

Gazety z Niemiec uległy u nas konfiskacie.

Rozmowa z adw. Szurlejem

Do adwokata Szurleja, jednego z obrońców w procesie przeciw posłom „Centrolewu”, który w dniu 13 b. m. występował przed tutejszym sądem wojewódzkim, zwróciliśmy się z zapytaniem:

— Co Pan Mecenase myśli o wyroku?
— Jako obrońca myślę — o apelacji.
— Jak wyrok przyjęli oskarżeni i lawa obrończa?

— Jestem pewny, że z godnością i z równowagą. Jeżeli chodzi o obrońców specjalnie, to oczywiście nie mówię o sobie; natomiast co do reszły lawy obrończej, palestra polska może być z niej dumna, a ja szczerę się tem, że do niej należałem. Obrońcy dali kilka miesięcy bezinteresownej pracy; dniami pracowali w sądach, a nocami czytali akta, porządkowali wyniki rozprawy, przygotowali obronę. A w obronie dawał każdy całego siebie, dawał śmiało i odwagę. Nie należy zapominać o tem, że dał swoją pracę i swoje nazwisko do sprawy brzeskiej dziekan Rady Adwokackiej, poseł Stronnictwa Narodowego Jan Nowodworski. Mimo swych zajęć politycznych i zawodowych znalazł czas i siły dla tej sprawy i dał niejako sankcję moralną lawie obrończej od palestry stolicy. Albo adw. Śmiarowski, który po ciężkiej chorobie przyszedł, aby bronić oskarżonych. A tak samo adw. Jarosz, który bezpośrednio przed rozprawą zachorował, ale do mowy obrończej stanął. Lub wreszcie niestrudzony adw. Berenson, który cały czas rozprawy trwał na posterunku i dla każdego z kolegów zawsze znalazł jakieś miłe słowo i trzymał zespół lawy obrończej. Podobnie wyrazić się należy o zasługach reszły obrońców, znakomych prawników i ludzi ofiarnych.

— Jeszcze pytanie, nie należące do tego tematu: — czy Pan Mecenase części przyjeżdża do Poznania?

— Owszem nie tylko na rozprawę, ale i do rodziny, i zawsze przyjeżdżam chętnie. W Warszawie nawet wielkie sprawy ludzi zaciekawiają — w Poznaniu ludzie się niemi przejmują. A do tego ta wasza zwartosc opinii. Warszawa, jak wskazówka zegara ściennego, idzie raz w tę, raz w tamtą stronę: tak — nie, tak — nie, a Poznań wali jak motor: tak — tak — tak — tak. To też odjeżdżam z nadzieją rychłego powrotu do Poznania.

Czy Maginot został otruty?

Paryż, 15. 1. (Tel. wł.). Przypuszczenie, że francuski minister wojny Maginot został otruty, wypowiedział — jak już donosiliśmy — na łamach dziennika paryskiego „Action Française”, jego redaktor naczelny Charles Maurras, wybitny publicysta.

Niemcom, jak twierdzi p. Maurras, bardzo zależało na tem, by na czas najbliższych konferencji w Lozannie i w Genewie, usunąć najsilniejszego we Francji obrońcę żądań francuskich. Mogli znaleźć usłużnego wykonawcę swych planów, który do pokarmów wmixował Maginotowi bakcyja gorączki tyfusowej.

P. Maurras mówi — powtarzając słowa La Bruyere'a — „Nie wiem, że tak było, ale jestem pewny, że tak było” (Je n'en sais rien mais j'en suis sur). Ta śmierć silnego 54-letniego mężczyzny zbyt przychodzi Niemcom na rękę i zbyt jest niespodziewaną, by mogła być przypadkową.

Według oficjalnej wersji, Maginot zaraził się tyfusem, jedząc ostrygi.

Warto przypomnieć, że również śmierć generała Mangina przed kilku laty wywołała podobne wersje. I Mangin znany był jako niezłomny obrońca niemyłych dla Niemców klauzul Traktatu Wersalskiego.

W niedzielę, dnia 17 stycznia b. r., o godz. 18, w sali Stronictwa Narodowego, ul. św. Marcin 65, w podw. I p., odbędzie się

OPLATEK

dla członków, kandydatów i sympatyków **Młodzię Wszepolskiej**.

Zarząd Koła poznańskiego Młodzię Wszepolskiej — Zw. Akad.

Wniosek o votum nieufności dla rządu

Warszawa, 15. 1. (Tel. wł.) — Według wszelkiego prawdopodobieństwa na dzisiejszem wieczornem posiedzeniu Sejmu kluby lewicy zgłoszą wniosek o votum nieufności dla rządu. Będzie to wyraz nastroju i opinii wobec ostatnich wydarzeń. (w)

Ludność Łodzi i Torunia

Łódź, 15. 1. (Tel. wł.) Spis ludności wykazał, że miasto Łódź liczy 605 287 mieszkańców.

Toruń, 15. 1. (Tel. wł.) Podług danych spisu ludności liczba mieszkańców m. Torunia bez wojska wynosi 54 280 osób. W dniu pierwszego spisu t. j. 30 września 1921 r. Toruń liczył 39 424, przyrost od tego czasu wynosi 14 856 osób, czyli około 38 proc.

Zmiany w kierownictwie budowy portu w Gdyni

Warszawa, 15. 1. (Tel. wł.) W związku z koniecznością przebudowy portu gdyńskiego kosztem zgora 20 milionów złotych, zamierzone są zmiany personalne w wydziale budowy portu w Gdyni. Przedewszystkiem ustąpić ma naczelnik inż. Tadeusz Wenda. Projektodawca i wykonawca portu gdyńskiego. Miejsce jego ma zająć inż. Radzyński, naczelnik wydziału technicznego w departamencie morskim ministerstwa przemysłu i handlu. Poza tem wszystkim pracownikom wydziału budowy portu w Gdyni wymówiono posady.

Sześciu pasażerów na gapę

Gdynia, 15. 1. (Tel. wł.) Dzienniki hamburskie donoszą, że włoski statek „Fides”, który ostatnio wypłynął z Gdańska z ładunkiem polskiego węgla dla Neapolu, zawiadomił radiotelegraficznie władze policyjne w Holtenau, że wykrył u siebie sześciu pasażerów na gapę, których pragnie wydać policji niemieckiej celem odstąpienia ich z powrotem do Gdańska. W Holtenau, gdzie rozpoczyna się przejazd przez kanał kiloński, policja niemiecka była zmuszona odmówić prośbie kapitana włoskiego statku, chociaż proponował pokrycie kosztów, związanych z odtransportowaniem nieproszonych gości do Gdańska, ponieważ nie posiadali ważnych papierów legitymacyjnych, a poza tem szóstka pasażerów na gapę należała do czterech narodowości. Mianowicie było dwóch Polaków, dwóch Łoższów, jeden Amerykanin i jeden Rosjanin. W Holtenau dowódca transportowca „Fides” był zmuszony zabrać swych pasażerów w dalszą podróż. S. B.

Skutki niedozwolonych zabiegów

Gdynia, 15. 1. (Tel. wł.) W ostatnim czasie zmarły tutaj trzy kobiety wskutek niedozwolonych zabiegów. W wypadku niejakej Znanieckiej, Niemki, żony kowala z Chylonji, władze sądowe wstrzymały w ostatniej chwili pogrzeb, wyznaczony na wczoraj i zarządziły sekcję zwłok celem stwierdzenia, czy niedozwolona operacja była dokonana ręką fachowca. Na

temat wypadków śmierci operowanych kobiet krąży tutaj sensacyjne pogłoski. Wyrazić należy nadzieję, że władze do tego powołane wyjawią winnych i spowodują ich przykładowe ukaranie.

S. B.

Obiad u amb. Chłapowskiego.

Paryż, 15. 1. (PAT.) Ambasador Chłapowski z małżonką wydal w czwartek 14 b. m. wielki obiad na cześć prezydenta republiki. Oprócz prezydenta Doumera z małżonką w obiedzie uczestniczyli ambasador belgijski, ministrowie marynarki, lotnictwa, kolonji, generalissimus Weygand, prezes izby, ambasador Berthebot, minister Honorat, szef sztabu gen., prezes rady miejskiej w Paryżu, gen. sekretarz prezydenta republiki bar. Edward Rothschild oraz pani Curie Skłodowska, szereg osobistości świata urzędowego i towarzyskiego oraz członkowie ambasady.

Po obiedzie odbył się raut, który zgromadził około 1000 osób z dyplomacji, kół intelektualnych, finansowych, prasy jak również przedstawicieli kolonji polskiej. W czasie przyjęcia miał miejsce koncert z udziałem znanego pianisty Niedzielskiego.

Wielki przemysł niemiecki za całkowitem skreśleniem długów

Berlin, 15. 1. (PAT.) Obradowany w Berlinie zjazd przedstawicieli niemieckiego przemysłu i handlu zaaprobował jednomyślnie oświadczenie swego prezydenta dr. Grundta, iż spłaty polityczne uniemożliwiają Niemcom wywiązywanie się z ich zobowiązań prywatnych. Bez definitywnego skreślenia długów politycznych Niemiec nie może być mowy o przywróceniu ich zdolności kredytowych.

Powołując się na oświadczenie kanclerza Brüninga, dr. Grund podkreślił, że narodowo-niemieccy odrzucają wszelkie kompromisy w tej sprawie. Reprezentowane na zjeździe niemieckie sfery gospodarcze zwartym szeregiem staną po stronie kanclerza Rzeszy.

Skąd trudności w zakładach „Borsiga“

Berlin, 15. 1. (PAT.) Socjalistyczny „Abend“ omawiając trudności, w jakie popadły zakłady przemysłowe „Borsiga“ na niemieckim Górnym Śląsku pisze, że przyczynę ich należy upatrywać nie tyle w obecnym kryzysie gospodarczym, ale również w fałszywej gospodarce zarządu tych zakładów. Na wyższe stanowiska administracyjne przyjęty został sztab emerytowanych oficerów, którzy interesowali się przedewszystkiem polityką „Stahlhelmu“ i związkami b. wojskowych. Gen. dyr. jest członek „Stahlhelmu“ Euling, będący prawą ręką Hugenerga na terenie Górnego Śląska.

Niezwykłe upały w Ameryce.

Nowy Jork, 15. 1. (Tel. wł.) Donoszą z Nowego Jorku: Na północnym wschodzie Stanów Zjedn. notują niezwykle w tych czasach temperaturę, która miejscami wynosi 26 stopni powyżej Celsusza. Takiego gorąca nie notowano od lat zgorą 50.

Zajęcie w czasie wyboru prezydenta senatu francuskiego.

Paryż, 15. 1. (PAT.) Podczas gło-

sowania przy wyborze prezydenta senatu w chwili, gdy senatorzy podchodzili do urny wyborczej celem oddania głosów, jedna z kobiet na galerji zaczęła głośno domagać się postawienia na porządek dzienny projektu ustawy, dotyczącej głosowania kobiet. Równocześnie zrzucano na członków senatu ulotki z napisem: „W celu zniesienia wojny, w celu zwalczania drożyzny, kobiety muszą głosować”.

Konfiskaty

Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Poznaniu dokonał wczoraj zajęcia nr. 20 „Kurjera Poznańskiego” (wydanie wieczorne) z dnia 14. 1. 1932 r.; konfiskacie uległy w tym numerze: 1) na stronie 3 krótka notatka p. n. „Votum seperatum”; 2) na stronie 3 w korespondencji z Warszawy, zatytułowanej „W dzień ogłoszenia wyroku”, w dziewiątym ustępie jedno zdanie, zaczynające się od słów: „Sędzia Leszczyński wchodził” a kończące się na słowach: „w głąb siebie”.

Po dokonanej konfiskacie wydaliśmy nowe wydanie „Kurjera Poznańskiego”, oznaczone numerem 20A.

Tego samego dnia Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego dokonał zajęcia nr. 11 „Oreodownika Wielkopolskiego” z datą na 15. 1. 1932 r.; konfiskacie uległy: 1) na stronie 1 część podpisu pod ilustracją, poczynając od słów: „Sędzia Leszczyński, który” aż do słów: „cywilnej”; 2) na stronie 2 w artykule p. n. „Po wyroku brzeskim” ustępy 2, 5, i 7; 3) na stronie 2, w korespondencji z Warszawy, zatytułowanej „Trzynastego o trzynastej”, zdanie o sędziu Leszczyńskim.

W Bydgoszczy zajęto nr. 11 „Gazety Bydgoskiej”, w której konfiskacie uległo kilka zdań z artykułu, zatytułowanego „Wrażenie po wyroku”.

Śp. inż. Antoni Krzyżankiewicz

Dnia 13 bm zmarł po długiej chorobie śp. inż. Antoni Krzyżankiewicz, emerytowany radca kolejowy.

Śp. Zmarły urodził się w roku 1853. Po skończeniu gimnazjum Marji Magdaleny, poświęcił się studjom technicznym, uczęszczając na politechniki niemieckie a specjalizował się w budownictwie kolejowym. Po odbyciu praktyki pracował czas dłuższy jako inżynier w dyrekcji kolei w Wittembergu. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, wrócił natychmiast do kraju, aby tu wskrzeszonej Ojczyźnie poświęcić wiedzę swoją, pracę i siły. Czas dłuższy pracował jako inżynier-radca w poznańskiej dyrekcji kolejowej, aż wreszcie zmierzony wiekiem i chorobą musiał w roku 1927 przejść na emeryturę.

Ś. p. Zmarły reprezentował typ pracownika rzadko spotykanego. Ojcowski dla swych podwładnych, był wzorem pracy, pilności, obowiązkowości i sumienności, to też śmierć Jego pozostawiła w szerokich kołach znajomych i kolegów szczerze uczucie żalu. Ś. p. Zmarły był stryjcem znanego w Poznaniu adw. Krzyżankiewicza. N. o. w p. (m)

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 15. 1. 1932 r. Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. Obroty były ograniczone, jednakże kursy utrzymane.

Z pożyczek państwowych zauważono większy popyt na 5 proc. pożyczkę konwersyjną po 39 —, również poszukiwano 4 proc. pożyczkę inwestycyjną po 80 — W papierach lokacyjnych P. Z. K. doszło do notowania jedynie 6 proc. listami żytniami po 1350 w tranzakcjach, natomiast 8 proc. listy dolarowe stare oraz amortyzacyjne handlowano w mniejszych ilościach bez kwalifikacji do notowania po 68. — w placeniu, również 4 proc. listy zastawne konwert. poszukiwano po 2750 i wyżej, lecz bez oddawców.

Z akcji bankowych względnie przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 105. — przy słabej podaży.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 39% P.
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 1350 +
4% Premj. Pożyczka Inwestycyjna 80. — P.

Akcje bankowe.
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 105. — P.,
Tendencja utrzymana.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Gen.

Poznań, 15. 1. 1932 r.
Spędzono: wołów 2, buhajów 10, krów 18, świń 353, prosiąt 224, cieląt 171, owiec 121, razem 899 zwierząt.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.91 1/4 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk niem. w dewizach 210.40 zł., gotówką 209.35 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.36 do 173.62 zł., gotówką 173.02 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 15. 1. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy, paryet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierćlitrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 71.3 kg. (121 f w h.); 2) żyta pomorskiego 69.95 kg. (119.1 f w h.); 3) pszenicy poznańskiej 74.8 kg. (127.1 f w h.); 4) pszenicy pomorskiej 74.35 kg. (126.4 f w h.); 5) jęczmienia pozn. i pom.: a) 64 do 66 kg b) 68 kg; 6) owsa pozn. i pom. 43.55 kg. (74.1 f w h.).

Ceny tranzakcyjne	
Zyto 615 tonn par. Poznań . . .	27.25
Usposobienie spokojne	
Pszenica 75 tonn par. Poznań . . .	24.75
Ceny orientacyjne	
Jęczmień a) 84—86 kg . . .	20.25— 21.25
Jęczmień b) 68 kg . . .	22.00— 23.00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy . . .	24.50— 25.50
Usposobienie spokojne.	
Owiec . . .	21.50— 22.00
Usposobienie słabe.	
Maka żytnia 65% wł work. . .	37.00— 38.00
Usposobienie spokojne.	
Maka pszen 65% wł work. . .	35.75— 37.75
Usposobienie spokojne.	
Otreby żytnie . . .	15.75— 16.25
Otreby oszenne . . .	14.00— 15.00
Otreby pszenne (grube) . . .	15.00— 16.00
Rzepak . . .	32.00— 33.00
Gorzycza . . .	33.00— 40.00
Groch Victoria . . .	24.00— 28.00
Groch Feigera . . .	29.00— 32.00

Ogólne usposobienie spokojne.
Tranzakcje na odmiennych warunkach:
żyta 15 tonn, grochu Victoria 15 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 15. 1. 1932 r.

Waluty			
Dolary St. Zjedn. tr.:	8.91, sp.:	8.93, kup.:	8.89.
Dewizy:			
	trans.	sprzed.	kup.
Lelcja	124.05	124.36	123.74
Holandja	358.45	359.35	357.55
Łondyn	31.30	31.48	31.18
Nowy Jork	8.921	8.941	8.901
Nowy Jork	8.927	8.947	8.907
kabel	35.02	35.11	34.93
Paryz	26.41	26.47	26.35
Praga	173.00	173.85	172.15
Sztokholm	173.95	174.38	173.52
Wajacaria	211.55		

Tendencja nieco mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje:			
3% poź bud		32.00	32.25
4% poź inwest.			34.50
4% poź inw szt ser.			92.00
5% poź kol. konw.			34.00
6% poź dol.			56.00
4% premj. Col.		43.50	44.00
7% poź stabl.		55.50	54.50

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 0.00—103.00
Usposobienie słabsze.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg.

Berlin, 15. 1. 1932 r.	
Pszenica march 75—76 kg.	222.00—224.00
Tendencja spokojna.	
Zyto march 72—73 kg.	196.00—198.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień	160.00—170.00
Tendencja stała.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	155.00—160.00
Tendencja stała.	
Owiec march	135.00—143.00
Tendencja nieco mocniejsza.	
Maka pszenna	27.50—31.25
Tendencja spokojna.	
Mak: żytnia 70%	27.00—29.25
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenne	9.50—10.00
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9.50—10.00
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	21.00—27.50
Groch drobny jadalny	21.50—24.00
Groch pastewny	15.00—17.00
Peluszka	16.00—18.00
Bób	14.00—16.00
Wyka	16.00—19.00
Łubin niebieski	10.00—12.00
Łubin złoty	14.00—15.50
Seradela nowa	22.00—28.00
Kuchy iniane 37%	11.90—12.00
Kuchy z orzecha ziemnego	12.10
Kuchy mielone (maczka)	12.00
Wyłoki suche paryet Berlin	6.50
Śróć Sycy ekstrahowany 43% loco Hamburg	10.60
Śróć Sycy ekstrahowany 46% loco Szczecin	11.40
Platki ziemniaczane	12.10—12.30
Ogólna tendencja spokojna.	

Emerytury i renty inwalidzkie

Dyskusja w sejmowej komisji budżetowej

W obradach nad budżetem emerytur i rent inwalidzkich pierwszy zabrał głos wiceminister Starzyński.

Wicemin. Starzyński stwierdził, że emerytury i renty inwalidzkie stanowią 12,5 proc. wszystkich wydatków państwa. W 1926—27 r. wydatki te wynosiły 9 procent ogółu wydatków, w dwu latach następnych 10 i 10,25 procent, w r. 1930—31 już 11,5 procent. W globalnych sumach wydatków ten wzrósł ze 181.000.000 w roku 1926—27 do 322.000.000 w 1930—31 r. Z powodu cofnięcia 15 proc. dodatku, odpowiednika tegoż dodatku do rent inwalidzkich oraz nowelizacji ustawy emerytalnej preliminarz na rok następny zamyka się sumą nieco niższą bo 300 milionów złotych. Poza tem emerytury na kolej wynoszą 64,2 milj., pocztę 14,2 milj., w lasach 2,3 milj., monopoliach 3,7 milj., oraz emerytury duchowieństwa 415 tysięcy. Ogólna suma świadczeń emerytalnych państwa wynosi 233,8 milj. a wraz z rentami inwalidzkimi 390,8 milj., co stanowi równoważnik 16 proc. ogółu przewidzianych w budżecie wydatków. Gdyby do tego dodać zbliżone do tych wydatków wydatki państwa na zabezpieczenie bezrobotnych prelimitowane w sumie 60 milionów, to grupa wydatków na zaopatrzenie państwowe wyniesie przeszło 450 milionów czyli blisko 20 procent budżetu.

Budżet emerytur wynosi obecnie 6 procent, gdy w r. 1926—27 wynosił 3,5 proc. ogółu wydatków. Przyczyną wzrostu świadczeń emerytalnych jest przecięcie przez państwo obowiązku płacenia emerytur za służbę państwową a w pewnych wypadkach i za pracę zawodową przed powstaniem państwa bez możliwości dostatecznego uświadomienia sobie, jak wydatki te będą wzrastały. Należy się liczyć, że suma emerytur może dojść do 500 milj., co przerastać będzie siły finansowe państwa. Konieczne staje się przecięcie narastającego zagadnienia emerytalnego. W tym celu wydaje się uzasadnione opracowanie nowych zasad emerytalnych na przyszłość, opartych na samowystarczalności składek emerytalnych. Gdy w trzyleciu 1923—25 zwolnionych było 7,5 tysięcy urzędników, to w trzyleciu pomajowym 1927—28, w którym wyisał art. 116, zwolniono 11.000. Z pośród nich przed majem 61,5 proc. zwolniono na skutek pełnej wysługi lat, a w trzyleciu pomajowym odsetek ten wynosił już 72 proc. Odsetek t. zw. młodych emerytów, którzy nie uzyskali pełnego uposażenia emerytalnego i nie przekroczyli 55 lat życia, w trzyleciu przedmajowym wynosił aż 38,5 proc., gdy w pierwszym trzyleciu pomajowym tylko 28 proc., spadając w 1930 r. do 5 procent, a w 1931 r. do 3,6 procent.

Budżet rent inwalidzkich przewiduje 157 milj. zł. co stanowi 6,4 proc. ogółu wydatków. Wzrost w tej dziedzinie jest mniej szybki, niż w emeryturach, jednak poważny, skoro wydatki ten w 1926—27 stanowił tylko 110 milj. a w odsetkach ogółu wydatków, 5,5 proc. Ilość osób, pobierających rentę inwalidzką wynosi 105,500 inwalidów oraz 145,700 osób pozostałych razem 251,100. Przyczyną wielkiej ilości osób otrzymujących tę rentę, jest również liberalny charakter ustawy, która przyznaje zaopatrzenie już przy utracie 15 proc. zdolności zarobkowej.

W dyskusji zabrał głos pos. Rymar (Klub Narodowy):

Przemówienie pos. Rymara

P. Starzyński potraktował zagadnienie rent i emerytur tylko z punktu widzenia wydatków skarbu, dla nas jednak nie jest obojętna także suma ludzki temi wydatkami objętych i ich położenie. Ja dochodzę do potwornej sumy 150.000 ludzi, w tem emerytów właściwych jest 80.000, wdów 40.000, reszta dzieci. Dodajmy do tego 251.000 inwalidów, wdów i sierót po zabitych w wojnie, otrzymamy liczbę ludzi, pobierających zaopatrzenie z kasy skarbu względnie z kas przedsiębiorstw państwowych 400.000. Pracowników państwowych jest 400 tysięcy, czyli razem około 800 tysięcy ludzi pobiera zaopatrzenie ze skarbu państwa.

Otóż płacić trzeba tym, którzy mają prawo, ale na przyszłość trzeba tak operować, aby skarb bez szkody dla zainteresowanych robił jak największe oszczędności. Jeżeli będziemy robić tak, jak o tem mówi sprawozdanie ministerstwa kolei, że tworzyć się będzie emerytów po to, aby zmniejszyć liczbę

etatów czynnych, to żadne stawki emerytalne nie starczą na pokrycie tych emerytur, a wątpię, żeby rząd zechciał iść na stawki, które graniczą już z nierozsądkiem, a takie mamy np. w związku ubezpieczenia pracowników umysłowych, gdzie te rzeczy wyglądają horrendalnie. Mianowicie według pisma, które otrzymałem, dobrowolne ubezpieczenie na miesięczną sumę 560 zł. wynosi 79,60 zł. miesięcznie, czyli więcej niż 17 procent. Ten zakład wnosil do min. skarbu o zmniejszenie wysokości tych składek, ale odpowiedzi nie otrzymał.

Fikcja oszczędności

Otóż przy masowym fabrykowaniu emerytur 5 procentowe składki emerytalne nie wystarczą. Trzeba więc skończyć z fikcją oszczędności przez likwidowanie etatów czynnych. Z ostatnich uwag N. I. K. wynika, że do ostatniego zamknięcia rachunków ponad przewidziany preliminarz emerytów z końcem roku okazało się przeszło 11.000. Gospodarka materialem ludzkim jest fatalna. Niepewność jutra wisi nad każdym, to jest najgorsze. Zupełna zależność od czynników zewnętrznych to jest zasada bolszewicka.

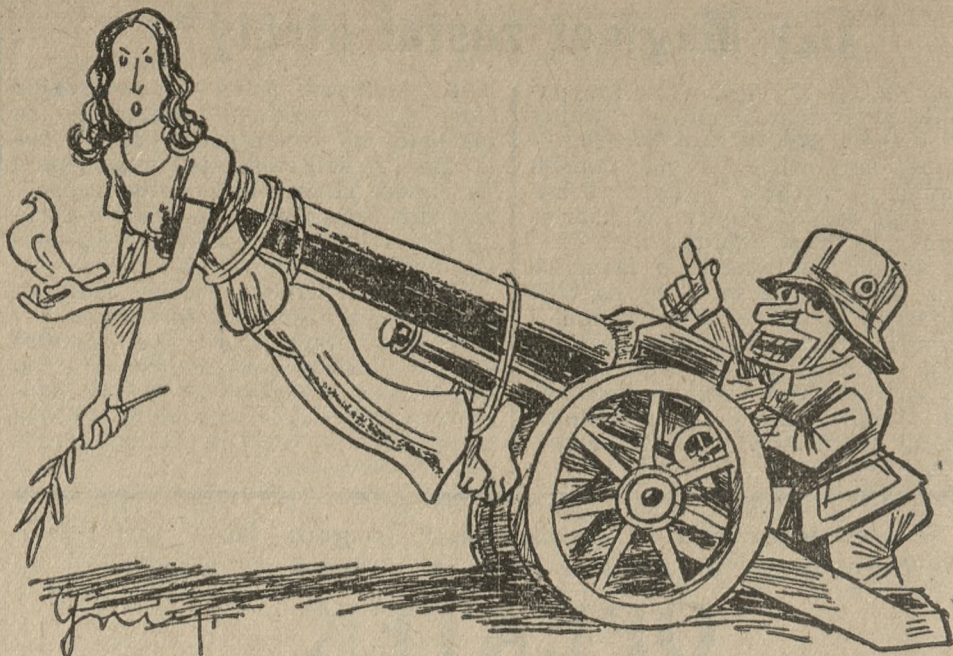
Emeryci państw zaborczych są na wymarciu. Jest ich około 4300, oraz pewna ilość wdów i sierót. Jak nie dzielimy inwalidów z tej czy innej wojny tak nie dzielimy też tych nieszczęśliwców, którym nie było dane w kwiecie wieku doczekać się wolnej Polski. (Pos. Wagner: To panowie uchwalili, referent był z klubu panów). Wtedy z tem walczyłem i dziś z tem walczę. Przecież są to niemal bez wyjątku Polacy nauczyciele, sędziowie, urzędnicy pocztowi czy kolejowi, którzy mają duże zasługi. Jeżeli rząd jednym przyznał, to nie powinien uchylać się od konsekwencji co do innych. Przeciwnie emeryt zaborczy bierze 130 zł. miesięcznie, wdowa 65 zł., sierota 18 zł. Znowu jednak dochodzą wiadomości, które powiadają o zamiarze pewnego przeliczenia, znizzenia stawek i budzą niepokój już nietylko wśród emerytów ale i tych urzędników dziś pracujących, którzy początek służby mieli w latach dawniejszych.

Dwie drogi

Oczywiście nie może być dla nas obojętna globalna suma, wydawana na te wszystkie cele, musimy myśleć o tem, aby ustrzec skarb przed zbyt wielkim ciężarem. Możną do tego prowadzić dwie drogi. Mocno argumentował kiedyś prezes Byrka twierdząc, że stosunek pracownika państwowego do pracodawcy, t. j. do państwa nie może być taki sam, jak w prywatnym przedsiębiorstwie i dlatego nie byłoby celowe wydzielenie osobnych funduszy emerytalnych. Jeżeli staniami na tem stanowisku to te 3 czy 5 proc. pobieranych od pracowników państwowych są właściwie niepotrzebną gmatwaną administracji skarbowej, raczej należałoby zrezygnować z tej fikcji jaką są składki emerytalne. Druga droga, którą ja reprezentuję jest ta, o której, zdaje się mówił wicemin. Starzyński, kiedy wspominał o samowystarczalności składek emerytalnych. W takim razie fundusz emerytalny powinien być wydzielony i toby ułatwiło przechodzenie ze służby prywatnej do państwowej. Trzeba jednak pójść albo jedną, albo drugą drogą, a nie stać na środku, to jest rzeczą najgorszą.

Pos. Welykanowicz (Ukr.) domaga się rent dla inwalidów galicyjskiej armii ukraińskiej, która w r. 1918—19 walczyła w imię swego największego obowiązku.

Pos. Polakiewicz (B. B.) w odpowiedzi p. Welykanowiczowi oświadcza imieniem B. B., że zasadniczo godzi się na jego rezolucję z tem, że może być mowa tylko i istotnie o ciężko poszkodowanych inwalidach.

Niemiec: Zróbno przyjemny wyraz twarzy, bo inaczej nie uwierzą w moje tendencje pokojowe

Wicem. Starzyński oznajmił, że w tej sprawie przeprowadzana jest już rejestracja.

Rezolucja Welykanowicza będzie głosowana przy trzecim czytaniu.

Projekt ustawy o wykroczeniach administr.

Prace nad unifikacją prawa karnego w Polsce nastąpiły w roku ubiegłym naprzód naskutek przygotowania projektu „Polskiego Kodeksu Karnego”, tworzą komisji kodyfikacyjnej. Wspomniany projekt uregulował jedynie dział zbrodni i występów, uznając, iż drobne wykroczenia winny znaleźć miejsce w kodyfikacji odrębnej.

Na zasadzie tych przesłanek został w komisji kodyfikacyjnej opracowany i świeżo wydany drukiem: „Projekt wstępny ustawy o wykroczeniach administracyjnych”. Ustawa ta ma, jak wykazałmy wyżej, stanowić uzupełnienie kodeksu karnego. Zajmuje się ona codziennymi wykroczeniami, zakłócającymi spokój i ład publiczny. — Wykroczenia te ustawa poddaje orzecznictwu władz administracyjnych, które przy wymierzaniu kar obowiązują zasady, zawarte w ustawie z roku 1928 o postępowaniu karnem administracyjnym. Od orzeczeń władz tych przysługuje skazanemu prawo odwołania się do sądu powszechnego, który rozważa sprawę ponownie w myśl zasad procedury karno-sądowej. Nowa ustawa otwiera nowe pole działania dla młodych prawników — asesorów sądowych, którzy powinni zajmować w starostwach stanowiska, jako referendarze karni.

Sam projekt jest nader zwięzły, gdyż liczy zaledwie 35 artykułów. — Projekt wzorem kodeksu karnego dzieli się na część ogólną i szczegółową. W części ogólnej mamy podane zasady fundamentalne odnośnie wykroczeń.

W pierwszym rzędzie mamy tu definicję pojęcia wykroczenia. Art. 1 projektu głosi: „Wykroczeniem administracyjnym są tylko przestępstwa już dokonane, za które ustawa przepisuje karę aresztu do 3 miesięcy lub grzywnę do 3 tysięcy złotych, albo obie kary łącznie”. Kto popełnia wykroczenie ulega karze zarówno w razie winy umyślnej, jak i nieumyślnej. Jest rzeczą oczywiście obojętną czy właściciel nie zamknął sklepu o przepisanej godzinie z winy umyślnej czy nieumyślnej, sam fakt niezamknięcia daje podstawę do represji.

Nie ulega karze, w myśl przepisów części ogólnej projektu, ten, kto w chwili czynu z powodu choroby psychicznej nie mógł kierować swem postępowaniem. W praktyce np. zaszedł wypadek, iż służąca w pewnym lokalu po przebytej grypie utraciła pamięć i w tym stanie zostawiła na noc po umyciu rąk kran od umywalni otwarty. W wyniku jej działania woda przeciekła przez sufit i zalala mieszczące się na niższym piętrze składy książek, wyrządzając straty na sumę 200 000 zł. Służącą pociągnięto do odpowiedzialności karnej za spowodowanie zalania, lecz wówczas wyłoniła się właśnie owa kwestja choroby psychicznej. Odpowiedzialności karnej w wypadku wykroczenia nie ulegają całkowicie jedynie nieletni, o ile spełnili czyn zagrożony karą przed ukończeniem lat 13. Tyle mówią nam ogólne przepisy projektowanej ustawy.

W części szczegółowej mamy już stany faktyczne poszczególnych wykroczeń. Tutaj np. karze do 2 miesiąc-

cy aresztu ulega usuwanie lub uszkadzanie ogłoszeń lub dokumentów, wystawianych publicznie przez władzę państwową lub samorządową. Na uwagę zasługuje przepis (art. 19), przewidujący karę 1 miesiąca aresztu dla tego, kto przez złośliwe żarty wprowadza inną osobę w błąd.

Charakterystyczny jest przepis, zwalczający pokątne doradztwo i przewidujący za udzielanie porad prawnych za wynagrodzeniem przez osoby nieuprawnione, tudzież za prowadzenie przed sądem cudzych spraw karę do 3 miesięcy aresztu.

Kara do 2 miesięcy grozi za używanie reklamy w celach nierządu lub za reklamowanie towarów, obrażających wstydlivość. Chodzi tu, rzecz prosta, o reklamowanie pornografij, a nawet, jak głoszą motywy prawodawcze, o zamaskowane ogłoszenia o lokalach nierządu. K. Kl.

Jubileusz ks. prob. Domańskiego

W dniu wczorajszym, 14 stycznia przywódca ludu polskiego w Niemczech, ks. dr. Bolesław Domański, proboszcz w Zakrzewie pow. złotowskiego skończył sześćdziesiąty rok życia. Nietylko ze wszystkich zakątków Rzeszy Niemieckiej, w których rozbrzmiewa mowa polska, ale także z całej Polski płyną ku osobie Dostojnego Jubilata najszczerze i najserdeczniejsze życzenia.

Ks. Domański, obecny prezes Związku Polaków w całym państwie niemieckim, jest jednym z najzasłużniejszych i najofiarniejszych działaczy społecznych, jakich wydały ziemie zaboru pruskiego. Mimo wszelkich sztychów i przesładowań, jakich nie szczędzą mu szowiniści niemieccy, trwa wiernie na swym posterunku, z poświęceniem i niezłomną wytrwałością pełniąc swą rolę duchowego przywódcy ludu polskiego, zwłaszcza w Ziemi Złotowskiej.

Ze swej strony i my ślemy Czcigodnemu Jubilatowi najgorętsze życzenia długich jeszcze lat zbożnej pracy dla dobra Kościoła katolickiego i mniejszości polskiej w Niemczech.

„Polozenie i potrzeby emigracji polskiej we Francji“

Na powyższy temat wielce aktualny mówić będzie w poniedziałek 18 stycznia r. b. o godz. 8 wieczorem w salce Domu Księgarni św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskiego 22, I ptr.

ks. Czesław Garstecki, sekretarz Generalny Zjednoczenia Polskich Towarzystw Katolickich we Francji.

Wykład doskonałego znawcy i dugoletniego kierownika życia społecznego na wychodźstwie, winien zainteresować szerokie koło naszego społeczeństwa, które w pierwszym rzędzie powołane jest do niesienia pomocy rodakom we Francji. Olbrymja bowiem część tamtejszej emigracji — to bracia nasi z Westfalji, z którymi za czasów niewoli Wielkopolska najściślej była złączona.

Wydział miejski stowarzyszenia „Opieka Polska nad Rodakami na Obczyźnie“, Poznań, Wąly Zygmunta Starego 9 (Dom Rzemieślniczy), którego staraniem odbędzie się powyższy wykład, ks. Garsteckiego, zaprasza wszystkich swoich członków miejscowych i sympatyków do udziału w zebraniu.

CHRONIĆ
WASZE OCZY

CZYTAJ I WSELEJ
PRACA PRZY NIEOD-
POWIEDNEM ŚWIETLE
NISZCZY WZROBE

STOSUJCIĘ
ZARÓWKI
PHILIPS
ARGENTA

nr 3463

Nowe pretensje Gdańska

Trzy noty senatu gdańskiego

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“.)

Gdańsk, 13 stycznia.

Senat wolnego miasta, wykorzystując swoją kadencję, której niewątpliwie położony kres w dniu 24 b. m. plebiscyt w sprawie rozwiązania sejmu gdańskiego, wystosował do rządu polskiego trzy noty, w których protestuje i grozi z racji ostatnich zarządzeń celnych.

Pierwsza nota gdańska zajmuje się nowymi polskimi zakazami przywozu i twierdzi, że wbrew umowie warszawskiej wolne miasto zostało zawiadomione o tych zakazach w ostatniej chwili. mianowicie w dniu 28 grudnia 1931 roku, na trzy dni przed wejściem rozporządzenia w życie. Tymczasem — według interpretacji senatu gdańskiego — artykuł 212 umowy warszawskiej obowiązuje Polskę do poinformowania Gdańska o zamierzonych zmianach i ograniczeniach przywozu i wywozu przynajmniej w terminie 20-dniowym, ponieważ taki okres czasu przewidziano na założenie przez Gdańsk ewentualnego sprzeciwu i postawienie wniosków o przyznanie mu specjalnych kontyngentów.

W drugiej nodzie senat gdański żali się, że rozporządzenie rządu polskiego o zmianie taryfy celnej i ulgach celnych dotyczących kawy, herbaty, owoców południowych i t. d., wydano bez porozumienia się tak z senatem gdańskim, jak przedstawicielami zainteresowanych gdańskich sfer gospodarczych. Senat uważa to za naruszenie artykułu 197 umowy warszawskiej, który głosi, że Polska zobowiązuje się w swoich ustawach i taryfach celnych według możliwości strzec interesów wolnego miasta.

Wreszcie trzecia nota gdańska zajmuje się sprawą „Towarzystwa Przywozu Kawy w Gdyni“ które ma otrzymać monopol na import kawy brazylijskiej w oparciu o ulgową stawkę celną. Według wiadomości senatu gdańskiego towarzystwo to ma skonsygnować w Gdyni kawę brazylijską w ilości 6.000 tonn i stopniowo pokrywać zapotrzebowanie Polski. W miarę zbywania kawy ze składu konsygnacyjnego w Gdyni, Brazylia ma nabywać w drodze wymiany polskie wyroby przemysłowe.

Senat gdański uważa, że tego rodzaju zmonopolizowanie handlu kawy w Gdyni byłoby naruszeniem decyzji Wysokiego Komisarza Ligi Narodów z dnia 26 października 1931 roku, zobowiązującej Polskę do niestosowania protekcjonizmu w stosunku do Gdyni ze szkoda Gdańska i musiałoby być uważane za „action directe“.

Oficjalny komentarz senatu, zakomunikowany prasie gdańskiej, mówi przedewszystkiem o zastrzeżeniu sobie dalszych kroków z apelem do Komisarza Ligi Narodów względnie do samej Ligi włącznie. W oficjalnym komentarzu zabawne są ustępy, które mówią zupełnie poważnie, że „Gdańsk dopuszcza na swój rynek polskie wyroby bez przeszkody i bez specjalnych obciążeń“ i, że „kupiec polski może w Gdańsku wykonywać swój zawód bez żadnych utrudnień i specjalnych obciążeń“. Dalej dowiadujemy się dodatkowo, że wbrew naszym przypuszczeniom, opartym na realnych danych statystycznych, nie Polska jest najlepszym klientem Gdańska, lecz wprost odwrotnie Gdańsk jest najlepszym klientem Polski i, że senat gdański „z całą energią“ przeciwstawił się gdańskim dążeniom do bojkotu polskich towarów.

Na temat nowych pretensyj Gdańska można wiele mówić. Najważniejszy zarzut o faworyzowaniu Gdyni kosztem Gdańska jest nieuzasadniony, bo z nowych ulg celnych mogą korzystać oba porty. Oczywiście jest, że kupcy polscy w głębi kraju, mając do wyboru importerów polskich w Gdyni i niemieckich w Gdańsku, w wielu wypadkach, gdy warunki będą jednakowe, dadzą pierwszeństwo Gdyni. Uczynia to, może nie tyle z aktywnych przesłanek, co z niechęci do Gdańska, wrogo Polsce na każdym kroku. Dobrzeby było, żeby senat gdański i kupiectwo gdańskie, dające się temu senatowi wodzić na pasku, poznało polskie przysłówie, które głosi, że „kto wiatr sieje ten burzę zbiera“. Powoli, jeszcze nie na skórze, ale już na kieszeni, Gdańsk zaczyna odczuwać skutki swojej antypolskiej polityki.

F. o. b.

Artysta-malarz Leon Prauziński upamiętni!

Powstanie Wielkopolskie 1918/19

na 12 obrazach.

Aby drogie te każdemu wspomnienia uprzystępnie szerszej publiczności, wykonaliśmy według wspomnianych oryginałów

serię 12 trójbarwnych pocztówek.

Sprzedż po 3,— zł za całą serię podjęły wszystkie sklepy papieru i księgarnie w Poznaniu i na prowincji. Kto z innych przyczyn chciałby sprowadzić ją wprost od nas, niechaj nadesła 3,— zł, a wysyłka nastąpi franko odwrotną pocztą.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu

św. Marcin 70.

Otrzymałmy ohlubne uznanie od setek obywateli za wykonanie.

Śp. Michał Bojanowski

Umarł jeden z najzaciejszych, najszlachetniejszych obywateli z obszaru b. Królestwa, długoletni działacz narodowy za czasów niewoli, w okresie wojny i w Polsce niepodległej, ś. p. Michał Bojanowski. Był on przez kilkadziesiąt lat członkiem Ligi Narodowej.

Gdy charaktery tytu innych ziemian załamały się z oportunistycznym życiowym, on, ś. p. Michał Bojanowski do ostatniego dnia swego żywota wierny pozostał zasadom i działaniom obozu narodowego.

Zmarły znał dobrze chłopów polskiego, rozumiał jego potrzeby, miał wielkie poczucie rzeczywistości, to też ze zdaniem tego „szlachcica“ zawsze się liczyli zarówno nasi ludowcy, jak i włościanie, którzy w naradach politycznych i organizacyjnych brali udział.

Bojanowski był doskonałym przedstawicielem średniego ziemiaństwa, które całą duszą było z ruchem demokratycznym - narodowym. Był jednym z tych, którzy w stowarzyszeniach rolniczych, w gminie, w życiu codziennym, wcielali ideologię ruchu, którzy swą pracę zawodową i społeczną umieli prześwietlać promieniami idei narodowej, którzy zawsze i wszędzie mieli poczucie, że przygotowują niepodległość Polski, w którą niezachwianie wierzyli

i dla której poświęcali pracę całego swego życia.

Michał Bojanowski, chociaż działacz cichy i skromny, ma swoją pozycję w dziejach Ligi Narodowej i wytworzonego przez nią Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego, a przez to w dziejach Polski na przełomie wieków XIX-go i XX-go.

Ślusznie powiada „Gazeta Warszawska“ że dziś, gdy fala barbarzyństwa zalewa w Polsce, podobnie jak w całej Europie, życie społeczne i narodowe, gdy w pogoni za doraznym powodzeniem i realizacją zysków materialnych, na plan drugi schodzą walory i kryteria moralne, zadaniem najpilniejszym obywateli, mających takich antenatów, jak Michał Bojanowski i jemu podobni, jest przywrócenie w życiu narodu tych wartości moralnych, które reprezentowali ci ludzie, co przed odrodzeniem państwa polskiego rozbudzili ducha narodowego i wprowadzili w życie narodowe pierwiastki niezbędne dla życia narodu wolnego.

Zmarły był w minionych kadencjach kolejno członkiem Sejmu i Senatu.

Z powodu zgonu ś. p. Michała Bojanowskiego, zarząd główny Stronnictwa Narodowego wysłał do pani Bojanowskiej depeszę treści następującej:

„Głęboko przejęci zgonem jednego z najwybitniejszych i najstarszych działaczy obozu narodowego, długoletniego

ofiarnego członka władz naczelnych Stronnictwa, nieodżałowanej pamięci senatora Michała Bojanowskiego, przesyłamy Czcigodnej Pani oraz Rodzinie imieniem zarządu głównego Stronnictwa oraz Klubu Narodowego wyrazy serdecznego współczucia.

(—) Bartoszewicz, Rybarski, Jasiukowicz, Wierczak“.

Pogrzeb ś. p. Bojanowskiego odbył się w Lekowie z udziałem przedstawicieli wszystkich warstw społeczeństwa oraz licznych organizacji narodowych i społecznych.

Występ lekarzy zakopiańskich

Żydowski „Nasz Przegląd“ podaje pod nagłówkiem „Lekarze polscy w obronie reformy seksualnej“ z triumfem wiadomość, że 40 lekarzy zakopiańskich wystąpiło do dr. Boya-Zeleńskiego adres dziękczynny z wyrazami największego uznania za jego „bezkompromisową walkę z obłudą i wstecznictwem“, za „śmiały odmalowanie piekła kobiet“, za „odważną obronę projektu nowej ustawy małżeńskiej“, z czem lekarze zakopiańscy połączyli wyrazy zachwytu dla warszawskiej poradni zapobiegania ciąży.

„Głos Narodu“ pyta lekarzy zakopiańskich, „czy swoim uznaniem obejmą także obronę zbrodni seksualnych (np. pederastji) przez p. Boya-Zeleńskiego, bo skoro wyrażają mu ogólne uznanie za „walkę z wstecznictwem“, a p. Boy-Zeleński wstecznictwo widzi w normalnym małżeństwie i w uporządkowanym życiu seksualnym, to — pytanie nasuwa się siłą faktów“.

Autorami adresu zakopiańskiego do Boya-Zeleńskiego są następujący lekarze: dr. H. Karwowski, dr. M. Jagodowski, dr. Wandyczowa, dr. Lenartowska, dr. Totwenowa, dr. Totwen, dr. Siniczenko, dr. Niedźwiecka, dr. K. Karwowski, dr. Skibiński, dr. O. Sokółowski, dr. Białynicki-Birula, dr. K. Fiszer, dr. Hawranek, dr. E. Gross, dr. Jasiński, dr. Papier, dr. Eichorn, dr. Malinowski, dr. Gabryszewski, dr. Wieselman, dr. Kowalewski, dr. G. Nowotny, dr. K. Masztalerz, dr. Jagoszewski, dr. M. Mangel, dr. Stępniewski, dr. Dąbrowski, dr. Dadlez, dr. Kuczewski, dr. Jasiński, dr. Kamster, dr. K. Morawski, dr. Żychoń, dr. Bejnarcowiczówna, dr. Tomaszewicz, dr. Gadowski, dr. Dadej, dr. Karwacki, dr. Januszkowski.

Zaludnienie Polski

Według urzędowych, prowizorycznych wyników drugiego powszechnego spisu ludności w dniu 9 grudnia roku ubiegłego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przebywało 31 927 773 osób, nie licząc wojska skozarowanego, którego liczba w tej chwili nie jest jeszcze zestawiona. Łącznie więc z wojskowymi ogólna liczba ludności Rzeczypospolitej Polskiej przekroczy 32 000 000.

W roku 1921 ludności cywilnej było 26 858 192, przyrost zatem za ubiegły okres dziesięcioletni wyniósł około 5 070 000 czyli 19 procent. Jest to przyrost w porównaniu do innych państw bardzo duży. Największy przyrost wykazały województwa wschodnie — 34,2 proc., co niewątpliwie pozostaje w ścisłym związku z repatriacją, gdyż właśnie z tej połaci kraju rekrutowała się przeważająca masa uchodźców wojennych. Nie pozostał jednak bez wpływu najwyższy w tych województwach przyrost naturalny. Na drugim miejscu znalazły się województwa centralne z przyrostem 19,3 procent. Również i w tym rejonie repatriacja odegrała poważną rolę, zwłaszcza w województwie lubelskim i białostockim. Dalej idą województwa południowe wykazujące przyrost 13,7 proc. wreszcie zachodnie — 11,7 proc. Niski przyrost tych ostatnich, w znacznej części tłumaczy się masową emigracją żywiłu niemieckiego ludności z tych województw.

Już dane statystyki urodzeń i zgonów wskazywały na to, że Polska jest krajem o nieomal wyjątkowo wysokim przyroście naturalnym. Świeżo odbyty spis gdański zadokumentował tę żywotność Polski w sposób niezbity. Dotychczas niewiele państw ogłosiło prowizoryczne choćby wyniki ostatnio przeprowadzonych spisów z lat 1930 i 1931. Z pośród krajów, które dane te opublikowały, żaden kraj nie osiągnął nawet w przybliżeniu cyfry przyrostu wykazanej przez Polskę. Polska osiągnęła w ciągu ostatnich lat dziesięciu 18,9 proc. przyrostu ludności, podczas gdy Czechosłowacja wy-

kazała tylko 8,2 proc. przyrostu, Norwegja — 6,0 proc., Anglja — 5,4 proc., Szwajcaria — 5,0 proc. Nawet w Stanach Zjednoczonych A. P. przyrost ludności, mimo odbywającej się do tego kraju imigracji, nie przekracza 16,1 procent.

Przeciwko zniesieniu powiatów

Klub Narodowy zgłosił w Sejmie wniosek, domagający się wstrzymania wykonania uchwał Rady Ministrów, dotyczących zniesienia 20 powiatów. Wniosek ten opiewa:

„Sejm wzywa rząd, aby do czasu uchwalenia przez ciała prawodawcze ustaw o organizacji administracji i podziale administracyjnym państwa wstrzymał wykonanie zapadłych decyzji, w sprawie zniesienia 20 powiatów, jak również zaprzestwał wprowadzania dalszych częściowych zmian w tym kierunku“.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy wysuwają takie motywy:

„Decyzja rządu w sprawie zniesienia 20 powiatów, dokonana przed ustaleniem ogólniczej ustawy administracji oraz granic województw wywołuje chaos administracyjny i niezadowolone ludności. Pod względem budżetowym akcja ta spowoduje narazie wzrost wydatków personalnych i rzeczowo-administracyjnych, a w przyszłości może wydać pożądane dla skarbu skutki tylko o tyle, o ile nastąpi ogólne uproszczenie administracji i ograniczenie funkcji państwa.“

„Zmiana podziału obszaru państwa na powiaty, przed decyzją co do obszaru województw i ustroju samorządu, nie może być uważana za akcję planową i celową.“

„Z tych powodów podpisani — nie kwestjonując uprawnień rady ministrów w zakresie tworzenia i kasowania powiatów, względnie zmiany ich granic, wnoszą o wstrzymanie wykonania zapadłych w tym kierunku uchwał aż do uchwalenia przez władze prawodawcze tych ustaw, które — zdaniem podpisanych — powinny być podstawą całego terytorjalnego podziału państwa“.

Żydzi przeciwko spoczynkowi niedzielnemu

W prasie żydowskiej, na terenie Małopolski szczególnie, ale także i w Kongresówce, rozpoczęła się obecnie ostra kampanja przeciwko zakazowi pracy w niedziele i święta, bo to pociąga za sobą oczywiście w te dni także przymus zamykania składów kupieckich. Wzrastające bezrobocie w kraju i ostre przepisy t. zw. ochrony pracy sprawiły to, że obecnie inspektorzy pracy i ich pomocnicy w tych dzielnicach o wiele skrupulatniej do kary zapisują tych, którzy nie chcą owych przepisów respektować. To zaś daje się przede wszystkim we znaki Żydom po miastach Małopolski i Kongresówki, którzy właśnie w niedziele i święta uprawiali najbardziej ożywiony handel, korzystając z przybycia ludności okolicznych wsi do miasta.

W sprawie tej odbyły się już nawet specjalne posiedzenia żydowskich zrzeszeń kupieckich — jak naprzykład przed kilkoma dniami w Krakowie — na których zwalczano bezwzględnie spoczynek przymusowy w niedziele. Między innymi został tam wysunięty argument na dopuszczenie otwierania składów w niedziele, ażeby kupcy mogli się przynajmniej rozliczać ze swoimi klientami z prowincji i załatwiać choćby czynności sklepowe wewnętrzne. Oczywiście, że po przeprowadzeniu takiego wyłomu w ustawie nie miałyby ona już potem wogóle większego znaczenia.

Atakując przepisy o spoczynku niedzielnym, nie cofają się Żydzi nawet przed małym szwindelkiem, niby to celem wykazania, jaka im się tu dzieje krzywda. Dowodzą mianowicie, że w Poznańskim, gdzie kupców żydowskich prawie niema, wykonuje się ową ustawę o spoczynku niedzielnym znacznie łagodniej, co jakoby wskazywało na to, że gdzieindziej używa jej się wręcz na pogwałcenie handlu żydowskiego. Jest to fałsz wierutny, gdyż w naszej dzielnicy spoczynek niedzielny został zaprowadzony już temu blisko ćwierć wieku i tak się tutaj ustalił, iż rzadko gdzie chyba władze mają powód do wkraczania.

Jak wynika z głosów prasy żydowskiej, szykuje się cała wielka akcja ze strony żydowskiego klubu poselskiego, kahałów, rabinatów i t. p., mająca na celu odwrócenie tej klęski, która godzi w najczulsze ich miejsce, w kieszeń. Zobaczymy, jaki będzie jej rezultat.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Niepożądani goście

Należy wypowiedzieć zdecydowaną walkę wędrownym handlarzom-Żydom

Coraz częściej przybywają do Poznania rozmaitego typu żydowski handlarze, a nawet już chałdaryze z tobołami tandety i po cenach konkurencyjnych sprzedają różne materiały. Oczywiście Żydzi nie posiadają przeważnie patentu, ani świadectw przemysłowych. Niepożądanych tych przybyszów, uprawiających brudną i nieuczciwą konkurencję należy bezwzględnie zwalczać. W wielu już miastach praktykuje się w ten sposób, że walęsających się po ulicach z tobołami poddaje się rewizji, czy posiadają upoważnienia do sprzedaży.

Właściwie już na dworcu powinno się ich legitymować, bowiem stwierdzono w wielu wypadkach, że istotnie nie posiadają oni żadnych świadectw. Efekt podobnych rewizji jest doskonały i wiele miast obroniło się przed zalewem semickich pasorzytów. Żydzi poprostu boją się przybyć do takiej miejscowości, w której przeprowadza się podobne rewizje. Przydałaby się ona i w Poznaniu.

Tę sprawą powinny zainteresować się miarodajne czynniki. Dopomogą im niewątpliwie mieszkańcy naszego grodu, nie kupując nic od wędrownych handlarzy, zwłaszcza Żydów, domagając się od nich legitymacji, a gdyby nie mieli dokumentów w należytych porządku, powinno się bez pardonu kazać aresztować takich niepożądanych gości. (z)

Napad rabunkowy

Właściciel wystrzałem z dubeltówki zabił jednego zbrodniarza.

Nasz korespondent pomorski donosi z Brodnicy

Ostatnio włamali się złodzieje do oberży p. Kaszuby w Sumowie pod Brodnicą. K., zbudzony dzwonkiem alarmowym, łączącym lokal z jego prywatnym mieszkaniem, uzbroidł się w dubeltówkę i udał się do sąsiedniego pokoju. Słyszcząc za szklanymi drzwiami jakieś szmery, wystrzelił dwukrotnie w kierunku, skąd te szmery dochodziły. Momentalnie za drzwiami rozległ się przerażający krzyk, poczem nastąpiła cisza.

Gdy K. po pewnej chwili wszedł do przedpokoju, znalazł leżącego bez życia człowieka na ziemi. Zmarły, rzekomo niejaki Mikołaj Słowiński, lat około 30, padł trupem wskutek postrzału.

Pierwsze dochodzenia ustaliły, że do oberży włamało się czterech osobników, pozostali trzej zbiegli nierozpoznani.

Zagadkowy anonim

W poszukiwaniu jego autora

Gospodarza Tomasza Walkowiaka z Naramowic swego czasu skazano w pierwszej instancji za napisanie ubliżającego anonimu przeciwko byłemu wójtowi, rolnikowi Kicińskiemu. Zarzucał mu, że przywłaszczył sobie przy pomocy leśniczego, kawałek drogi i lasu należącego do miejscowego majątku. Kiciński po zbadaniu sprawy nabrał przekonania, że autorem anonimu jest Tomasz Walkowiak. Wydobył więc z archiwum wójtostwa rzekome manuskrypty Walkowiaka, jako materiał porównawczy i wniósł skargę cywilno-karną, poczem uzyskał wyrok skazujący tego statniego na 6 tygodni więzienia. W. założył apelację.

Podczas pierwszej rozprawy apelacyjnej trybunał zarządził ponowne zbadanie dokumentów przez stałego zaprzysiężonego znawcę pisma na obwód sądu apelacyjnego w Poznaniu p. red. Henryka Grudzińskiego, cieszącego się uznaniem jako grafolog. Po złożeniu pisemnego orzeczenia przez p. G. Walkowiak oświadczył, że nie jest autorem ani anonimu, ani też rzekomej próby pisma pochodzącej z archiwum wójtowskiego i wyraził gotowość złożenia próbki swego przed trybunałem, co też uczynił. Wtedy stwierdzono, że istotnie charakter pisma Walkowiaka jest zupełnie inny.

Ponieważ w tym wypadku mogło wchodzić w grę, albo umyślne maskowanie się oskarżonego, albo poważna, naturalna zmiana pisma — zażądał znawca autentycznych próbek pisma obwinionego. W tym celu rozprawę odroczone, poczem Kiciński przedłożył

rzekomo oryginalne podpisy W. na t. zw. kurendach — przedstawiając zarazem świadka, pod przysięgą, tj. służącą, która te kurendy osobiście roznosiła i w obecności której rzekomo oskarżony osobiście podpisywał.

Przy konfrontacji nastąpiła nowa niespodzianka, bowiem Walkowiak zakwestjonował ponownie autentyczność podpisów na owych kurendach, twierdząc, że od lat dziesięciu wogóle nic nie pisze i niczego nie podpisywał. Wyraził równocześnie przypuszczenie, że zarówno anonim jak i wszystkie rzekome jego rękopisy są dziełem jednego z domowników. Sąd dał jednak wiarę świadkowi potwierdzającemu, że oskarżony skutecznie na kurendach własnoręcznie podpisywał, a opierając się na orzeczeniu znawcy, że też owe podpisy „kurendowe“ pochodzą z tej samej ręki, co poprzednio zidentyfikowane już manuskrypty — potwierdził w całej rozciągłości wyrok pierwszej instancji. (z)

Poraniouy nożem

Szczegóły napadu przy Al. Szelągowskiej na szofera Koledowicza.

W sprawie tajemniczego pokaleczenia szofera p. Maksymiljana Koledowicza w jego mieszkaniu (baraku przy al. Szelągowskiej) władze śledcze przeprowadziły już dochodzenia, które ustaliły dokładny przebieg zajścia.

W nocy na czwartek jeżdżący taksówką jako szofer p. Maksymiljan Koledowicz wrócił niespodziewanie około północy do domu. Zastał jednak zamknięte drzwi, a otwarto mu dopiero po energicznym pukaniu. Powodem zamknięcia mieszkania była nadprogramowa wizyta, którą przyjmowała żona Koledowicza. Otwierając, uderzyła swego męża dwukrotnie tępem narzędziem w głowę, a bawiący z wizytą u niej dorozkarz Walenty Przybylak, (mieszkaniec Grudzińca) pchnął Koledowicza nożem i zranił go ciężko w płuca oraz w nerwę.

Pogotowie odwiezło nieszczęśliwego do szpitala Przemienienia Pańskiego, a Koledowiczowa ze swym przyjacielem ulotniła się. Przytrzymaono ich dopiero wczoraj wieczorem. Przybyłaka aresztowano, natomiast Koledowiczową po przesłuchaniu zwolniono. (k)

KALENDARZYK

Piątek, 15 stycznia 1932.

Słońce: wschód 7,57; — zachód 16,05; — długość dnia 8 godz. 8 min
Księżyc: wschód 16,38; — zachód —; — pierwsza kwadra.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 3 st. C., wiatr południowo-wschodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 766 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 2 st. C., najniższa + 2 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Przepowiednia pogody na sobotę: W dalszym ciągu pochmurno i dość ciepło. Kal. rzk.: Paweł Pust.; jutro Marek P. Kal. słow.: Domostaw; jutro Włodzimir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka „Pod Złotym Lwem“, Stary Rynek 75 — Apteka Sapiieżyńska pl. Sapiieżyński 1 — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76 — Apteka „Pod Eskulapem“, pl. Wolności 13.

Wilda: Apteka „Pod Koroną“, Górna Wilda nr. 61.

Jeżyce: Apteka „Pod Gwiazdą“, ul. Kraszewskiego 12

Lazarz: Apteka „Przy parku Wilsona“, ul. Marsz. Focha 47

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * Sodalicia Marjańska Urzędników. Nabożeństwo w niedzielę, 17 bm. o godz. 20 przy głównym ołtarzu w kościele OO. Jezuitów, wejście ul. Dominikańska.

OSOBISTE

— * Z Uniwersytetu Poznańskiego. — Stopień magistra filozofii uzyskali w zakresie chemii p. Konstanty Pilawski z Winnicy, w zakresie botaniki p. Franciszek Grzegolec z Górna. — Dyplom i tytuł magistra praw uzyskali pp. Wincenty Paweł Łukaszewski z Gniewkowa w wojew. pozn. i Ludwik Karol Dobak z Duszniak w wojew. poznańskim.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * Tow. zap. Bursa Rzemieślnicza Im. Staszica w Poznaniu. Walne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 18 bm. o godz.

20 w salce p. Jarockiej, ul. Masztalarska nr 8 a I ptr. Zarząd zaprasza towarzysza i organizacje rzemieślnicze oraz sympatyków bursy i sprawy rzemieślniczej.

— * Tow. Młodych Przemysłowców. — Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 17 bm. o godz. 10.30 na wielkiej sali Domu Rzemieślniczego — wejście z ulicy Fr. Ratajczaka. Porządek obrad, sprawozdania z calorocznej działalności Towarzystwa i „Fund. Zapom. przy Tow.“ odebrać mogą członkowie od środy rana d. 13 bm. począwszy u pp. prezesa J. Zablockiego, ul. Wodna 2, skarbnika W. Wilaka, ul. Podgórna 10, skarbnika „F. Z.“ St. Malińskiego, ul. św. Wojciecha 2 a Roczne sprawozdawcze zebranie „Fund. Zapomogowego“ przy Tow. odbędzie się w poniedziałek, 18 bm. o godz. 20 na sali Domu Rzemieślniczego (wejście od strony plantów).

— * Związek Drogerzystów R. P. — obwód I. Roczne walne zebranie odbędzie się 17 bm. o godz. 11 w salce Domu Kupiectwa Polskiego w Poznaniu przy ulicy Zwierzynieckiej 12. O godz. 16 w salonach Resursy Kupieckiej, ul. Zwierzyniecka 12, herbatka z paniami.

— * Do wszystkich pracowników graficznych. Związki zawodowe drukarzy, litografów i chemigrafów zwołują ogólne zebranie wszystkich pracowników graficznych, które odbędzie się w niedzielę, 17 b. m. o godz. 10.30 w sali p. Jarockiej, ulica Masztalarska 8. Referaty wygłoszą pp. Chalupka i L. Szczepaniak.

ZYCIE AKADEMICKIE

— * Akademickie Koło Misjologiczne U. P. Plenarne zebranie odbędzie się w czwartek, 21 bm. o godz. 20 w sali 22 Coll. Minus. Odczyt p. t. „Polska misja w Szunch-fu“ wygłosi p. Florjan Budniak.

— * Akademickie Koło Harcerskie. Zebranie seniorów odbędzie się w środę, 20 bm. o godz. 20 w mieszkaniu pp. Domańskich, ul. Skarbowa 19.

ZYCIE SOKOLE

— * „Sokół“ Luboń. Walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 24 bm. o godz. 14 w salce na własnym boisku

— * Gniazdo żeńskie Poznań-Jeżyce. — Roczne walne zebranie odbędzie się w piątek, 15 bm. o godz. 20 w Domu P. K. E. przy ul. Słowackiego 21.

— * Tow. gimn. „Sokół“ Poznań-Jeżyce. Roczne walne zebranie odbędzie się w sobotę, 16 bm. o godz. 19 w lokalu druha Jaszka, ul. Kraszewskiego 16

— * Tow. gimn. „Sokół“ Poznań III. urząda w sobotę, 16 bm. wieczorek taneczny w sali p. Grzesiaka, ul. Wspólna 12, na który zaprasza wszystkich druhów i sympatyków. Początek o godz. 20.

— * Żeńskie gniazdo Poznań-Wilda XIII odbyło w lokalu p. Zawadki swe roczne walne zebranie. Obrady zagaiała druchna Wrońska a przewodniczyła drh. Pawlicka. Po wygłoszonych sprawozdaniach dokonano wyborów uzupełniających. Szczegółową relację podamy w naszym stałym dziale „Życie Sokole“. (z)

WYSTAWY

— * Tow. Miłośników Fotografii. W lokalu Tow. otwarta została wystawa prac znanego artysty-amatora p. Klemensa Składanka z Warszawy, którego produkcje artystyczne spotkały się z dużym uznaniem krytyki naszej i obcej. Dnia 21 b. m. w czasie zebrania członków o godz. 19 wygłosi p. dr. J. Tomaszewski odczyt p. t. „Jak powstają: klisza i papier fotograficzny“.

WIECZORY, KONCERTY

Ogłoszenia i uwiadomienia o balach, wieczorkach tanecznych, zabawach karnawałowych, herbatkach i bridgeach z tańcami oraz wszelkich tym podobnych przedsięwzięciach kierować należy do administracji pisma naszego, a nie do redakcji.

Wszystkie te doniesienia podawać będziemy stale w dziale „Kronika towarzyska“ Punktualne zamieszczenie ich poręczyć możemy tylko w tych wypadkach, gdy nastąpi poprzednie porozumienie się między organizatorami ośnośnych przedsięwzięć zabawowych a naszą administracją.

Przy nadsyłaniu tych doniesień na drodze listownej podać należy dokładny adres i numer telefonu tej osoby, z którą administracja nasza mogłaby porozumieć się co do bliższych szczegółów, odnoszących się do zamieszczenia nadesłanego uwiadomienia.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * „Jasełka“ w Teatrze Szkolnym. W niedzielę, 17 bm. o godz. 17 odegrane będą przez młodzież 12-tej szkoły powszechnej na Wildzie na scenie Teatru Szkolnego (ul. Bukowska 16) „Jasełka“ M. Konopnickiej z muzyką P. Maszyńskiego. Piękne i wartościowe do widowiska bywa rzadko grane, choć tak bardzo trafia do serduszek dziatwy. Przygotowaniem całości zajęła się p. dr. Dylńska-Gorgolewska, co zapewnią pomysłową i wzorową inscenizację i ściągnie do Teatru Szkolnego rzeszę dzieci. Bilety do nabycia wcześniej w księgarni J. Jachowskiego przy ul. Gwarnej nr. 19. — Niebawem wystawi Teatr Szkol-

Do Czytelników naszych!

Zdarza się, że ten i ów z Szanownych Czytelników nie otrzymuje regularnie „Kurjera Poznańskiego“, w następstwie czego mógłby zarzucić nam niedbalstwo. Prosimy zatem o powiadomienie nas każdorazowo i jak najspieszniej o wszelkich niepunktualnościach lub innych usterkach w dostawie naszego pisma a postaramy się o ich usunięcie. Wszyscy Czytelnicy nasi otrzymywać winni „Kurjera Poznańskiego“ regularnie i punktualnie.

Administracja Kurjera Poznańskiego

Poznań, św. Marcin 70.

ny podobne widowisko dla starszej młodzieży, mianowicie „Pastoralkę“ Schillera i Maklakiewicza.

— * Sodalicia Pań Zawodu Kupieckiego wyzwa członków do udziału w akademii ku czci św. Rodziny, w niedzielę, 17 bm. o godz. 12 w sali teatru świetlnego „Słońce“. Równocześnie prosi Sodalicję, jako członka „Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie“, do udziału w zebraniu „Opieki“ z wykładem ks. dyr. Czesława Garsteckiego z Francji, który się odbędzie w poniedziałek, 18 bm. o godz. 20 w sali Domu św. Wojciecha, I ptr., Al. Marcinkowskiego 22.

— * Związek Misyjny Polek. W niedzielę, 17 bm. o godz. 19 na sali Wyższej Szkoły Handlowej, Al. Marcinkowskiego nr. 3 odbędzie się wykład misyjny z przeżyciami „Podróż naokoło świata“ (szczególnie wrażenia z Indji) wygłosi ks. dr. Paulus.

— * Sodalicia Pań Konfekcyjnych w Poznaniu zachęca członków do wzięcia udziału w święcie Rodziny, 17 bm. o godz. 12 w sali kina „Słońce“ W niedzielę, 17 bm. o godz. 17 odbędzie się na sali sodalicyjnej świetlne obrazy. W poniedziałek, 18 bm. o godz. 19 w kaplicy sodalicyjnej nabożeństwo Sekcji Eucharystycznej, a w środę 20 bm. o godz. 19.30 zebranie aspirantek w sali Marianum, ul. Szewska 18 parter.

— * Sodalicia Kupców. W poniedziałek, 18 bm. o godz. 20 odbędzie się w salce Domu Księgarni św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego 22, I ptr. zebranie wydziału miejskiego Stow. „Opieka nad Rodakami na Obczyźnie“, na którym wygłosi odczyt ks. Czesław Garstecki, sekretarz gen. Zjednoczenia Polskich Towarzystw Katol. we Francji na temat „Obecne położenie i potrzeby emigracji polskiej we Francji“ — Zarząd zachęca gorąco członków do wzięcia licznego udziału.

— * Koło Śpiewackie im. Bolesława Dembińskiego urząda w niedzielę, dnia 17 bm. o godz. 18.30 przedstawienie amatorskie na sali Domu Katolickiego na Śródcie. W programie operetka p. t. „Loterja“, operetka p. t. „Słowiczek“ oraz urozmaicenia. O godz. 14.30 specjalne przedstawienie dla dzieci.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * Związek Urzędników Sądowych poznańskiego okręgu sądu apelacyjnego odbył walne zgromadzenie członków, któremu przewodniczył dotychczasowy prezes, p. Władysław Hostyński. Po złożeniu sprawozdania z czynności oraz kasowego za ubiegły rok administracyjny udziałem uczestniczącym wydziałowi absolutorjum oraz jednogłośnie uchwalono pełne votum zaufania. Po przeprowadzonych wyborach ukonstytuował się wydział Zw. w następującym składzie pp.: Wł. Hostyński — prezes; Stanisław Romanowski — I wiceprezes; Józef Sikora — II wiceprezes; Kazimierz Mrówczyński — sekretarz; Sylwester Jagielski — zast. sekretarza; Antoni Piszczalka — skarbnik; Józef Stasiński — zast. skarbn. Na członków wydziału wybrano pp.: Stanisława Kulczyckiego, Edwarda Badyłaka, Franciszka Reisera, Antoniego Śmigieńskiego, Józefa Migaja, Wacława Smolarza, Zofię Maciejewską, Teodozję Jeskównę Zastępcami pp.: Kazimierz Kwaśnik, Wincenty Bertrant, Wanda Karońska. Do komisji rewizyjnej zostali wybrani pp.: Stefan Arendt, Antoni Schulz, Dawid Wojciech. — W czasie walnego zebrania wreczony został artystycznie wykonany przez kol. Kazimierza Marczewskiego dyplom członka/honorowego Związku p. Teofilowi Wójcickiemu, em. naczelnemu sekretarzowi Sądu Okręgowego w Ostrowie. b. prezesowi okręgu ostrowskiego za wybitne zasługi, położone około rozwoju Związku.

— * Wieczornica Sienkiewiczowska w Główniej. Komitet T. C. L. w Główniej urządził w ubiegłą niedzielę w kasynie firmy H. Cegielski podniosłą wieczornicę Sienkiewiczowską. Wieczornicę zagał prezes komitetu ks. prob. Chilomer. a doskonale opracowany referat o dziełach Sienkiewicza wygłosił p. Bulczyński z K1 Roma. Poza tem p. Kubczak z K1 Icaria recytował „Śmierć Longina“. Najważniejszą jednak częścią programu była komedia p. t. „Zagłoba swatem“, doskonale o-

degrana przez panie i panów z miejscowego komitetu T. C. L. Poza ten program wieczornicy dopełnił koncert muzyki polskiej z płyt gramofonowych, wzmożony aparatą głośnikową. (Jar.)

Z targu. Dnia 15. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 2.40—2.80 zł; masła mleczarskiego 3.20—3.80 zł; twarogu 0.60—0.80 zł; mendel jaj świeżych 2.00—2.30 zł; wapnowanych 1.35—1.50 zł; litr śmietany 1.60—2.30 zł; litr mleka pełnego 24—26 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 1.60 do 1.80 zł; słoniny wędzonej 2.60—2.80 zł; wieprzowiny 1.40—2.00 zł; wolowiny 1.20 do 2.00 zł; cielęciny 1.20—2.80 zł; skopowiny 1.60—2.60 zł; koziny 1.20—1.60 zł; smalec 2.60—2.80 zł; za drób: kura 2.50 do 4.00 zł; perlicza 3.00—3.50 zł; kaczka 3.00 do 5.00 zł. gęś 7.00—11.00 zł; para gołębi 1.50—1.80 złotych; para kurapat 3.00 zł; królik 1.60—2.00 zł; bażant 4.50 zł; zając 6—7 zł; za ryby: 1 kg. karpia 3.00 do 3.20 zł; lina 3.00—3.60 zł; okonia 1.20—1.60 zł; karasia 1.40—2.80 zł; białych ryb 0.80 do 1.60 zł; sandacza 4.00—5.00 zł; 1 kg. leszcza 2.40 zł; 1 kg. suma 2.40 zł; 1 kg. szczupaka 2.80—3.00 zł; za ryby śnieg 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg ziemniaków 6—8 gr; cebuli 0.30—0.40 złotych; szpinaku 60—80 gr; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kg. bobu 1.20 zł; główka zielonej sałaty 10 do 20 groszy; główka włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 kalafior 0.30—1.00 zł; 1 kg. kalarepy 0.20 zł; 1 kg. marchwi 20 do 30 groszy; brukwi 20 groszy; seleru 40—50 gr; pietruszki 30—50 gr; poro 40—50 gr; brukselki 60 groszy; owoce: 1 kg. jabłek 0.30—1.20 zł; gruszek 0.80 do 1.00 zł; winogron 2.80—3.20 zł; zórawin 2.00 zł; 1 kg. orzechów włoskich 2.40 do 3.00 zł; laskowych 2.60—5.00 zł; owoców suszonych 0.80—2.00 zł; grzybów suszonych 4.00—8.00 zł; 1 kg. świeżych śledzi 0.80—0.90 zł. — Targ bardzo ożywiony. Ceny bez znaczących zmian. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

Wypadki samochodowe. Na ulicy Mickiewicza narożnik Słowackiego samochód P. Z. 10 019. prowadzony przez szofera Stanisława Szmera z Koszut (pow. średzki) najechał na wóz ciężarowy firmy „Italia”, którym powoził p. Walenty Warszak, mieszkający przy ul. Dąbrowskiego nr. 14. Podczas wypadku pokaleczony został koń i uszkodzony samochód. — Na ul. Dworcowej jadący w kierunku miasta samochód dorożka nr. 137 wskutek gotole-dzi wjechał na drzewo, łamiąc je a następnie wpadł na parkan, wywracając go i uszkodził tylne koło. (k.)

Zwłoki dziecka na cmentarzu. W Nieparciu (pow. gostyński) na miejscowym cmentarzu znaleziono zwłoki noworodka płci męskiej. Sprawa jest przedmiotem dochodzeń wladz śledczych. (k.)

Podczas spuszczenia drzew w parku w Gołuchowie (pow. pleszewski) ponosi śmierć robotnik Wojciech Pływacz z Turka. Przygotowując obalające się drzewo z taką siłą, że wkrótce nastąpił zgon. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

Usiłowane włamanie do magistratu. W nocy na wtorek nieznanymi złoczyńcami usiłowali włamać się do magistratu m. Kruszwicy. Około godz. 2 spłoszył ich stróż nocny. Włamywacze zbiegli nieopoznani, nie wyrządzili żadnej szkody. (k.)

Ostrzeliwany się złodziej. Jedynej z ostatnich nocy w Kępie Kujawskiej (pow. inowrocławski) rolnik p. Andrzej Bejtka został zbudzony przez złodziei. — Gdy udał się do chlewu, rabusie zaczęli uciekać i strzelili trzykrotnie w jego kierunku. Strzały chybiły. Włamywacze zbiegli, zabierając świnie, wartości około 100 zł. Ucieczka powiodła się szczególnie dzięki temu, że zaatakowany ogniem rewolweru p. Bejtka musiał się cofnąć. (k.)

Tysiąc złotych za podpalenie. Mieszkaniec Kruszy (pow. wyrzyński) p. Jakób Wilczyński zgłosił w policji, że miejscowy kupiec Fritz Herzfeld nakłaniał go do podpalenia domu mieszkalnego, obiecując 1000 zł jako wynagrodzenie. Badania Herzfeld przyznał się do winy i podał, że chciał w ten sposób uzyskać sumę ubezpieczeniową. Herzfelda odstawiono do dyspozycji sądu. (k.)

W Poznaniu ujęto dwóch zbiegów z zakładu wychowawcy w Cerekwicy Nowej, Michała Hieronima Wójta (ul. Polna 64b) i Nikodema Makowskiego (Podwórze Barlebens 4). Ponadto aresztowano zbiegłego wychowanka zakładu przmysłowego w Antoniewie, Władysława Szniedra (Grobla 23). Wszystkich zbiegów odstawiono z powrotem do wspomnianych zakładów. (k.)

Znowu napad rabunkowy. Na drodze między Komorowicami a Grońskiem (pow. nowotomski) nieznanymi osobnikami padł mieszkankę Bolewic, 30-letnia Stanisławę Wrembel, żądając od niej wydania pieniędzy pod groźbą zabicia. Wobec tego, że p. Wrembłowa nie miała przy sobie żadnej gotówki napastnik oddalił się. (k.)

Włóczęga podpalaczem. W okolicach Leszna ujęła policja niejakiego Stanisława Kucharskiego, bez stałego mieszkania, podejrzanego o zbrodnicze podpalenia. Kucharski przyznał się, że w dwóch wypadkach wzniecił przez nieuwagę pożary w stodolach, w których nocował bez wiedzy właścicieli. W jednym wypadku wywołał on ogień z zemsty wskutek nieotrzymania jałmużny. (k.)

Włamanie do pałacu w Rakoniewicach. W nocy na czwartek niewyśledzeni złoczyńcy włamali się do pałacu w Rakoniewicach (pow. wolsztyński). Łupem

rabusiów padł komplet, składający się z 24 pozłacanych deserowych łyżek, noży i widelcy, złoty kielich, męskie futro z brązowym pokryciem z karakulowym kołnierzem, czarne palto z jedwabną podszewką, jedwabny szal i butelka czerwonego wina. Poszkodowany jest p. Marcelli hr. Czarniecki. Wartość skradzionych przedmiotów ocenia się na 6 800 zł. (k.)

KRONIKA SADOWA

Za usiłowane ojcobójstwo. Po blisko 50-letnim pożyciu małżeńskim opuścił wskutek niezgody niejaki August Ziernke, właściciel domostwa przy ulicy Kozietelskiej w Bydgoszczy swą żonę i zamieszkał oddzielnie z inną kobietą Z. od czasu do czasu przychodził do swego domu, by z lokatorami załatwić interesy. Gdy w styczniu 1930 r. Z. znów był na swym gruncie, 35-letnia jego córka Olga, która pozostawała przy matce, wyszła na podwórze i obrzuciła swego rodzica wyśwkami, poczem wróciła do mieszkania. Wówczas Z. podszedł pod okno i zrzucił swą córkę. Podniecona Olga dobieła wówczas znajdujący się w komodzie rewolwer i strzeliła przez szybę w kierunku ojca, raniąc go w głowę. Strzał na szczęście nie był śmiertelny. Sprawa oparła się o sąd. Oskarżona tłumaczyła się, że strzał oddała w zdenerwowaniu, nie mając zamiaru zastrzelić ojca. Sąd skazał ją na 3 lata ciężkiego więzienia. (ski.)

Skazanie włamywaczy. Klasycznym typem włamywacza i złodzieja jest Stefan Nowak, fryzjer z zawodu, który już kilka razy siedział w celi więziennej. — Trudno byłoby nawet zliczyć wszystkie jego wyprawy po cudzą własność! Teraz znów zasiadł na ławie oskarżonych pod zarzutem włamania i kradzieży w mieszkaniu p. B. przy ul. Mickiewicza 18. — Jego współnikiem był niejaki Leon Hardas Złodzieje wynieśli z mieszkania koszułki, płaszcz, ubrania oraz inne przedmioty łącznej wartości 1100 zł. Z łupem udali się do Kalisza, gdzie towar zamierzali sprzedać. Gdy jednak ujrżeli policjanta, tak się przerażyli, że uciekli, zostawiając zdobycz. Wkrótce obu ujęto. Sąd wymierzył każdemu po półtora roku więzienia. (z.)

Z WIELKOPOLSKI

Margonin. (Posiedzenie rady miejskiej) zagaił burmistrz p. Rzeźnik Sprawozdanie z rewizji kasy miejskiej i gazowni za październik i listopad przyjęto do wiadomości. Wniosek radnego Boruckiego o wykarczowanie drzew nad szosą do Kowalewa, oraz zasadzenie w ich miejsce drzew owocowych, uchwalono. Następnie odczytał p. burmistrz sprawozdanie z lustracji gazowni miejskiej, dokonanej przez komisję. Sprawę konkursu na utrzymanie pomp miejskich odcroczono do następnego zebrania. Następnie zreferował p. burmistrz sprawę nabycia działki państwowej nad jezioro, obszaru około 11 morg. Uchwalono działkę tę nabyć i na miejscu tem urządzić park miejski według projektu inż. Sladeka z Margonina. Już z wiosną rozpoczną się prace, przyczem znajdzie zatrudnienie kilkudziesięciu bezrobotnych.

(Z Kółka Rolniczego.) Zebranie kółka odbyło się dnia 3 bm. przy licznym udziale członków. Zagaił je ks. prob. Napiałek, poczem odczytano nadesłane komunikaty i korespondencje. Poza tem bardzo gruntownie omawiano kryzys gospodarczy.

(Ujęcie złodzieja.) Tutejsza policja ujęła zawodowego złodzieja Wład. Habetę, bez stałego miejsca zamieszkania, któremu odebrano kołczuch z czarnej wełny owczej oraz powłokę i prześcieradło. (mk.)

Wieleń. W dniu 1 bm. uległ nieszczęśliwemu wypadkowi syn właściciela mleczarni p. Bartkowiaka. Podczas pracy rozsądził bębnek centrufugi i pokaleczył chłopca w ten sposób, że było trzeba go odwieźć do szpitala miejskiego. — (Wypadek na lodzie.) 13-letni uczeń szkolny Niewoliński podczas jazdy na łyżwach upadł tak nieszczęśliwie, że złamał nogę.

(Z Tow. Młodzieży Męskiej.) W niedzielę, 3 bm. odbyło się doroczne walne zebranie Stow. Młodzieży Męskiej pod kierownictwem ks. patrona Miśka. Do nowego zarządu weszli pp.: Suteracyk, prezes, Wielebski — wiceprezes, Michalak — sekretarz, Malich — zast. sekretarza. Kühn — skarbnik. — (Spis ludności.) Przeprowadzony w dniach 9—11 grudnia powszechny spis ludności wykazał, że liczba stałych mieszkańców miasta Wielonia n. Notecią wynosi 3 474. (kw.)

Inowrocław. (Związek Lokatorów.) W ub. tygodniu odbyło się walne zebranie członków Związku Lokatorów przy udziale około 100 osób. Obrano ponownie prezesem p. Lisieckiego, jego zastępcą p. Borowicza, sekretarzem p. Kołodziejskiego i skarbnikiem p. Tomaszewskiego. (cm.)

Bydgoszcz. (Zawód miłosny powodem samobójstwa.) Na ul. Chodkiewicza w Bydgoszczy znaleziono bezprzytomną kobietę, u której występowały objawy zatrucia. Przewieziono ją do szpitala. gdzie okazało się, że była to 30-letnia O. Rumle, mieszkająca przy ul. Gdańskiej i że w przystępie przygnębienia zażyła cyjanku potasu. Powodem rozpacznego kroku był zawód miłosny. (k.)

Z POMORZA

Toruń. (Tragiczna śmierć starszki.) W mieszkaniu 70 letniej samot-

nej Ewy Israel (ul. Podmurna) wybuchł wieczorem, gdy staruszka już spała, pożar, który ogarnął część mebli. Sąsiedzi, zauważwszy ogień otworzyli mieszkanie i ugasiли pożar. Staruszkę, która wskutek dymu straciła przytomność, odwieziono do szpitala miejskiego, jednakże pomoc lekarska okazała się już spóźnioną. (x.)

Gdynia. (Uderzona przez lokomotywę.) Na stacji kolejowej Kolibki-Orłowo zajeżdżający pociąg wpadł na stojącą na torze 20-letnią Jadwigę Machówną, która, odwrócona w przeciwną stronę, czekała na pociąg do Gdyni. Machówna ma uszkodzoną czaszkę i rany na nodze i ręce. Przebywa w Gdyni w szpitalu Sióstr Miłosierdzia i niewiele jest nadziei utrzymania jej przy życiu. — (Znowu wypadek przy załadunku węgla.) W porcie przy załadunku węgla, pokaleczony został robotnik Jan Majewski, zajęty w firmie „Polskarob”. Po przewiezieniu go do szpitala Sióstr Miłosierdzia stwierdzono, że rany na szczęście, nie są śmiertelne. (S.B.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

Klub Mandolinistów „Sempre vivo”. W piątek, 15 bm. o godz. 20 odbędzie się roczne walne zebranie w lokalu „Cukierni Słowiańskiej” przy ul. Marsz. Focha 70.

Kółko Wycieczkowo-Muzyczne im. Mozarta. Lekcja odbędzie się w sobotę, 16 bm. o godz. 20 w lokalu klubowym, ul. Masztalarska 7. Po lekcji zebranie plenarne.

Kółko Rolnicze Poznań-Winiary. — Walne zebranie odbędzie się 17 bm. o godzinie 16 w salce posiedzeń p. Kotlińskiego, ul. Obornicka.

Koło Śpiewackie „Gęźba” Poznań-Winiary. Roczne walne zebranie odbędzie się w sobotę, 16 bm. o godz. 19.30 w świetlicy „Sokoła”, przy ul. Obornickiej.

„Żeglarz Morski” w Poznaniu. Zebranie plenarne odbędzie się 16 bm. o godzinie 20 w lokalu „Polonia”, ul. Marsz. Focha 85. Na powyższym zebraniu będzie odczytany referat z dziedziny morskiej.

Cechowa Czeladź Piekarska. Zebranie odbędzie się 17 bm. o godz. 14 w lokalu p. Majewskiej, ul. Woźna 13.

Związek b. Wychowank SS. Urszulanek — Koło Poznań. Miesięczna msza św. odbędzie się w niedzielę, 17 bm. o godzinie 10.15 w kaplicy SS. Urszulanek, ul. Sporna 6.

Koło Absolwentek i Absolwentów 4-tej szkoły wydz. Trzecie walne zebranie odbędzie się 17 bm. o godz. 16 w gmachu szkolnym.

Oddz. poz. Zw. Zaw. Automobilistów Rz. P. Roczne walne zebranie odbędzie się 17 bm. o godz. 10 w lokalu „Boulevard”, pl. Nowomiejski.

Koło Absolwentek VI szkoły wydz. im. Działowskich. Zebranie sekcji muzycznej odbędzie się 18 bm. o godz. 19.30 Zebranie roczne sekcji gimnastycznej 21 bm. o godz. 19.30.

Koło Śpiew. „Lutnia” w Poznaniu. Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 17 bm. o godz. 15 na sali druha Tritta, ul. Dębicka 40.

Związek Czeladzi i Podmistrzów Murarskich. Zebranie odbędzie się 17 bm. o godz. 11.30 w lokalu p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6. (w „Ulu”).

Koło Absolwentów I szkoły wydz. im. Działowskich. Zebranie sekcji muzycznej odbędzie się 18 bm. o godz. 19.30 Zebranie roczne sekcji gimnastycznej 21 bm. o godz. 19.30.

Tow. Cechowa Czeladzi Krawieckiej w Poznaniu. Roczne walne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 18 bm. o godz. 20 w sali 20 Domu Rzemieślniczego.

Wolny cech szewski w Poznaniu. — Zebranie członków, należących do kasy pogrzebowej odbędzie się w przyszły wtorek, 19 bm. o godz. 17 przed rozpoczęciem zebrania walnego rocznego w Domu Rzemieślniczym.

Tow. Samodzielnych Fryzjerów. Zebranie odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 20.15 w lokalu zebrania p. Jarockiej, ulica Masztalarska 8. Na porządku obrad referat p. kol. Muszyńskiego i inne sprawy.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
Eugenjusz Sajkało, em. porucznik, 37 l. Agnieszka Kałkowska, z domu Jamrozikówna, wdowa, 55 l. Henryk Otulakowski, 4 godz. Stanisław Piotrowski, uczeń szk. 11 l. Michalina Gielniakówna, służąca, 62 l. Franciszka Bennizanka, 5 l 1 mies. 22 dni. Bożena Bojakowska, 2 mies. 25 dni. Zenon Banach, 24 dni.

SKRZYNKĄ DO LISTÓW

M. K. W Ameryce; adres stałe się zmienia. (K.)
Pielgrzym. Kasa Chorych postąpiła zgodnie z ustawą, która przewiduje 39-tygodniowy okres zasiłkowy. Obecnie należy zwrócić się do Ubezpieczalni Krajowej. (K.)
Staly czytelnik, Żerków. Żądanie kasy jest prawie uzasadnione i mogłoby być przeprowadzone nawet bez Pańskiej zgody, wyrażonej 1926. Wyrok w sprawie sąsiada z pewnością nie jest ostateczny, a może sprawa sama jest zupełnie inna. (K.)
K. K. Gasiorowskich, Poznań, plac Wolności. (K.)
T. K. 250 000. Równowartość hipoteki razem z zaległymi do końca 1924 r. odsetkami wynosi 5 300 zł. Od tej sumy należą się dalsze zaległe odsetki. Odsetki liczyliśmy po 5 proc. (K.)

P. Gr. Wielkopolanka. Owszem, to jest możliwe, zresztą w podobny sposób przeliczają wkłady markowe prawie wszystkie banki „ludowe”. (K.)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Schmidtowie zamiast kwiatów na trumnę śp. dyr. Waydy 30 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 62 zł.

Na chleb św. Antoniego: A. B. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 25 zł.

Na ubogich m. Poznania: Zenczykowsky zamiast kwiatów na trumnę śp. Krzyżankiewicza składają na zubożałą Intelligenję 12 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 42 zł.

Na Tow. „Caritas”: A. B. ku czci św. Antoniego i św. Tereski od Dzieciątka Jezus 15 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 942 zł.

„Betleem Poznańskie” K. Piekarczyka, według znanej książki „Węzeł na chustec” tegoż autora, wystawiają V-te Drużyny Harcerskie imienia Ks. J. Poniatowskiego, w niedzielę, 17 b. m., o godz. 12 w poł., w Teatrze Polskim na ogólne żądanie po raz drugi.

Prapremjera, na której wypełniająca widownie publiczność z rosnącym zainteresowaniem śledziła akcję na scenie, gdzie odtwarzano wiernie przygotowania i przeżycia harcerzy w grudniu 1918 roku, owych pamiętnych dni Powstania Wielkopolskiego, została przyjęta entuzjastycznie. Chcąc uprzystępnić wszystkim, a szczególnie młodzieży, oglądania tego budującego widowiska, obniżyliśmy ceny biletów od 40 groszy do 1,50 zł, które prosimy nabywać w przedsprzedaży w K. D. H. ul. Podgórna. zw 12 777/8

KAZIMIERZ KRUKOWSKI w Poznaniu.

KAZIMIERZ KRUKOWSKI, najpopularniejszy piosenkarz i humorysta polski, ulubieniec całej Polski, znany również z filmów dźwiękowych: „Niebezpieczny romans”, „Janko Muzykant” oraz najnowszego filmu polskiego „Ułani, Ułani, chłopcy malowani”, którego każdorazowy występ w Poznaniu cieszy się zawsze wielkim i zasłużonym powodzeniem, przybywa do naszego miasta i wystąpi jedynek

jutro, w sobotę, dnia 16-go stycznia b. r., o godz. 11 wiecz. w teatrze „Słońce”.

Znakomity, a tak powszechnie w Poznaniu lubiany artysta, jakim jest Krukowski, reklamy nie potrzebuje. Wystarczy nazwisko Krukowskiego na afiszu, a sala napewno zapełniona będzie po brzezi najwytworniejszą publicznością. Krukowski posiada specyficzny dar rozmieszania ludzi. Już sama jego dowcipna filozofijomja nawet melancholików doprowadza do serdecznego śmiechu, a cóż dopiero, gdy przemili LOPEK zacznie śpiewać swe przepyszne piosenki, pełne zjadliwej satyry, humoru i werwy. Krukowski na jutrzejszym wieczorze w „Słońcu” wykona szereg najnowszych przebojów swego bogatego repertuaru, między innymi usłyszymy piosenki i monologi: „Gazetka”, „Słowo musi być święte”, „Ja się nie nadaje”, „Pustka”, „Nie rozumiem”.

Ponadto w sobotnim wieczorze Krukowskiego w „Słońcu” udział przyjmą: IRENA POPIELSKA, znakomita tancerka, artystka teatru „Casino de Paris”, która wykona szereg efektownych tańców oraz doskonała pieśniarka z „Morskiego Oka” ADA OWIDZKA, która wystąpi w swoim ciekawym repertuarze. Akompanjament objął znakomity kapelmistrz i kompozytor ADAM RAPACKI. Niewątpliwie sobotni wieczór Krukowskiego, podobnie jak wszystkie poprzednie, zgromadzi tłumy najwykwintniejszej publiczności naszego miasta.

Bilety po cenach bardzo przystępnych są już do nabycia w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, Gwarna 20. zw 12 830

Teatr Polski

DZIŚ — „Ich synowa”. Sobota, 16. 1. „Bądź moim stryjem”.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Rasputin i caryca”. Premjera. Sobota, 16. 1. „Rasputin i caryca”
Niedziela, 17. 1. o godz. 15 „Kot w butach”
Niedziela, 17. 1. wiecz. „Rasputin i caryca”.

Teatr „Uśmiech”

DZIŚ — „Biały mazur”. Sobota, 16. 1. „Biały mazur”
Niedziela, 17. 1. o g 15 „Cnotliwa Zuzanna”. (Ceny znizone). Wieczorem „Biały mazur”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Objazdowy

pod kierownictwem Wł Brackiego „Kajzer” — Macieja Wierzbickiego
DZIŚ — Margonin.
Sobota — Wieleń n. N.
Niedziela — Czarnków.
Poniedziałek — Obrzycko.
Wtorek — Szamotuły.

Teatr Wielki — Koncerty symfoniczne
Niedziela, 17. 1. XIV. koncert symfoniczny polsko-rumuński Dyrygent: Zygmunt Latoszewski. — Solistka: Elżbieta Co-truá

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

NASZA NIEDZIELA SYMFONICZNA

Pojutrzejszy koncert poświęca orkiestra Symfoniczna m. Poznania muzyce polskiej a także rumuńskiej. Okazją dostarczyło pięćdziesięciolecie urodzin, jakie obchodzi najwybitniejszy dzisiaj kompozytor rumuński Jerzy Enesco. Pod batutą p. Zygmunta Latoszewskiego wykonana będzie symfonia tego głośniego muzyka a nadto weźmie udział w koncercie artystka rumuńska, mianowicie pianistka p. Elżbieta Cotrus, która odegra koncert f-moll Chopina.

Ponadto znajdują się jeszcze na programie dwa dzieła muzyki polskiej: razem trzy, na cztery punkty programu. Są to: „Rapsodia Litewska” Mieczysława Karłowicza, oraz „Anelli” Różyckiego.

Muzyka rumuńska jest w Polsce mało znana. W roku ubiegłym wykonano we Lwowie, na koncercie symfonicznym orkiestry teatralnej pod batutą kapelmistrza bukareszteńskiego p. Masiniego, tegoż „Rapsodję rumuńską” p. Enesco. Poza tem utwory kompozytorów rumuńskich rzadko się pojawiają i chyba przez radio zaznajamia się z nimi nasza muzyczna publiczność. Radio bukareszteńskie uprawia pilnie twórczość rodzimą i do jej rozpowszechnienia niemało się przyczyniło.

POZNAŃ JAKO CENTRUM BADAŃ NASZYCH PROBLEMÓW ZACHODNICH

Na łamach Działu Kultury i Sztuki poruszył niedawno prof. U. P. dr. Mikołaj Rudnicki, w uwagach zatytułowanych „Poznań i wiedza o najstarszą Polskę” — rolę Poznania jako centrum badań nad najstarszą Polską, tj. nad najpierwotniejszym okresem naszych dziejów.

W jutrzejszym wydaniu zamieścimy wywody, pochodzące z pod pióra docenta U. P. dr. Józefa Widajewicza, które dotyczą tego samego tematu, ale znacznie rozszerzają rolę, jaką miałyby przyspaść Poznaniowi na tym terenie badań. Mamy nadzieję, że dyskusja nad tak ważnym tematem rozwświetli i skryształuje postulaty naszej nauki w tym doniosłym zakresie.

Dr. Widajewicz zatytułował swe uwagi: „Poznań a polskie problemy zachodnie”.

Polskie Towarzystwo Chemiczne (Oddział Poznański) odbędzie walne zgromadzenie dziś, w piątek 15 stycznia, o godz. 19-tej w sali wykładowej Zakładu Chemii Farmaceutycznej w nowym Gmachu Chemii, ul. Grunwaldzka 14. Porządek obrad przewiduje następujące punkty: 1. Odczyt mgr. Kazimierza Kalinowskiego pt. „Oznaczanie stałej dielektrycznej sposobem heterodynowania”. 2. Sprawozdanie z działalności Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Chemicznego w r. akad. 1932. 3. Sprawozdanie skarbnika. 4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. 5. Wnioski Zarządu. 6. Wybór nowego Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

POLONICA WŁOSKIE

Włoch o „Popiołach”. Z pomiędzy wielu recenzji włoskiej przekładu „Popiołów” najsurowszy bodaj sąd o tem wydał R. Poqgioli w „L'Italia letteraria” (8. 11). Nie godzi się on na zestawienie tego utworu z „Wojną i pokojem” Tolstoja, widzi w obu utworach cechy typowe polskiej i rosyjskiej literatury. „Popioły” uznaje za wykwit podrzędnego romantyzmu, zestawia je z powieściami W. Hugo i Guerraziego, dopatruje się ustawicznej pogoni za sensacją i nadzwyczajnością, tendencyjności i propagandy patriotycznej. W Rafale Olbromskim najwięcej życia posiada jego egoistyczna uległość namiętnościom, w Gintulencie nieznuzona żądza przygód. Inne osoby są zbyt wyidealizowane. Charakter przepięknych romantycznych ballad posiada tęsknota uwiecznionego zbójnika do gór, opowiadanie Ojryńskiego „Na wojencę dalekiej” i opowieść o wyprawie na San Domingo. Poqgioli jako entuzjasta rosyjskiej powieści niechętnie stwierdza wielki sukces z jakim się spotkał przekład włoski „Popiołów”. Warto tu przypomnieć, że tenże krytyk rzucił się swego czasu z niesamowitą pasją na „Pana Tadeusza”. (P.)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Lekarz - regionalista. Zasłużony dla polskiego ruchu regionalnego zmarły w 1917 r. dr. Leon Rutkowski doczekał się oceny swej pracy. Oto jako wydawnictwo Towarzystwa Naukowego w Płocku ukazała się broszura prezesa tegoż, dr. A. Macieszy, w której został nakreślony obraz życia zainteresowań i dorobku dr. Rutkowskiego. Jego zamiłowania rozlicznymi chodzą drogami. Poza czysto lekarskimi rozprawami pozostawił ten prowincjonalny lekarz w Płocku cały szereg prac z zakresu mazowieckiego ludoznawstwa, tudzież miejscowej prehistorii i antropologii. Dobrze się stało, iż w ten sposób uczcio Towarzystwo Naukowe zasługi dr. Rutkowskiego i ujawniło je szerszemu ogółowi w ten bowiem sposób jasno się ukazuje, jak może wiele zrobić jednostka, pracująca z zamiłowaniem i oddaniem na polu regionalistyki. (J. St.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa polska w Ameryce. Z Buffalo donoszą nam: W Albright Art Gallery odbyła się wystawa dzieł malarstwa polskiego, pozyskanych na ten cel od właścicieli ich, zamieszkałych w Buffalo i okolicy. Są to prawie sami Polacy. Zebrano na nią 58 malowideł i prawie 100 dzieł sztuki graficznej, użyczonych przez 21 właścicieli. Są w tem prace pierwszorzędnych artystów jak Aksentowicz, Filipkiewicz, Vlastimil Hofman, Alfons Karpiński, Skoczylas, Jabłczyński, Krasnodębska-Gardowska, Bartłomiejczyk i in. Grafikę poznańską reprezentuje p. K. Mondral. Wystawę zdobyły też kiliminy polskie. Wstęp do katalogu wystawy, która miała duże powodzenie, napisał Gordon B. Washburn. (ap)

„SZTUKA” I JEJ WYSTAWA

Z Krakowa donoszą nam:

Dobiegająca właśnie kresu wystawa Tow. Artystów Polskich „Sztuka” przypomniła znów naszej publiczności zespół artystów, mający w historii naszej sztuki ważne znaczenie. To najstarsze z polskich zrzeszeń artystów utrzymuje w dalszym ciągu swoją tradycję, która polega na poziomie dzieł wystawianych, wymierzonym wysoko i surowo. Założył je pod tem hasłem nieodżałowanej pamięci Jan Stanisławski wspólnie z gronem ówczesnych luminarzy Akademii krakowskiej jak dyrektor Fałat, Pankiewicz, Ruszczyk Leszcza, Mehoffer i inni. Zgórzą ćwierć wieku minęło, między profesorami ówczesnymi, zostali przy pracowniach już tylko niektórzy (zresztą pełni sił, wigoru i ukończenia sztuki) po innych pracownikach rozgłosili się uczniowie tamtego pokolenia, jak Pautsch, Sichulski, Frycz, Kamocki, Weiss. Ale „Sztuka” jest dalej żywą i jako wyraz polskiego postimpresjonizmu reprezentuje kunszt świadomy, dojrzały i doprowadzony do wysokiego poziomu.

Nie brak na tej świetnie wystrojonej wystawie obiektów szczególnie ciekawych przez to że odbiegają trochę od drogi, jaką zwykle kroczą ich twórcy. Sichulski, na przykład, najmłodszy profesor Akademii dał nietylko studia pejzażowe, ale wielki obraz zatytułowany „Warna”. Jest to zgon Władysława Warnieńczyka, ciekawy kolorystycznie i kompozycyjnie, pełen ruchu i siły. Jarocki wystąpił ze współcześnie potraktowanym „Złożeniem do grobu”. U „specjalisty od Huculów” jest to jakby wyderzenie, obraz zaś bardzo interesujący.

Z założycieli „Sztuki” staje na pierwszym planie Mehoffer, który zajął jedną salę dwunastu szkicami do Stacji Męki Pańskiej, które będą umieszczone w kościele OO. Franciszkanów. Wielki świeci w nich tryumf dojrzałe, potężne mistrzostwo Mehoffera. Wyczuwa się chwył lwiego pazura, widoczny w kompozycji, w waloryzacji i w pełnym sily nastroju dramatycznym. Jedną z tych stacji, już wykonaną, znajduje się w kościele, inne pójdą za nią. Nielada ozdobe zyskuje świątynia OO. Franciszkanów, wslawiona już Wyspiańskim i jego witrażami.

Uczestniczy też w wystawie szereg malarzy młodszych. „Sztuka” dba dalej o to, aby kadry swoje uzupełniać, a dopuszczenie na jej wystawę jest jakby dyplomem z wielką pieczęcią. Oto kilka nazwisk: P. Dadlez, Fr. Jaźwiecki, A. Jurkiewicz, W. Borysowski, A. Majcher, M. Jabłoński. Z dawniejszych członków „Sztuki” nadesłał swoje prace pejzażysta W. Podgórski. K. T.

MUZYKA

Nowy polski utwór orkiestrowy. Z Warszawy donoszą nam: Na konkursie kompozytorskim Filharmonji im. bar. Kronenberga otrzymał nagrodę za utwór orkiestrowy p. Witold Maliszewski. Kompozycja nosi nazwę „Bajka”. Nagroda wynosi 5 000 złotych.

VARIA

Monopol na pocztówki z widokami ma zamiar wprowadzić dla poprawienia swego budżetu rumuński ministerstwo oświaty. Dotychczas ministerstwo zasilało się dochodami z tzw. stempla ze wszystkich książek naukowych i podręczników. Wpływy te z racji kryzysu ostatnio bardzo zmalały. Niewiadomo jeszcze, jak pisze „Przebieg Graficzny”, czy druk tych pocztówek będzie przywilejem drukarń państwowych, czy też będą go wykonywać prywatne zakłady graficzne za specjalną koncesją. W każdym bądź razie sprzedawać je będą tylko urzędy i trafiki monopolowe, tak jak znaczki pocztowe. (vz)

Książki nadesłane

Wanda Wojciechowska: „Cech krakowski starych Warszawy w XVIII wieku”. Warszawa 1931. Nakł. Wyzszej Szkoły Handlowej.

Ks. dr. Zygmunta Baranowski: „Rozważania praktyczne nad encykliką Ojca Sw. Piusa XI o małżeństwie”. Poznań 1931. Nakł. Związku Katolickich Towarzystw Robotników Polskich.

KSIĘGA I ZWIERCIADŁO PANA TWARDOWSKIEGO

„Liber Magnus” czyli „Księga Dwudziestu Sztuk” — Czy była to księga Twardowskiego? — Jaka była „prawdziwa” i co o niej nas doszło? — Demony w bibliotece wileńskiej — Djabel znoszący pietruszkę — „Zwierciadło Twardowskiego” dotąd istnieje — „Domy Twardowskiego” w Krakowie i w Bydgoszczy — Bajeczność i historyczność.

Postacią legendarnego czarnoksiężnika Twardowskiego zajmuje się od dłuższego czasu p. Jan Kuchta, a to na łamach lwowskiego „Ludu”, redowanego przez prof. dr. Fischera. Zeszły I.—IV, tom IX, tego czasopisma, peten jak zawsze interesujących rozpraw artykułów i przyczynków oraz recenzji z wydawnictw etnograficznych, przynosi znów pracę p. Kuchty pt. „Zabytki i tradycje historyczne po Twardowskim”. Tym razem dochodzenia autora idą w kierunku wykazania, że słynny „Liber Magnus” zwany też „Księga Dwudziestu Sztuk”, lub „Księga Twardowskiego” nie jest nią w rzeczywistości! Autor stara się udowodnić, że Twardowski księgą tą wcale się nie posługiwał. Bada więc, co mówi tradycja o rzeczywistej księdze Twardowskiego i podaje o tem dwie relacje, niemało frapujące.

Według jednej, podanej w książce Wit'a i Jungschultza „De incrementis studiorum per Polonos ac Prussos” („O wroście nauk w Polsce i Prusiech”) istniały dwa rękopisy Twardowskiego. Pierwszy jakoby inwentaryzował wszystkie umiejętności w porządku alfabetycznym, drugi zawierał magię. O tym to właśnie rękopisie jest inna jeszcze relacja pochodząca od Jeżuita Adama Naramowskiego, który w dziele „Facies Sarmaticorum” pisze o nim (w przekładzie) jak następuje:

Z pazura lwa poznać można, a z dzieł życia człowieka. Jakie życie prowadził ów sławny czarodziej Twardowski, jak je skończył, wykazuje owe dzieło jego czarodziejskie, czyli rękopis, który po śmierci Zygmunta Augusta króla, z daru jego przez jego następcę Batorego z wielu inności księgami Wileńskiemu Collegium Jeżuitów się dostał. O nim pisze O. Szpot, iż slyszal z ust księdza Daniela Butwilla naówczas pomocnika przełożonego nad biblioteką wileńską, który mu wskazał skrytkę, gdzie książka rzezoną Twardowskiego łańcuchem żelaznym do muru przykuta była. Gdy ów ksiądz, ciekawością zdjęty coby zawierała, czytał ją zaczął, dał się slyszec zgiełk i loskot okropny w bibliotece i ona napelniła się demonami. Książd przelękniony, rzuciwszy książkę, ledwie do sąsiadującej sypialni zemknął zadył i całą noc potem bezseną pelen obrzydzenia przepędził. Gdy o świecie następnego dnia, wezwawszy drugich takich, wszedł do księżnicy, już owej książki nie znalazł. Kto ją zabrał i dokąd, nie można się było dowiedzieć. Najpewniej gdzie pisarz, tam się i książka dostała. Łatwo jednak uwierzyć, że porwana wraz z autorem slyszą z nim poniosła karę.

Widać z tego opisu, że istniała wileńska księga Twardowskiego, że znajdowała się w bibliotece króla Zygmunta Augusta II. i wraz z biblioteką jego dostała się Jeżuitom wileńskim. W tem miejscu budzi się zaniepokojenie, co się z nią stało później. „Różne tu zachodzą możliwości — pisze Jan Kuchta — albo została sprytnie wykradziona, albo została zniszczona przez Jeżuitów, tępicielei ksiąg czarnoksięskich i zabobonu. Możliwe jest jednak, że rektor kolegium księgi tej nie zniszczył, lecz zaufanym i doświadczonym konfratrom gdzieś dobrze ukryć kazał, komponując zmyśloną historję, księdzu Szpotowi wiadomą, by odstręczyć młodszych, ciekawych zakonników od poszukiwań za nią i wykoźnić w nich żądę poznania tajemnej wiedzy”.

W każdym razie zdaje się być pewnym, że w Krakowie jej nie było. Mimo to legenda o księdze tej snuje się nietylko w zakonach jezuickich, skoro i L. Siemieński („Podania i legendy polskie, ruskie i litewskie”) przytacza takie o księdze Twardowskiego opowiadanie:

Pewien żak slyszal, że ktoby z niej czytał, temu djabel się objawi i spełni rozkaz, jaki mu wyda czytający. Zakradł się więc pewnej nocy, otworzył ją i czytał formuły czarnoksięskie. Wtem djabel stanął przed nim w straszliwej postaci i zapytał: Czego żadasz? Żak, który się nastraszył niezmiernie, zamiast powiedzieć: Chcę pieniędzy, jak sobie uożył, rzekł: Chcę pietruszki! Posłuszny rozkazowi djabel zaczął nosić pietruszkę, ale szczęściem, że kur zapiał, więc musiał zaprzestać roboty.

Księgi Wileńskiej, czyli rzeczywistej Księgi Twardowskiego nie można uożsamiać z księgą krakowską, gdyż Siemieński lokalizuje wprawdzie księ-

gę Twardowskiego w Krakowie, lecz przeciw opowiadanie żaka brzmi jak transpozycja legendy jezuickiej.

Opis czarnoksięskiej księgi krakowskiej, mylnie przypisywanej Twardowskiemu, podaje dr. Witold Wislocki w Katalogu Rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego r. 1877—81. Z opisu wynika, że autorem jej był niejaki Paweł z Prażi, nazywający się Pawłem Paulirinim. Prawdziwa księga Twardowskiego atoli, znikła bez śladu z biblioteki Jeżuitów wileńskich.

Drugim zabytkiem opisywanym bardzo szczegółowo przez Jana Kuchtę, jest „Czarodziejskie Zwierciadło” Twardowskiego, przechowane w Węgrowie na Podlasiu. Długi czas znajdowało się ono w „gabinecie ciekawości” Krasieńskich, później darowane Kościołowi przez Krasieńskiego, w końcu odnalezione zostaje w fundowanym przez Krasieńskich kościele.

Między ludem utrzymywało się długo podanie, że Twardowski używał zwierciadła jako narzędzia do swych czarów, ukazując w niem złe duchy, dusze i osoby zmarłe. Do dziś dnia zwierciadło jest wysoko umieszczone na ścianie kościoła, aby nie straszło ludzi widokiem poczwara, jakie się w niem odbijają...

Z innych autentycznych pamiątek po Twardowskim wymienić jeszcze należy dom w Krakowie, niedaleko bramy Grodzkiej, gdzie rzekomo zamieszkiwał miał Twardowski, podobnie dom w Bydgoszczy na Starym Rynku (obecnie Dom Konfekcyjny), gdzie niegdyś, jako w „domu zajezdnym” gościł Twardowski. Do dziś dnia pokazuje się też „grota Twardowskiego” i „skały” pod Krakowem oraz inne rzekome pamiątki nie przyczyniające się w większym stopniu do wyjaśnienia historyczności tej postaci, która coraz bardziej staje się bajeczną. Wszelkie „motiva credibilitatis” skrzętnie i sumiennie zbiera Jan Kuchta, który stara się nadać postaci Twardowskiego cech historycznej rzeczywistości.

Dr. Bożena Stelmachowska

Przeszłość i przyszłość morza polskiego.

Te dwa zagadnienia poruszają artykuły najnowszego zeszytu dwutygodnika „Od naszego morza”. Na pierwsze miejsce wybija się artykuł prof. U. P. dr. Tymienieckiego o „naucze przeszłości dla polskiej polityki morskiej”. Autor wykazuje, iż w czasie okresu dzielnicowego w XII wieku Niemcy wykorzystując wewnętrzne zamieszki wytrącili handel nadmorski z rąk Słowian i sami go twardo ujęli. Późniejsze dążenia polskie były skierowane w tym kierunku, aby tylko korzystnie sprzedać w Gdańsku zboże. Próby królów polskich w sprawie budowy floty i opanowania wybrzeża rozbiły się o obojętność szerszych warstw społeczeństwa. Dzisiejsze znaczenie morza i konieczność dostępu wszechstronnego omawiają artykuły redakcji. Poza tem Alfred Swierkosz przypomina o „zapomnianym piewcy Kaszub i Pomorza” Marjanie Komrowskim, autorze zbiorku poezji „kwiatki z nad Bałtyku” wydanym w Gdańsku 1897 r. Uzupełnia zeszyt kronika. (J. St.)

Pisma nadesłane

„Przebieg Graficzny, Wydawniczy i Papierniczy”. Nr. 1. Treść: Komunikaty. — Z Nowym Rokiem. — Beta: „Machinacje strajkowe drukarzy na Górnym Śląsku”. — „Ubezpieczenie społeczne w Japonji”. — Z Tow. Graficznego w Toruniu. — Jubileusz wydawnictw prasowych w Polsce w roku 1932. — „Wycinki jako materiał źródłowy”. — „O zwiększenie akcji propagandowej w handlu papierniczym”. — Rozmaitości. — Wiadomości z firm. — Adres Redakcji: Poznań, ul. Maszalarzka 8.

„Przebieg Księgarski”. Nr. 26. Treść: Komunikat. — S. p. Karol Rzepecki. — W. Gottlieb: „Działalność wydawnicza”. — Inż. M. Gollas i S. Tyburski: „Zarys papiernictwa do użytku pracowników książki”. — Z życia organizacyjnego. — Dział urzędowy. — Adres Red. Warszawa, Hortensji 4.

„Awangarda”. Nr. 1. Treść: Wydawnictwo do czytelników. — R. Pięstrzyński: „Nowe potrzeby — nowe zadania”. — J. Zdzitowiecki: „W pięćlecie Obozu Wielkiej Polski”. — R. T.: „Krzyk rozpoczął z Mazur i Warmji”. — S. Wyrzykowski: „Ku doniosłym przemianom”. — T. B. Syga: „Młodzi”. — Z. W.: „Dziedzictwo”. — Uwagi. — Dział organizacyjny. — F. Fikus: „Gawędy obozowe”. — Adres Red. Poznań, św. Marcin 65.

Zabawa — to rzecz najważniejsza...

— Wszystkie kobiety się bawią! zauważyła moja żona nagle i niespodzianie a westchnęła przytem tak żałośnie że nawet kamienie granitowe wylewałyby izarokodylowe. Poruszony do głębi tej westchnieniem spytałem: — Co wobec tego pocniemy?

— Jakto? podniosła oczy i spojrziała na mnie bardzo zdziwiona.

— Chciałbym wiedzieć, co rozumiesz pod „zabawą“?

Odpowiedź miała od razu gotową: — Odkąd pobraliśmy się, nie byliśmy na żadnej reducie...

— Ależ dobrze! wobec tego pójdziemy za trzy tygodnie na redutę, abyś się nieco zabawiła. skoro przykładasz tak wielką wagę do tego.

— Westchnęła znowu, ale tym razem było to westchnienie ulgi i radości.

Po kilku dniach zauważyłem, że moja żona straszliwie pomizerniała: Miała podsinione oczy, zapadłe policzki, ruchy ociężałe i wlokące się.

— Co ci jest? — spytałem pewnego dnia. — Idziemy na redutę, zabawisz się. Czem się jeszcze martwisz?

— Nie martwię się przecież, — odrzekła roześmiana i uszczęśliwiona

— Ależ aniołku, wyglądasz bardzo miżernie! — Ach, to z powodu diety.

— Jakiej diety?

— Ano widzisz, przez trzy tygodnie będę jadła tylko sałatę i twarde jaja.

— Jak papuga?

— Nie, jak dama światowa. Mój kochany, reducie trzeba poświęcić pieniądze i wagę ciała. Póki siedziałam i nie wychodziłam między ludzi, było mi obojętnie ile waży. Kobieta przybiera o tyle, o ile spada jej próżność. Skoro się jednak pragnę bawić, muszę głodować; przecież to jasne, czy rozumiesz?

— Co prawda nie zupełnie rozumiem, ale skoro tak mówisz...

W następnych dniach stała się nerwowa i poirytowana, a to wszystko od twardej jaja i sałaty. Straciła 5 klg, oraz panowanie nad sobą. Poza tem spędzała kilka godzin dziennie u krawcowej. Pewnego dnia przyniesiono ją zemdloną do domu... Jeżeli przymierza się suknie przez kilka godzin, nie wolno jeść sałaty, a jeśli nie jada się sałaty, niema sensu przymieranie sukien! Ponieważ nie widział wyjścia z tego dylematu, nie pozostawało jej nic innego, jak mdleć. Było to według jej zdania najpiękniejsze zemdlecie — zemdlecie przed redutą! Kiedys poprosiła mnie abym przyszedł po nią do fryzjera. Poszedłem. Wielki Boże! Jak moja biedna żona wyglądała! Na jej

głowie spoczywała maszyna torturująca, nie wolno jej było głową poruszyć, ręki podnieść i oczu zamknąć i tylko nieznacznie oddychać. Fryzjer przestrzegł że najmniejsze poruszenie mogłoby spowodować śmierć. Przeraziłem się strasznie i chciałem się rzucić na fryzjera, który moją żonę tak dręczy okrutnie. Ale ona uśmiechnęła się boleśnie i zapewniła szczęśliwa: — Trwale loki, kochanie, trwale loki. Czeg osię nie robi dla zabawy

Wreszcie nadszedł wielki wieczór czas wielki! Byłem naprawdę zaniepokojony o zdrowie mojej żony. Pojechaliśmy autem na redutę. Słabo jej było i mdława, ratowałem ją kolońska woda. — Czy to ze wzruszenia? — spytałem, gdy się nieco uspokoiła.

— Nie, odparła oddychając słabo — to wina gorsetu. Nie noszony gorset. Chrać się bawić trzeba dbać o piękną figurę. Co z tego, że się trochę gorzej oddecha. To mi nie zepsuje zabawy ani na chwilę.

— Wsiadliśmy z autą i weszliśmy do hallu. Moja żona westchnęła ciężko i wsparła się na mnie całym ciężarem. Miałem wrażenie, że upadnie: — Na Boga co ci się stało!

— Nic — uśmiechnęła się boleśnie. — pantofelki nowe pantofelki...

— Naturalnie wybrałaś za małe.

— O nie! a może przypuszczałaś, że pójde na redutę w rozdeptanych pantoflach!

— Ale przecież w zaciśniętych pantoflach nie można się bawić!

— Dlaczego nie? taki ból, to nic, minie szybko!

Zaczęła tańczyć. Tańczyła na wulkanie swych ciasnych bucików i w piekle swego gorsetu. Tańczyła, jak szalona. Wytęczyła wszystką sałatę i twarde jaja, a przytem uśmiechała się tak słodko, jak tylko kobieta uśmiechać się umie, gdy ma ciasne buciki i nie może dostać tchu.

— Bawisz się dobrze?

— Bosko! — odparła w przerwie.

Kiedy rano opuszczając redutę, weszliśmy do hallu po garderobę, trzęsła się. Czulem jej lodowatą rękę na lewym ramieniu i widziałem, że porusza się z trudem. — Co ci dolega? — spytałem straskany.

— Ależ nic! nic. Tylko... zimno mi... troszkę zimno... Kiedy się jest tak lekko ubranym, jak my kobiety, właściwie jesteśmy... i to zimą...

Nie bój się to nie, to tylko lekkie dreszcze... Przecież w kaftaniku nie można chodzić na redutę!

Teraz leży biedactwo chora, ma 39,90 gorączki, ale wcale się tem nie przejmuję, ponieważ zabawiła się bosko. (al)

go z największych skrzypków świata. Na niedzielny zaś koncert Orkiestry Symfonicznej poznamy Enesca jako znakomitego kompozytora. Pod wytrawną dyrekcją kapelmistrza p. Zygmunta Latoszewskiego wykonana zostanie Symfonia tego wielkiego muzyka rumuńskiego, przez co miasto nasze odda hołd jego wielkiej twórczości.

Solistką wieczoru będzie znana pianistka rumuńska Elżbieta Cotrus, która odegra koncert f-moll Chopina. Na koncercie tym obecny będzie cały korpus dyplomatyczny poselstwa rumuńskiego.

Co mówi wiek XX o Napoleonie

Trzeci z rzędu pod powyższym tytułem Wykład Powszechny T. C. L., ilustrowany bogato przezrociami, wygłosi p. dr. Juljusz Willaume 16. I, w sobotę (wyjątkowo nie w piątek) w sali 17-tej (Collegium Minus) Uniwersytetu Poznańskiego, Wały Wazów 26 o godz. 20. — Postać Napoleona Wielkiego w czasach obecnych nie mniej ciekawa i aktualna jak dawniej, z pewnością zainteresuje mocno starszych i młodzież. — T. C. L. pragnąc umożliwić korzystanie z wykładów jak najszerszym warstwom, daje wstęp na salę 20 gr dla starszych, dla młodzieży szkolnej 10 gr., a bezrobotnym wstęp wolny.

SPORT

Automobilizm

Nadzwyczajne walne zebranie Automobilklubu Wielkopolski odbędzie się 6 lutego o godz. 18. Matejki 50 z następującym porządkiem obrad: 1) wybór trzech członków sądu klubowego, 2) wnioski, zgłoszone w statutowo przewidzianym terminie.

Ciężka atletyka

„Kl. im. Sztekkera“ i Stow. Sport. Swarzędz, kolejnicą walk ustalono jak następuje: kogucia — Nowicki (Sz) i Bodek (Sw), piórkowa — Rubach (Sz) i Kubiak (Sw), lekka — Olejniczak (Sz) i Zaporowski (Sw), półśrednia — Maryński (Sz) i Rogacki (Sw), średnia — Grodzki II (Sz) i Padalewski (Sw). Kolejność walk dla zawodników wagi lekkiej o nagrodę honorową p. Beyera ustalona zostanie przez losowanie. Zawody odbędą się w sobotę o godz. 20 w sali gimnastycznej pierwszej szkoły wydziałowej im. Działyńskich, przy ul. Działyńskich.

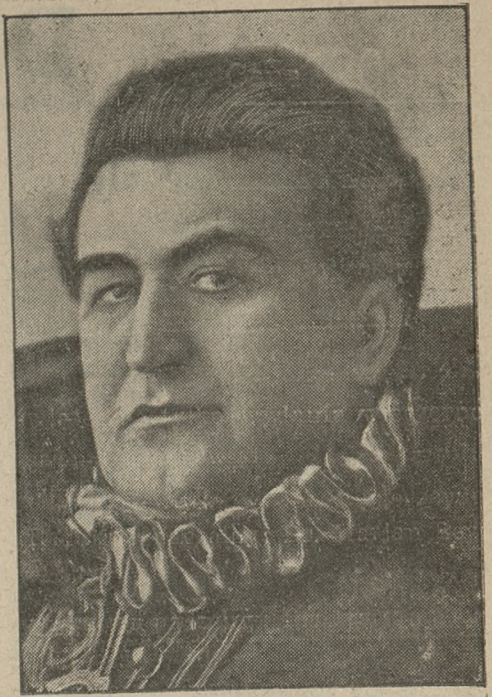
Piłkarska

„Sparta“ i „Korona“. Spotkanie powyższych drużyn odbędzie się w niedzielę, dnia 17 bm. o godz. 11 na boisku „Sparty“ przy ul. Grunwaldzkiej.

Pięściarstwo

Skład Warszawy na mecz z Poznaniem jest następujący (od muszej do półciężkiej, gdyż w ostatniej kategorii prawdopodobnie walka nie dojdzie do skutku): Wieczorek, Kazimierski, Anders, Birenzweig, Brzóska, Karpiński i Mizerski. Spotkania odbędą się o godz. 12 w gmachu cyrku i wzbudziły w stolicy ogromne zainteresowanie.

Spotkanie „Wawel“ Kraków i „Sokół“ Poznań, które odbędzie się w niedzielę w sali kina Metropolis o godzinie 12 wzbudziło w szerokich kołach sportowych duże zainteresowanie. Drużyna „Wawelu“ zjeżdża w swym najsilniejszym składzie. W muszej walczyć będzie mistrz okręgu Sworzeńskiego z doskonałym Romańskim. W ko-

Bolesław Sobierajski, europejskiej sławy tenor bohaterski, wystąpił w środę w Radio Poznańskim z koncertem, poświęconym twórczości Wagnera, wykonując arje z „Rienzi“, „Lohengrina“, „Tannhäusera“ i „Walkirji“, przy akompaniamencie prof. Marjana Sauera. Sobierajski zdobył sobie zagranicą zasłużoną sławę występami w operze w Berlinie, Wejmarze, Dyseldorfie, Koburgu i Wrocławiu, w Szwajcarii, oraz w operze kopenhaskiej (ostatnie dwa sezony), a także występami w koncertach symfonicznych w Kopenhadze, Oslo i Sztokholmie. Artysta wystąpi w najbliższym czasie w Warszawie, Krakowie i Lwowie. Poczem, kontraktem związany, powraca do Kopenhagi, gdzie za jego staraniem wystawi się w tym jeszcze sezonie Nowowiejskiego „Legendę Bałtyku“

guciej spotkają się bardzo obiecujący Hennek z Ladekiem. W piórkowej startuje Chrostek, który przegrał dotychczas tylko jedną walkę, a przeciwnikiem jego będzie Golak. W lekkiej spotkają się Kasiński, mistrz okręgu i Pierard (P). Gwoździem programu będzie niewątpliwie walka w półśredniej pomiędzy Studnickim a Misurzewiczem. Krakowianin posiada za sobą 45 spotkań, przyczem ostatnio remisował z Garnarkiem. W średniej Flizak, mistrz okręgu spotka się z Rogowskim. Wreszcie w półciężkiej zmierzą się Schaeffer II i Holasz. Bilety wcześniej nabywać można w przedsprzedaży w firmie Camera, Fr. Ratajczaka, oraz w firmie Dom Sportowy św. Marcin 14.

Wioślarstwo

Klub Wioślarski z 1904 r. na liczne zapytania donosi, że ćwiczenia w basenie dla nowozapisanych członków oraz tych, którzy nie przeschodzili szkoły trenera Reinharda odbywają się w poniedziałki i czwartki od godziny 6. Jednocześnie przyjmuje się w tych dniach zapisy nowych członków na przystani Bocianka 4.

Pozn. Tow. Wiośl. „Tryton“ komunikuje swym członkom, że od niedzieli obejmuje nadzór nad ćwiczeniami w basenie trener zawodowy p. Kollmer. Treningi odbywać się będą od wtorku w poniedziałki, środy i piątki od godz. 18.30 i w niedziele od godz. 11. Zgłoszenia na członków przyjmuje się w czasie treningu na przystani wgl. w sekretarjacie pl. Bernardyński 2 u p. Mrozikiewicza.

Odcisk palca Leonarda da Vinci

Malarz italski, Leonardo da Vinci, (1452—1519) miał zwyczaj malować nietylko pendzlem, lecz także i palcem. Cienie np. wydobywał nieraz przez pociągnięcie kciukiem na świeżo pomalowanym płótnie. Tej właściwości jego zawdzięcza się, że kilkadziesiąt lat po jego śmierci rozpoznano stare płótno jako dzieło mistrza. Leonardo nie lubił znaczyć swych obrazów a kiedy go raz do tego naklaniano, odpowiadał: „Dzieła moje są znaczone w sposób mnie tylko właściwy“. Istotnie też sposób znaczenia obrazów przez mistrza florentyńskiego okazał się po 400 latach absolutnie niezawodnym. Przed niedawnym czasem znany przemysłowiec amerykański George T. Pearson nabył dwa stare malowidła, które polecił odrestaurować. Jedno z nich robiło wrażenie, jakoby było perłzła sławnego mistrza. Odnowiający obraz malarz wyraził przypuszczenie, że jest to dzieło Leonarda da Vinci, lecz na poparcie twierdzenia swego nie zdolał zebrać konkretnych dowodów. Pearson zawiesił obraz w swej pracowni. Pewnego dnia odwiedził go znany w amerykańskich kołach fachowych znawca odcisków palca Arthur Sowaal. Gość zwrócił uwagę na wiszący obraz i nagle całą jego uwagę skupił pewien jego szczegół, a mianowicie, wyraźne odciski palca, widniejące na farbie obrazu. Po zbadaniu odcisków przez szkło powiększające okazało się, że wszystkie one były jednakie i wykazywały specyficzny rysunek łuków, jakie dotąd zaobserwowano conajwyżej u 5% dokonanych odcisków. Wszystkie odciski na obrazie wykazywały ponadto dwie wyraźne zarysowane blizny. Porównania odcisków tych z odnośnymi śladami na znanych obrazach Leonarda wykazały, ponad wszelką wątpliwość, że obraz będący w posiadaniu Pearsona był również dziełem sławnego mistrza florentyńskiego.

W ten sposób odcisk palca nietylko w kryminalistyce przy stwierdzaniu tożsamości zbrodniarzy lecz także i w sztuce przy badaniu autentyczności dzieł sztuki oddaje już dzisiaj bardzo poważne przysługi. W i P.

Pochodzenia Turków

Rząd Kemala Paszy wydaje nową historję Turcji.

W Turcji narodziła się nowa koncepcja o pochodzeniu Turków. Koncepcja ta jest gorąco aprobowana przez sfery rządowe. Chodzi tu głównie o inspirowanie młodzieży i wytworzenie nowego światopoglądu na historję Turków.

Według nowej teorii, Turcy, nawrócwszy się na wiarę Mahometa i przyjąwszy

Islam, skrzywili bieg naturalny swej historii. Historia Turków sięga ponoć dalej i wcześniej, niż Islam i ma w swych dziejach liczne zasługi cywilizacyjne. Pod presją warunków klimatycznych, przodkowie Turków wyemigrowali masowo z Azji Centralnej, posunęli się na zachód i stworzyli ogniska wysokiej kultury i cywilizacji; historycy nowej szkoły przypisują Turkom powstanie cywilizacji sumeryjskiej, frygijskiej, estruskiej, myceńskiej, liguryjskiej, iberyjskiej, wreszcie celtyckiej.

Wielkie dzieło w czterech tomach p. t. „Historja świata“, opiewa dzieje narodu tureckiego wg. powyższej koncepcji; prace nad wydaniem nowej historii prowadzi komitet złożony z członków parlamentu, kilku wyższych oficerów i córki przybranej Kemala Paszy. Komitetowi przewodniczy Tewfik-Bey, sekretarz generalny prezydenta Republiki Tureckiej. Pierwsze wydanie „Historji świata“, oficjalnie ilustrowane, zostanie przyjęte jako podręcznik oficjalny do nauki historii w szkołach tureckich.

Odbarwianie skóry murzynów

Z Le Gao sprowadzono do Londynu kilkadziesiąt sztuk żab, zwanych kameleonami, w celu przeprowadzenia doświadczeń, mających na celu wynalezienie środka, któryby odbarwiał skórę ludzką. Pierwsze doświadczenia wykazały, iż żaby - kameleony umieszczone w pudełkach o białym wnętrzu bieleją w ciągu niespełna trzydziestu godzin, natomiast gdy się je umieści w pudełkach o wnętrzu czarnem, skóra ich nabiera w ciągu dziesięciu godzin barwy węgielno czarnej. Doświadczenia powyższe nie udają się skoro żabom wyciąć pewne gruczolę podskórne. Już na podstawie tych pierwszych doświadczeń lekarze londyńscy wyrazili przekonanie iż zastrzyki podskórne z substancji gruczolów mimetycznych żab - kameleonów pozwolą na odbarwianie skóry murzynów.

Koncert polsko-rumuński w Teatrze Wielkim

Z okazji 50-lecia urodzin wielkiego muzyka rumuńskiego G. Enesca, odbędzie się koncert symfoniczny na jego cześć w nadchodzącą niedzielę 17 bm. wieczorem o godz. 8 w Teatrze Wielkim, Postać G. Enesca nie jest Poznaniowi obca. Dwa lata temu, mieliśmy sposobność poznać tego artystę z okazji jego recitalu, jako jedne-

Pogrzeb zmarłego ministra francuskiego spraw wojskowych gen. Maginota odbył się w Revigny nad Mozą. Udział w nim brały liczne delegacje komatanckie ze sztandarami i wieńcami

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O „kryzysowe” ulgi społeczne

Jednym z celów akcji łagodzenia skutków bezrobocia jest zwiększenie stanu zatrudnienia. Inspektoraty pracy wywierają nacisk na fabryki, aby skracaly czas pracy swym załogom i ich kosztem zatrudniały bezrobotnych.

Warto przy tej sposobności zapytać się, czy władze ze swej strony uczyniły odpowiednie posunięcia umożliwiające przemysłowcom spełnienie tych zaleceń, tj. czy stworzono jakieś ulgi dla fabryk posłusznych tym zaleceniom?

Należy bowiem stwierdzić, iż zatrudnianie większej ilości pracowników, niż potrzeba, pociąga za sobą wzrost ciężarów społecznych. To też należałoby się spodziewać, że rząd — pragnąc zmniejszyć bezrobocie drogą zwiększenia stanu zatrudnienia — ułatwi przemysłowcom pomnożenie załóg przez udostępnienie im pewnych ulg z zakresu obowiązywania ustaw społecznych. Niestety, jak dotychczas, ministerstwo pracy i opieki społecznej nie uczyniło nic w pożądanym kierunku. A teraz przyjrzyjmy się, jak rzecz całą wygląda w praktyce:

Jeśli chodzi o składki do Kas chorych, opłaca się je nie proporcjonalnie do wypłaconej robocizny, lecz według stawek (klas) o pewnej rozpiętości. Bierze się za podstawę nie globalną sumę wypłaconej robocizny, lecz wysokość indywidualnego zarobku robotniczego, który wlicza się do odpowiedniej klasy, obejmującej płacę od x do y złotych. Wynika stąd, że przy zatrudnieniu większej ilości robotników zobowiązania pracodawcy wobec Kasy chorych rosną nieproporcjonalnie. Różnice w wysokości składek bywają niejednokrotnie znaczne.

Drugi przykład: dekrety o ochronie pracy stwarzają t. zw. okresy ochronne, tj. okresy, w czasie których pracodawcy nie wolno wypowiedzieć stosunku najmu pracy, który bez o szczególności podczas urlopu, choroby i ćwiczeń wojskowych pracownika. — Przepisy te mają na celu przedłużenie stosunku najmu pracy, który bez o tych przepisów doznałby szybszego rozwiązania, są więc wydane na jednostronną korzyść pracownika, zaś w praktyce b. znacznie krepują swobodę ruchów pracodawcy. Mogłoby się здаwać, że w czasie tak wyjątkowym, jak przeżywamy obecnie, rząd ułatwi pracodawcom zwiększenie stanu zatrudnienia przez zwięźenie, o ile nie zniesienie okresów ochronnych. To jednak się nie stało.

Dalej: pracodawcom nie wolno (na podstawie ustawy z 18. 3. 1921) uchylić się od zatrudnienia na każdych 50 robotników i pracowników przynajmniej jednego inwalidę wojennego, ciężko poszkodowanego. Jest to oczywiście znowu ciężar dla produkcji, który w tych wyjątkowych czasach należałoby zdjąć z pracodawcy. Czyż inwalidom nie powinnyby zatrudniać monopole państwowe, jako pracujące w warunkach bezkonkurencyjnych? Według naszych informacji, monopole inwalidów nie zatrudniają.

Wreszcie: urlopy. Przepisy dotyczące urlopów są conajmniej nie na czasie: wówczas gdy praca w fabrykach trwa po 6 godzin dziennie, czy też przez 3 dni w tygodniu urlopy są zbędne. Czyż przejściowo nie należałoby zawiesić tych przepisów?

Nakoniec: jedna jeszcze informacja w odniesieniu do obowiązku ubezpieczenia pracowników na wypadek bezrobocia. Najwyższy Trybunał Administracyjny wydał ostatnio orzeczenie (4132/30), wychodzące na korzyść pracodawcy. Mianowicie N. T. A. orzekł, że:

„Jeżeli jedna i ta sama osoba zatrudnia w kilku należących do niej przedsiębiorstwach powyżej 5 robotników, lecz liczba w każdym poszczególnym przedsiębiorstwie nie przekracza 5-ciu, to żaden robotnik obowiązkowi ubezpieczenia nie podlega”.

Powyższe orzeczenie ma szczególną wagę dla kupiectwa.

Krótkie informacje gospodarcze

— Belgijski Bank Narodowy podniósł stopę dyskontową do 3½ proc.

— Nowy budżet przedstawiony parlamentowi szwedzkiemu preliniuje 10.000 koron dla szwedzkiej izby handlowej w Polsce.

— W ub. kampanji Pomorze wyprodukowało około 25 000 hektolitrow spirytusu

Zmiana przepisów o izbach przemysłowo-handlowych

Złożony Sejmowi przez p. ministra przemysłu i handlu wniosek ustawodawczy w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. o Izbach Przemysłowo-Handlowych, oprócz wielu poprawek natury redakcyjnej, przewiduje następujące poważniejsze zmiany i uzupełnienia. Art. 5 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, ustalający zakres działania Izby, uzupełniony zostaje ustęp, na podstawie którego władze szkolne będą izbom udzielać niezbędnych informacji i danych statystycznych o stanie szkolnictwa zawodowego w okręgu izby, jak również informować o ważniejszych projektach z zakresu rozwoju i organizacji tegoż szkolnictwa i wydawanych w tej mierze zarządzeniach. Według art. 6 — do orzekania w razie przekroczenia przepisów (o udzielaniu izbom informacji przez instytucje i osoby, trudniące się przemysłem i handlem), dotąd powołany był prezes izby. Według projektu orzekać w tej mierze będą władze administracyjne pierwszej instancji (t. j. starosta).

Dotychczasowe przepisy (art. 9) przewidywały, że radcowie izby powoływani są na 6 lat, co 3 lata zaś ustępują połowa radców, wybory zatem odbywać się winny co trzy lata. Obecnie radcowie wybierani będą na lat pięć, przy czym kadencja całej izby trwa również 5 lat, wybory zatem odbywają się w okresach pięcioletnich. W art. 16, który ustalał, że w wyborach do izb mogą brać udział zrzeszenia, istniejące trzy lata przed terminem wyborów, projekt ustala, że przepis ten nie dotyczy Gdyni. Art. 22 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej ustalał, że prezes i wiceprezes izby byli wybierani na lat 3, według zaś projektu mają być wybierani na lat pięć z prawem ponownego wyboru.

W tymże artykule, mówiącym o kompetencji prezesa, dodano ustęp, że „ponadto prezesowi może być przekazane statutem rozstrzygnięcie w imieniu izby pewnych kategorii spraw, uchwałą zaś plenarnego zebrania może być powierzone załatwienie spraw poszczególnych”.

Znacznie obostrzone mają być rygory przeciwko opieszalym radcom. Według art. 25 radca, który bez usprawiedliwienia opuścił trzy kolejne zebrania plenarne, mógł być pozbawiony radcostwa jedynie uchwałą tego plenarnego zebrania. Obecnie opuszczenie kolejnych dwóch plenarnych, lub czterech komisyjnych zebrań rocznie ma wystarczać do utraty radcostwa z mocy prawa, co zostaje jedynie stwierdzone przez prezydium.

Wreszcie projekt przewiduje, że plenarne posiedzenia izby odbywają się trzy razy do roku (a nie raz na kwartał, jak dotąd), że statut pensyjny pracowników izby ma być nie tylko uchwalony przez plenarne zebranie (jak dotąd), ale i zatwierdzony przez ministra przemysłu i handlu w porozumieniu z ministrem pracy i opieki społecznej, oraz, że preliminarz budżetowy ma być składany do zatwierdzenia ministrowi handlu i przemysłu przed 15 października, a nie przed 15 września, jak było dotąd.

Ponadto do izby w Krakowie, Lwowie, Brodach, Poznaniu, Bydgoszczy, Grudziądzu i Toruniu, do których mają być zastosowane nowe przepisy, zostają dotychczasowe jeszcze izby w Katowicach i Bielsku. We wszystkich zaś izbach, działających w chwili wejścia w życie projektowanej ustawy, pierwsza pięcioletnia kadencja liczy się od 1 stycznia 1930 r., okres zaś pełnienia czynności dotychczasowych prezesów i wiceprezesów przedłuża się zgodnie z wyżej przytoczonymi przepisami i terminami.

Z. K.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ułgi podatkowe dla osób budujących domy mieszkalne.** Ministerstwo skarbu wystosowało do wszystkich izb skarbowych okólnik, w którym wyjaśniło, że ulgi podatkowe przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1925 r. i rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast, oraz rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 września 1930 r. o ulgach podatkowych dla nowowzniesionych budowli mają zastosowanie także do osób, które budują domy mieszkalne za pośrednictwem spółdzielni mieszkaniowych. U tego rodzaju osób potrąca się od dochodu kwoty wpłacone na poczet kosztów budowy domu stwierdzone zaś ad-czeniem zarządu odnośnej spółdzielni mieszkaniowej.

(p) **Listy główne i szczegółowe do celów podatku dochodowego.** Właścicielom domów w Poznaniu, Bydgoszczy, Inowrocławiu, Gnieźnie, Ostrowie Wlkp i Lesznie przypominamy, że w dniu 15 stycznia rb. upływa termin składania urzędom skarbowym list głównych i szczegółowych do wymiaru podatku dochodowego na rok 1932.

(p) **Podwyższenie celnych opłat manipulacyjnych.** Wobec zmniejszenia się w ostatnim czasie wpływów z opłat celnych, rząd wprowadził częściowe podwyższenie opłat manipulacyjnych, pobieranych przy odprawie celnej. Z chwilą wzrostu dochodów, opłaty manipulacyjne zostaną obniżone do normy dotychczasowej. Przewiduje się, że podwyższone opłaty obowiązować będą do dnia 1 kwietnia 1932 r. Nie jest jednak wykluczone wcześniejsze odwołanie rozporządzenia, skoro stan dochodów celnych na to odwołanie pozwoli. Rozporządzenie podwyższające opłaty manipulacyjne, ogłoszone zostało w Nr. 2 Dz. U. R. P. z dnia 13 stycznia 1932 r., weszło w życie następnego dnia po ogłoszeniu i obowiązuje aż do odwołania.

(p) **Taryfy wyjątkowe dla nawozów sztucznych.** Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu zawiadamia, że dla zastosowania taryf wyjątkowych M 5 do M 11 dla nawozów koniecznym jest umieszczenie w liście przewozowym określenie „do nawożenia”. Odnośną zmianę w taryfach kolejowych wprowadzono z dniem 1 stycznia 1932 r. Dz. T. i Z. K. 49/1931.

Z KRAJU

(k) **Pierwsze posiedzenie komisji finansowo-rolnej.** W dniu 13 bm. odbyło się w przedywn radzie ministrów pod przewodnictwem prezesa Państwowego Banku Rolnego p. Seweryna Ludkiewicza pierwsze posiedzenie komisji finansowo-rolnej po-

wołanej do życia przez prezesa rady ministrów w celu rozważenia środków, zmierzających do poprawy finansowej rolnictwa. Po wysłuchaniu wstępnych referatów reprezentantów ministerstwa rolnictwa, ministerstwa pracy i opieki społecznej oraz Banku Polskiego, konferencja zastanawiała się w pierwszym rzędzie nad formalną stroną organizacji całej akcji. Ustalono, że komisja finansowo-rolna będzie nosić charakter organu koordynacyjnego w stosunku do prac poszczególnych komisji specjalnych, które już rozpoczęły, względnie rozpoczną w najbliższym czasie działania na terenie poszczególnych ministerstw. Chodzi tutaj o komisje dla spraw podatkowych i finansowych funkcjonujące w ministerstwie skarbu, komisje prawną działającą w min. sprawiedliwości, oraz komisje rolną powołaną przez ministra rolnictwa.

(k) **Pomarańcze wprost z Jaffy.** W dn. 8 i 9 bm. przybyły do Gdyni 2 statki „Gotland” i „Blaland”, które przewiozły z Jaffy w Palestynie 116 tonn pomarańcz i grapefruit, jednego owocu 3150, drugiego 150 skrzyń. Owoc magazynuje się w chłodni portowej w Gdyni, przy specjalnej temperaturze +4—5° C. Podróż z Jaffy do Gdyni trwała wszystkiego dwa tygodnie, wobec czego transport przybył tutaj w doskonałym stanie. Stałe połączenie między Jaffą i całym bliskim Wschodem a Gdynią utrzymuje „Svenska Orient Line”, do której należą również wymienione motorowce „Gotland” i „Blaland”. Pomarańcze z Jaffy sprowadziła do Polski firma „Bergenske”, a spedycję owoców w kraju załatwia firma C. Hartwig widuje dla pomarańcz, sprowadzanych ładem stawkę 300 zł. za 100 kg. dla pomarańcz sprowadzanych morzem, stawkę 200 zł., nie ulega wątpliwości, że cały polski import owoców południowych skierowany będzie przez Gdynię i Gdańsk. (S. B.)

(k) **Eksport węgla.** Eksport węgla kamiennego w pierwszej połowie grudnia ub. roku wynosił 650 000 tonn i zmniejszył się o 37 000 tonn wobec pierwszej połowy listopada. Spadek wywozu dotyczy tylko rejonu śląskiego, gdzie zmniejszono czas pracy. Eksport przypada w kwocie 153 000 tonn na rynki konwencyjne t. j. środkowo-europejskie, reszta na poza konwencyjne, a głównie na rynki północne.

Z ZAGRANICZY

(z) **Bezrobocie w Prusach Wschodnich.** Bezrobocie w Prusach Wschodnich nadal wzrasta. Obecnie liczba bezrobotnych wynosi 125 000 osób (w roku 1931 — 101 000 osób). Jest to liczba bardzo wielka, skoro się uwzględni słabe zaludnienie Prus Wschodnich i rolniczy charakter tej prowincji

Dziwne praktyki

Dowiadujemy się, że syndyk Związku Fabrykantów Cukierniczych w Warszawie p. Edw. Kikolski, wystosował w tych dniach do jednej z poznańskich organizacji gospodarczych pismo, w którym m. in. donosi, co następuje:

„Sprawa akcji cukrowej stopniowo się posuwa i zbieranie materiału zbliża się ku końcowi. W b. tygodniu miałem informację z Gł. Urzędu Statystycznego, który powiadomił mnie, iż prawie połowa materiału, jest już otrzymana i odpowiednio systematyzowana. Zażądano już ode mnie wpłacenia zaliczki, ale tego jeszcze nie zrobiłem, gdyż nie posiadamy odpowiednich zasobów. Zwróciłem się już do wszystkich fabrykantów z prośbą o poparcie akcji przez wzajemne opodatkowanie się. Załączam W-Panu odpis naszego cyrkularza, w którym wyłuszczyłem cel zebrania pieniędzy. Żądana kwota przez Gł. Urząd Statystyczny jest dość poważna dla naszego Związku”.

Treść zaś wymienionego w powyższym piśmie cyrkularza, jest następująca:

Warszawa, dnia 10 listopada 1931 r.

„Od dłuższego czasu organizacja nasza podjęła akcję, mającą na celu otrzymanie dla przemysłu przetwórczego cukier przemysłowy, t. j. tańszy od cukru wewnętrznego, jaki znajduje się w obrocie na rynku krajowym. W tym celu organizacja nasza zmuszona była do ustalenia ilości przerobionego cukru drogą oficjalną, gdyż organizacje cukrownicze żądają od nas należyte sprawdzenie cyfr. Ponieważ chodzi o przerób cukru nie tylko w fabrykach związkowych, ale i w fabrykach i przetwórnich idących luzem, staraliśmy się o otrzymanie cyfr za pośrednictwem izb przemysłowych. Informacje otrzymane przez izby przemysłowo-handlowe były nieścisłe i na skutek porozumienia się z izbą w Warszawie, zdecydowaliśmy załatwienie tej sprawy na drodze zupełnej oficjalnej.

„Instytucja do której zwróciliśmy się o pomoc, zażądała od nas odpowiedniego wynagrodzenia, gdyż zbieranie tego rodzaju informacji nie leży w jej obowiązku. Wychodząc z założenia, że koszt zbierania materiału może stokrotnie zwrócić się naszym fabrykantom przez uzyskanie odpowiednich bonifikat od organizacji cukrowniczych, zmuszeni byliśmy zaakceptować warunki instytucji urzędowej, która dostarczy nam w najbliższym czasie żądanych informacji”.

W dalszym ciągu tego okólnika p. syndyk nawołuje pp. fabrykantów do dobrowolnego opodatkowania się na rzecz Głównego Urzędu Statystycznego w wysokości jednego złotego od każdego zatrudnionego pracownika i przekazania kwoty na rachunek p. Edwarda Kikolskiego P. K. O. Nr. 21.700.

Jak zatem z powyższego wynika, wspomniany p. Kikolski, pragnąc poczynić kroki w kierunku uzyskania tańszego cukru dla celów przetwórczych, uważał za wskazane zebrać uprzednio potrzebne dane statystyczne. Ponieważ, jak zawiadamia, materiał statystyczny, zebrany przez izby przem. handlowe okazał się nieścisły, przeto postanowił zwrócić się w tej sprawie do Gł. Urzędu Statystycznego. Wymieniony urząd oświadczył, że zbieranie tego rodzaju materiału „nie leży w jego obowiązku”, ale wyraził gotowość dostarczenia p. K. potrzebnego materiału za specjalnym wynagrodzeniem. Tak przynajmniej p. K. informuje tych do których wyciąga rękę, by móc uścić „poważną kwotę”, żadaną przez G. U. St.

Ponieważ G. U. St. jest urzędem państwowym, utrzymywanym z podatków państwowych, mamy prawo zapytać czynniki miarodajne, na podstawie jakiego przepisu G. U. St. może żądać specjalnego wynagrodzenia za swoje czynności, chociażby nawet czynności te „nie leżały w jego obowiązku”. Jednocześnie pragnęlibyśmy dowiedzieć się, czy i pod jaką pozycją tego rodzaju przychody są preliniuwane w budżecie państwowym. (z)

(z) **Ruch okrętowy w Królewcu.** Ruch okrętowy w Królewcu w roku 1931 wykazuje zmniejszenie w porównaniu z rokiem 1930. W roku 1931 przybyło do portu w Królewcu ogółem 1 477 okrętów o pojemności 1 856 000 m³ (w roku 1930 — 1 687 okrętów o pojemności 2 147 000 m³). Ilość towarów przywiezionych drogą morską obniżyła się. W roku 1931 przywieziono (w nawiasie cyfra za rok 1930): węgiel 380 000 tonn (386 000), przetwory ropne 41 283 tonn (41 913), cement 41 371 (57 574) tonn, drzewo 500 tonn (10 000), wapień 12 569 tonn (18 396), papierówka. — (26 890 sążni)

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Kobiety w obronie polskości Warmji i Mazur

W chwili obecnej wszystkie zainteresowania organizacji kobiecych powinny skierować się ku sprawom Prus Wschodnich. Nie może być takiego stowarzyszenia, gdzie nie odbyłoby się natychmiast większe zebranie protestacyjne przeciw gwałtom niemieckim. Niech każde, najmniejsze nawet zrzeszenie kobiece urządzi u siebie posiedzenie, zebranie, wzgl. wiec, chociażby na malej, zapadłej wiosce i niech uchwali rezolucję protestacyjną.

Mniejszość polska w Rzeszy Niemieckiej narażona jest na bezustanne prześladowanie. Mimo, że Polacy żyją tam i pracują spokojnie nie mieszając się do spraw wewnętrznych niemieckich, mimo, że spełniają lojalnie wszelkie zobowiązania, jakie z racji obywatelstwa niemieckiego na nich ciąży, mimo, że płacą podatki i pracą swoją przyczyniają się do przetrwania przez Rzeszę niemiecką kryzysu wywołanego przez jej tajemne zbrojenia, mimo więc takiego rzetelnego i spokojnego ustosunkowania się Polaków pod zaborem pruskim, Niemcy nie ustają ani na chwilę w niesłychanym prześladowaniu ludności polskiej.

Gwałty niemieckie przekraczają wszelką miarę, gdyż nie są to już tylko drobne szkany skierowane przeciw niewygodnej mniejszości, ale jest to, urągająca wszelkiej cywilizacji przemoc i gwałt stosowane z bezwzględnością i właściwym podobnym czynnikiem okrucieństwem.

Ludność polska na Warmji i Mazurach nie może swoich uczuć w założonych kosztem własnym szkołach, choć traktaty międzynarodowe zobowiązują do tego każde państwo, posiadające w swym obrębie mniejszość narodową. Choć więc szkoły takie istnieją, jednakże bojówki hitlerowskie napadają je zniszczenia, rozpędzają i biją niewinne dzieci, maltretują nauczycieli i demolują urządzenia szkolne. Policja niemiecka w takich wypadkach albo nie interwenjuje wcale, albo też prowadzi śledztwo w ten sposób, że winni dopuszczenia się gwałtu nie otrzymują żadnej kary. Cowiącej szal krzyżacki nie ogranicza się do szkół, ale kieruje się nawet ku ochronkom, do tego stopnia, że nawet maleńkie dzieci polskie w Prusach Wschodnich nie są pewne życia, w chwilach napaści rycerzy germańskich z pod znaku swastyki.

W dniach ostatnich w sposób nieludzki zmasakrowano dwu Polaków Gotlieba Późnego w Dębowcu i Zalewskiego w Jedwabnie, mimo, że się w Niemczech mówi tak dużo o ochronie praw człowieka, o pacyfizmie, o tym, że Niemcy pragną pokoju i zgody, a w Europie tylko Polska jest żywołem niespokojnym.

Prestiż naszego państwa i godność

nasza narodowa, wreszcie proste, ludzkie odczucie ciężkiej krzywdy, jaka dzieje się rodakom naszym na Mazurach i w Warmji muszą porwać społeczeństwo całe do czynu. Nie wolno nam przejść spokojnie do porządku dziennego nad okrucieństwami wolać nami o pomstę do nieba.

Rezolucje, uchwalone na zebraniach i wiecach muszą iść w dwu kierunkach po pierwsze należy protestować przeciw gwałtom niemieckim, a po drugie trzeba postanowić mocno i trwale bojkotowanie towarów i imprez niemieckich, książek, filmów, czasopism.

Niechże kobiety polskie pokażą, że potrafią jeszcze zdobyć się na czyn zbiorowy, na protest gorący, na rzeczową rezolucję, ale niech także udowodnią, że to nie tylko zapal chwilowy, lecz protest trwały, objawiający się w znanym nam z dawnych czasów systematycznym bojkocie.

Żadnemu Polakowi ani żadnej Polce zapomnieć nie wolno o krwawych zbrodniach za sprawę polską, męczeńskich Prusach Wschodnich!

O przynależność państwową mężatek

Pod tym tytułem „Kurjer Poznański” w dziale poświęconym Życiu Kobiecemu umieścił artykuł, który informuje o akcji Międzynarodowego Komitetu Kobiecego, skierowanej przeciwko haskiej konwencji w sprawie obywatelstwa. Komitet Kobiecy zwalcza jej postanowienia ze stanowiska indywidualistycznego, w imię „równości” kobiet i mężczyzn. I w Polsce słyszy się nieraz zdania podobne.

O cóż chodzi?

W r. 1930 odbyła się w Hadze na zaproszenie Ligi Narodów międzynarodowa konferencja mająca zająć się kodyfikacją niektórych działów prawa międzynarodowego. Konferencja została „uwięziona” całkowitem niepowodzeniem: z trzech przedłożonych jej zagadnień w dwu nie osiągnięto najmniejszego porozumienia, jedynie co do trzeciego, t. j. obywatelstwa (a nie narodowości!) uzyskano pewien bardzo skromny rezultat. Naturalnie w sprawie tak obszernej i ważnej, sięgającej tak głęboko w najważniejsze zagadnienia polityczne, społeczne i — powiedzmy — nawet cywilizacyjne, dojście do zgody było zupełnie niemożliwe; przyjęte artykuły mają na celu uniknięcie o ile możliwości niepożądanych choć rzadkich wypadków, w których jednostka posiada dwa obywatelstwa albo nie posiada żadnego. I tego nawet, ograniczonego celu, konwencja nie osiągnęła w zupełności. Coś niecoś jednak zrobiono.

Nas tu interesują artykuły 8—11 konwencji i „zyczenie VI”. Dotyczy

one obywatelstwa kobiet zamężnych. W tej sprawie możliwe są dwa stanowiska.

Jedno, zgodne z tradycją rzymską, z poglądami Kościoła, z zasadami narodowymi — to stanowisko jedności rodziny, które w omawianym zakresie prowadzi do wspólnego obywatelstwa małżonków i dzieci. Jeżeli Polak żeni się z Francuzką, ta ostatnia przez sam fakt zamężcia staje się obywatelką polską i dzieci będą obywatelami polskimi. Jeżeli Polka wychodzi za Francuza, staje się obywatelką francuską i dzieci mieć będą obywatelstwo francuskie. To jest proste, naturalne i, zdawałoby się, nie powinno budzić sprzeciwów. Rodzina jest instytucją, instytucją niezmiernie ważną ze stanowiska narodowego, uświęconą przez religię; o obywatelstwie całej rodziny decyduje obywatelstwo jej głowy, t. j. męża i ojca. Naturalnie, zasada jedności mogłaby być zachowana i przez to, że w takich, jak powyższe, wypadkach mąż nabywałby obywatelstwo żony, ale w naszej cywilizacji już tak jest, że żona idzie za mężem, co bynajmniej kobiecie nie ubliża; wiadomo przecie, jak wysokie stanowisko wyznacza kobiecie właśnie taż cywilizacja rzymska i katolicka.

Są jednak państwa, które w swych ustawodawstwach zerwały z zasadą jedności rodziny, uznając, że mąż może mieć swoje obywatelstwo, żona swoje, a dzieci — tu są możliwe różne kombinacje. Proszę teraz pomyśleć, jaką to wielką rzeczą jest przynależność państw., tj. trwale związanej jednostki z jej krajem, jak daleko sięga w głąb duszy ludzkiej, jak decyduje o tysiącnych szczegółach życia codziennego! Różne obywatelstwo członków rodziny rozdziera nieustannie jej jedność moralną. A co z dziećmi? Jakie wypadki mogą oddać je od ojca albo matki? A jakie komplikacje przy regulowaniu skutków prawnych małżeństwa: stosunków między małżonkami oraz między rodzicami i dziećmi? Stosować ustawy ojczyste męża? Ależ to nierówność! — wołają feministki. Więc żony? Dlaczego? Albo wynajdywać subtelne rozwiązania na podstawie ogólnych zasad międzynarodowego prawa prywatnego, jak między innymi sobie cudzoziemcami, którzy przypadkowo weszli w stosunek prawny? To jest zrozumiałe i naturalne tam, gdzie małżeństwo nie jest instytucją, lecz kontraktem, który można zawieść i rozwiązać bez trudności, jak n. p. w Stanach Zjedn.

Z faktem, że niektóre państwa mają takie ustawodawstwo, trzeba się liczyć, gdyż inaczej kobiety, wychodzące za cudzoziemców, mogłyby mieć dwa obywatelstwa, albo nie mieć żadnego. Dlatego ustawa polska z 20-go stycznia 1920 r. nie stanowi, że Polka, wychodząc za cudzoziemca, ko-

niecznie traci obywatelstwo polskie; jeżeli ustawa kraju męża żonie-Polce nie nadaje obywatelstwa z samego prawa, to ta Polka zachowa obywatelstwo polskie; jeżeli nadaje, przez to samo ona obywatelstwo polskie traci. Wypadek podwójnego obywatelstwa lub nieposiadania żadnego obywatelstwa zająć tu nie może.

Konwencja haska z r. 1930 właśnie to samo przepisuje w art. 8 i — wypadek zbliżony — w art. 9. Art. 11 mówi o powrocie żony do dawnego obywatelstwa po ustaniu małżeństwa (jak art. 10 naszej ustawy). Dotąd wszystko w porządku. Natomiast wyraźnym odstępniem od zasady jedności rodziny (na rzecz feminizmu) jest art. 10 konwencji: jeżeli mąż zmienia obywatelstwo, żona idzie za nim, o ile chce. Jeszcze dalej idzie „Zyczenie VI”: „Konferencja zaleca Państwu zbadanie, czy nie byłoby możliwym: 1) uświęcić w ich prawodawstwach zasady równości płci w sprawach obywatelstwa, szczególnie biorąc pod uwagę interesy dzieci, (?) 2) postanowić w szczególności, że odtąd kobieta o ile nie zechce, nie będzie zmieniać obywatelstwa ani przez zamężcie, ani przez zmianę obywatelstwa męża”. To „zyczenie” zawdzięczać trzeba międzynarodowemu organizacjom feministycznym, które greściły się koło konferencji haskiej. One to teraz urabiają opinię rzekomo dla równoprawienia płci, motywując to, że „umieszczenie w międzynarodowym traktacie artykułów, opartych na teorii zależności kobiet, jest dla nich poniżające”, że „nie uważa się kobiety za obywatelkę, osobę dojrzałą”, że kobieta, wyszedłszy za cudzoziemca, już nie będzie mogła „głosować we własnym kraju” itd.

Te — powiedzmy grzecznie... opowiadania przykrywają frazesem indywidualizmu — o szukaniu szczęścia na własny rachunek — bardzo wyraźną robotę, zmierzającą do rozluźnienia rodziny przez rozbijanie jej jedności ze wszystkich stron; tutaj od strony prawnej i to, zdawałoby się, niewielkiego znaczenia praktycznego. Tak, ale w tem jest metoda. I dlatego trzeba śmiało przeciwstawić się na odcinu zagranicznym temu, co z taką śluznością zwalczamy u siebie w kraju.

Prof. B. Winiarski
poseł na Sejm.

Ze świata

Chiny. Chinki nie pozostały w tyle za swemi siostrzyczkami w Europie i Ameryce. P. Kue-Feng-Min jest pierwszą kobietą prawniczką w prowincji Hoeps.

Panna Soume Tcheng, doktor prawa, skończywszy studia w Paryżu, mianowana została prezesem trybunału krajowego w Szanghaju. (Le Droit des Femmes).

St. Ka.

Zofja ze Staszewskich Henrykowa Morawska

W dolinie Wisłoku, na Podkarpaciu, w rodzinnej Bratkówce, śp. Zofja Starowiejska wychowała się w środowisku wysokiej kultury. Węzły krwi łączyły Starowiejskich z możnymi rodami Badenich, Fredrów, Skrzyńskich i innych.

Ojciec Zofji, Stanisław Starowiejski, należał do fundatorów parlamentaryzmu polskiego i był w bezpośrednich stosunkach z wybitnymi umysłami tej epoki. Brat, również Stanisław, odegrał znaczną rolę jako działacz katolicki, drugi brat, kapitan wysokiej miary, znany autor wielu dzieł katolickich, oraz dwie siostry zakonnice, poświęcały życie dla ideałów religijno-narodowych.

Zofja Starowiejska urodziła się w Bratkówce w r. 1860. Od lat najmłodszych była ozdobą i radością domu rodzicielskiego: wesoła, pełna życia rwałego się, nie tylko do tego co piękne i dobre, ale do codziennych, obowiązków nieraz przykrych, szarego domowego życia.

Wychowana w atmosferze czynu i pracy, przez małżeństwo z Henrykiem Morawskim, weszła do domu wielkopolskiego, do tego „Dworca mego Dziadka” w Luboni, tak rzewnie i barwnie opisanego przez generała Morawskiego. Był to chwila dla tej części naszego kraju najcięższe, gdy wal-

ka o ziemię wrzała w całej pełni, gdy każda strata była nie tylko osobistą, ale i narodową.

Od pierwszej chwili stanął przed Zofją Morawską obowiązek ratowania swej przybranej a już ukochanej Luboni. Zrozumiała, że stoi na placówce polskości, w tej siedzibie wspomnień i tradycji. Po śmierci męża po-

święciła się tej pracy bez wytchnienia i dzielnie gospodarząc, nie tylko ją utrzymała, ale przyczyniła się do jej rozkwitu. Był to jeden z pierwszych obowiązków, jaki spełniła na gruncie wielkopolskim, poprostu, bez rozgłosu, choć czyn jej był wielkiej miary. Ta cicha skromna niewiasta, dzielnie pilnowała tradycyjnego gniazda i jej ono zawdzięcza, iż nienaruszone doczekało się wolnej Ojczyzny.

Obok pracy na roli, rozwinęła ś. p. Zofja także wybitną działalność katolicką we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Ruch katolicki naszej dzielnicy zachodniej, zachowa dla niej wdzięczną pamięć. Brała bowiem w nim udział czynny i łożyła nań hojnie, nie żalując sił i zdrowia już mocno niedomagającego. Tak stała się godną następczynią, tych pań lubońskich, które umiały spełniać cel życia i jego obowiązki.

Koło Sodalicyjne do którego należała, poniosło niepowetowaną stratę z chwilą jej skonu, była bowiem dla innych przykładem gorliwości, zapału dla wszystkiego co dobre i poświęcenia nie liczącego się, nawet w późniejszym wieku, z chorobą. Zawsze pierwsza dla każdej pracy, umiała zachęcić i zagrać przykładem tak, że wszystko wydawało się łatwym, gdy ona z prostotą mówiła: „Gdy coś dobrego stać się powinno, to stać się musi”.

Zawsze pełna zapału do czynu, nieustrudzona, tak umiała dodać otuchy innym, że pociągala swoim przykla-

dem, a wszystko to czyniła z największą prostotą i pogodą.

Zofja Morawska była także czynną jako pisarka katolicka. Zwłaszcza postać św. Franciszka z Asyżu pociągala jej umysł i serce, skąd coraz to nowe a niewyczerpane, znajdowała w jego żywocie pobudki do pisania pięknych, natchnionych artykułów, które mi zasilala „Przewodnik Katolicki” i inne pisma.

Przyjechawszy do Krakowa w październiku 1928 r. pragnęła wziąć jeszcze udział, pomimo wielu trudności w dorocznych rekolekcjach Sodalicy Marjańskiej pań Ziemi krakowskiej, w Zbylitowskiej Górze u SS. Sercanek. Powróciwszy, z zachwytem o nich wspominała. Ostatnie tygodnie życia śp. Zofji zesłyły w nastroju wielkiej duchowej radości. Otoczona, jak rzadko kto, całą prawie bardzo ukochaną rodziną najbliższą, nie tylko życiem ale i śmiercią swoją dała przykład, niezwykłej pogody, cichości, zapomnienia o sobie.

Dopiero po śmierci, okazał się ogrom jej pracy, gdy zewsząd zaczęły nadchodzić wyrazy żalu i wdzięczności od wszystkich instytucji i organizacji, które popierała, nie wspominając już o dobroczynności osobistej.

Nie szukając rozgłosu, skromna i cicha a czynna w swoim zakresie, znikła jako ostatnia z rodzeństwa, które zawsze służyło Bogu i Ojczyźnie.

Marja Drohojowska.

Seminarjum duchowe dla wychodźstwa polskiego

(KAP.) J. Em. ksiądz kardynał prymas August Hlond wydał dekret następującej treści:

„Pismem Sekretariatu Stanu z dn. 26 maja 1931 r. L. 1215/31 zlecił mi Ojciec św. urzędowo opiekę religijną i moralną nad wychodźstwem polskim, upoważniając mnie do wszystkich spraw związanych z polskiem duszpasterstwem emigracyjnym.

„Na tej podstawie i wskutek niejednokrotnej zachęty Jego Świątobliwości eryguję niniejszym kanonicznie Seminarjum Zagraniczne dla wychodźstwa polskiego z siedzibą w Poznaniu i nadaję mu w myśl kan. 100 § 1 i art. XVI Konkordatu kościelną osobowość prawną z wszystkimi uprawnieniami, które z Kod. Kanonicznego, z Konkordatu i ustaw państwowych przysługują polskiem osobom prawnym kościelnym.

Osobnym statutem i regulaminem określą wewnętrzną strukturę Seminarjum Zagranicznego i jego stosunek do Ordynariatu Archidiecezjalnego.

Poznań, dnia 8 grudnia 1931 r.

† August kard. Hlond.

Akademia ku czci św. Rodziny

odbędzie się pod protektoratem J. Em. ks. kardynała Prymasa w niedzielę, dn. 17 stycznia o godz. 12 w południe w sali teatru świetlnego „Słońce”. Program akademii następujący:

1. Kolędy — wykona chór męski „Arion” pod batutą p. dyr. Klichowskiego.
2. Przemówienie J. Em. ks. kardynała Prymasa.
3. „Kto się w opiekę” — recytacja p. dr. C. Rydlewskiego.
4. Wykład o „rodzinie chrześcijańskiej” wygłosi J. Magnif. prof. dr. Sajak, rektor U. P.
5. a) „Ostatni list” (wyjątek z „Pana Balcera w Brazylii” M. Konopnickiej, recytacja p. Marij Wdowickiej; b) Z poematu o Chrystusie „Niebieski Gość” Anny Stanczyńskiej.
- 6) „My chcemy Boga” — w opracowaniu p. Klichowskiego na 4 głosy wykona chór „Arion”.
7. „Boże coś Polskę” — śpiew wspólny.

Wstęp jest bezpłatny. Komitet Akademii spodziewa się, że cel Akademii: uczczenie św. Rodziny i podniesienie według jej wzoru rodziny chrześcijańskiej, oraz powaga dostojnych mówców — zgromadzi wszystkich, którzy pod sztandarem katolickim pragną odrodzenia społeczeństwa polskiego.

Węgiel dla bezrobotnych

Komitet do spraw bezrobocia na m. Poznań proszą nas o podanie do wiadomości osób zainteresowanych poniższego zawiadomienia:

Wszystkim bezrobotnym, odbierającym węgiel, od 15 stycznia wydawać się będzie połowę dotychczasowych rat.

Abstynenka „Złota Księga”

znajduje coraz więcej zwolenników wśród nauczycielstwa szkół powszechnych. Ponieważ zaś system Złotej Księgi został dopiero w październiku 1930 r. przez ministerstwo do szkół dopuszczony i polecony wszelkim typom szkół, przeto spodziewać się należy, iż w czasie Tygodnia Propagandy Trzeźwości (1—8. II.) cały szereg szkół tym środkiem posługując się zechce, aby młodzież w czyn zamieniła to, co w pogadankach polecać się będzie. Wszelkie młodsze i starsze praktyczniki i drukami służy Centrala Złotych Ksiąg w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 26, II. dom ogrodn. I. piętro.

24-ta Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W pierwszym dniu ciągnięcia 3-ciej klasy wygrane padły na następujące numery:

Zł. 100.000 na nr. 37939.
Zł. 15.000 na nr. 159256.
Zł. 5.000 na nr. 24694.
Zł. 2.000 na nr. 154741.
Zł. 1.000 na nr. 32418.
Po 500 zł. na nr. nr. 46036 61866 81942 138630 146839.

Po 400 zł. na nr. nr. 20564 28224 68276 75784 81233 84246 102271 116976 132029 142131 151807 153612.

Po 350 zł. na nr. nr. 2763 10216 12208 13520 16548 26689 39062 49149 58204 73773 75411 103001 119403 122613 132931 145890 145910.

Po 300 zł. na nr. nr. 4790 10292 15392 23260 26573 36880 45730 50003 68292 79382 83103 89936 93902 93974 100224 114300 117738 119232 120206 129606 136034.

Po 250 zł. na nr. nr. 8641 9591 11131 12027 13205 15609 15882 16925 20462 31210 34494 41175 41916 43123 44344 49080 50969 53205 57605 59906 60028 60752 65206 71362 74814.

81539 84285 85941 87170 87748 87859 90632
98025 98208 99264 99509 101243 104093 105964
109576 111519 112675 113745 114039 114275
117813 119467 121630 121866 125226 125402
130479 133205 135907 135978 137110 137578
139574 141468 142287 146938 147629 147979
153034 153790 154949 158096 159058.

Po 200 zł. wygrali numery następujące:

77 129 60 297 314 98 408 16 81 501 48 803
48 1049 58 156 348 59 417 748 97 947 2026 204
14 66 323 62 409 37 50 682 977 3008 29 172 230
67 311 501 10 897 997 4018 284 99 330 97 421
68 608 26 34 55 703 96 800 23 946 5041 107 338
447 63 675 6154 250 53 306 26 90 404 575 714 22
23 31 48 71 807 33 65 78 7010 48 118 256 302
67 87 95 438 524 58 97 649 63 736 804 92 915
19 24 51 8003 141 48 94 282 345 80 481 552 632
75 84 792 914 9102 8 59 83 90 206 57 310 487
641 743 14 974 10037 51 432 518 58 666 68 716
95 951 11004 83 129 217 326 30 411 94 550 54
03 73 643 783 844 951 60 61 91 12065 127 340
52 87 519 60 620 900 93 13085 88 261 392 446 76
865 996 14040 151 205 310 412 644 49 776 88
909 37 64 15001 69 195 255 68 356 421 92 630
45 98 16241 406 43 541 970 17001 10 119 218
385 91 566 710 23 808 58 18338 469 70 98 515
86 602 737 62 814 84 926 19024 97 108 269 336
60 72 78 478 543 702 89 833 58 74 940 49 85
20070 136 64 264 99 337 59 618 707 30 908 89
21126 35 202 367 446 600 749 72 84 86 869 75
22055 81 253 300 15 428 560 709 57 66 957
23050 301 12 67 436 511 644 706 20 859 24053
56 133 87 90 243 326 78 809 32 974 95 25016 118
66 228 74 77 311 56 599 628 718 32 855 946 25008
85 96 210 43 348 504 626 44 92 723 27151 57
622 83 764 808 47 990 28022 42 70 104 279 96
352 478 85 99 552 624 84 820 23 65 67 925 63 85
29049 74 179 206 43 698 715 57 924 33 40

30063 168 276 303 76 90 743 50 55 898 922
31054 79 85 109 288 368 76 572 86 656 86 92
788 95 847 71 78 931 42 66 32016 38 108 436
81 534 639 747 895 33 19 22 26 60 275 330 592
639 43 810 38 919 34138 83 212 50 314 698
796 902 61 35042 186 88 318 72 435 99 611 35
90 611 35 77 84 723 853 90 36032 103 70 275
587 604 790 809 957 37001 40 115 46 67 353
404 49 535 59 609 76 78 745 964 72 32032 117
256 368 550 39022 124 32 83 88 263 84 302 433
617 52 989 40040 88 137 75 344 538 54 680
747 41071 152 244 89 359 599 624 25 766 923
24 42028 39 109 90 221 309 417 60 87 600 705
829 925 26 97 43193 223 405 6 81 582 877 943
44037 69 40 90 365 585 773 810 968 83 45026
32 69 224 44 429 74 564 800 907 48118 63 258
97 303 46 526 80 701 804 47058 59 98 118 315
43 545 48026 43 115 263 353 55 200 717 95
720 975 49059 152 251 372 726 38 866 905 6 52
94 54016 24 41 66 152 240 351 409 71 89 811
35 54 98 51068 98 129 239 335 70 411 20 525
741 914 50 84 52143 384 522 57 64 634 91
53053 238 83 316 85 506 630 48 85 89 830 913
28 38 66 82 54063 174 252 88 319 459 578 607
20 709 45 55 55060 66 150 73 407 18 39 557
689 756 814 96 922 36 56142 71 251 95 96 303
472 534 679 890 941 74 81 57018 98 166 248
68 380 487 593 720 62 919 32 54 58010 41 189
219 98 745 53 846 67 59083 138 361 412 17 67
72 518 613 39 844 906 54 61.

60133 98 347 88 497 601 799 889 940
61104 243 399 510 60 94 635 87 713 53 966
62003 89 131 329 417 84 650 91 722 907 83
63066 275 338 66 503 28 81 619 78 821 64118
32 255 362 447 49 65 84 501 25 33 34 624 48
732 78 9163213 16 313 636 728 70 998 66065
444 685 709 57 807 62 980 67117 24 87 229
320 62 84 489 639 68088 121 29 422 74 78 610
764 820 69007 241 301 14 571 620 703 4 846
974 70140 202 85 419 506 14 96 658 912 25
71147 81 219 28 388 402 534 51 66 664 977
72022 43 104 35 84 463 603 72 77 94 933 34 52
63 70 80 82 73121 58 292 318 414 39 500 613
70 91 710 987 74046 94 166 202 17 41 544 762
71 985 89 75382 653 867 943 76233 307 34 500
57 622 64 69 73 883 93 77356 445 51 500 650
739 834 7869 118 206 338 66 716 90 805 52 54
925 79118 369 70 486 99 540 71 630 72 743 66
83 819 963 80167 76 225 339 806 968 81003 24
123 238 47 51 457 79 788 861 64 91 97 82117
38 368 425 29 646 709 877 956 65 83189 313
37 64 460 527 609 82 946 84108 72 278 323 37
546 639 700 93 822 97 958 94 85122 323 496
699 879 971 86162 74 86 203 16 72 331 41 60
82 84 95 437 624 67 752 860 937 87190 222
425 40 511 63 76 900 10 56 73 88026 187 303
21 83 415 75 549 634 51 65 713 50 874 89045
270 79 336 44 499 537 71 617 97 775 95 946 67.
90037 77 203 378 412 82 651 768 80 814 912
81021 96 129 245 457 558 78 621 94 727 34 47
75 552 983 92343 434 63 535 84 709 20 815
93060 74 88 217 333 424 526 99 94033 288 385
482 517 35 712 90 882 996 95186 579 660 62
723 54 81 894 938 96066 212 91 352 82 407 87
522 37 51 84 735 817 97100 217 367 419 599
611 79 829 98173 448 93 547 608 22 742 75 852
959 19513 294 755 80 85 923 49 65 915 41
100267 68 423 49 61 643 702 809 992 101002
273 81 388 510 709 83 99 805 71 102257 74 417
74 83 536 782 866 917 87 103034 293 388 602
803 40 72 79 104040 54 97 179 205 43 53 316
452 553 99 673 865 969 105068 136 68 219 21
62 423 50 529 99 626 86 733 933 106038 232 332
52 537 65 86 638 713 21 72 821 940 107025 107
35 63 94 95 347 655 60 713 38 869 941 87
108003 114 89 379 570 656 78 724 44 839 44 920
109148 52 221 458 736 971 89 110008 25 69 200
47 367 606 68 79 714 51 53 75 839 47 991
111012 43 129 284 313 436 48 65 74 643 830 64
902 56 112051 321 22 44 989 113050 52 154 255
96 302 88 584 642 44 94 99 796 803 56 959 92
114215 319 408 17 595 774 832 917 27 115040
58 169 87 320 81 82 438 653 93 819 950 90
118046 47 95 323 52 208 11 27 31 515 609 93
781 117071 112 92 272 311 61 78 93 97 401 35
768 877 968 88 94 97 118045 135 73 217 95 360
478 595 731 92 817 20 82 975 83 97 119051 400
17 598 601 4 757 98 826 60 912 23 82 85.

120116 352 53 411 31 44 56 560 694 96 962
99 121149 57 231 56 68 332 39 552 644 710 907
65 122094 165 70 238 335 39 669 400 78 580
785 96 889 959 61 95 123072 82 115 481 507 672
763 77 803 13 26 41 70 922 28 37 44 124078 253
543 730 50 857 59 87 964 73 125104 28 323 61
408 603 30 822 985 126061 69 130 60 226 34
749 99 808 25 52 930 40 64 127019 402 79 551
52 642 725 819 905 128063 271 97 324 37 487
73 642 727 917 97 129282 467 576 97 826

130095 151 489 518 737 829 46 74 75 974 131065
68 171 437 56 614 749 866 74 914 20 132021
104 275 320 25 438 544 959 133027 197 214 369
704 48 64 815 60 960 74 134016 50 125 93 262
81 321 51 79 448 61 650 80 739 802 59 991
135337 46 453 503 28 649 95 763 805 42 979
136275 396 429 43 87 520 604 320 933 137015
74 144 277 309 666 774 96 138085 94 97 102
692 702 39 922 139195 290 368 439 571 305 63
95 919 140114 405 90 522 665 89 776 638 971
141022 36 179 202 38 41 388 467 507 633 817
44 57 62 142000 288 337 42 439 72 531 34 65
78 680 823 27 42 93 96 143210 22 62 505 346
47 903 16 144219 29 407 752 944 145007 1 77
231 72 307 71 603 21 709 16 29 34 73 93 842
49 69 936 38 71 146019 48 190 224 314 400 541
90 784 93 808 43 989 147016 147 62 78 99 252
99 320 54 498 622 708 44 76 823 914 19 26 82
148249 525 84 604 995 149115 27 222 377 755
984 953

150066 97 121 59 321 56 430 68 533 901 906
20 34 55 151428 85 607 13 38 62 74 80 717 73
79 33 98 388 953 152009 96 135 46 286 403 21
29 54 503 619 746 834 929 31 33 153018 59 116
48 83 330 61 75 89 487 868 014 25 64 154224
324 91 93 437 526 621 54 93 705 14 18 39 952
155234 47 66 33 323 51 439 532 64 54 614 711
32 812 95 932 156041 236 324 427 579 655
157041 142 246 54 315 80 439 54 606 766 969
91 158988 167 96 307 32 33 439 546 613 42 73
723 393 953 159030 167 215 72 314 400 36 42
59 66 95 554 704 09 70 907 12 945 46 78 90

RADJO

Programy radiofoniczne:

Sobota, dnia 16 stycznia 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 11.45 przegląd prasy krajowej; **godz. 12.05** koncert gramofonowy; **godz. 13.10** kom. meteorol. z Warszawy; **godz. 13.15** komunikaty gospodarcze z Warszawy; **godz. 15.45** giełda pien. (tr. z Warszawy); **godz. 15.50** płyty gramofonowe z Warszawy; **godz. 16.20** radiokronika; **godz. 16.40** płyty gramofonowe; **godz. 16.55** gawęda reporterska; **godz. 17.10** „Niezwyczajne własności ciała przy bardzo niskich temperaturach”; **godz. 17.35** koncert młodych talentów (tr. z Warszawy); **godz. 18.05** koncert orkiestry dętej pod dyr. p. Stefana Stefańskiego; **godz. 19.15** odczyt z cyklu o dziennikarstwie; **godz. 19.30** wiadomości sportowe z Warszawy; **godz. 19.35** płyty gramofonowe; **godz. 19.45** Prasowy Dziennik Radiowy; **godz. 20.00** „Na widnokręgu”; **godz. 20.15** koncert muzyki lekkiej z Warszawy; **godz. 21.55** feljton p. t. „Kult kwiatów w Japonii” (tr. z Warszawy); **godz. 22.10** utwory Chopina w wyk. Marij i Kazimierza Wilkomirskiego (tr. z Warszawy); **godz. 22.45** kom. meteorol. z Warszawy; **godz. 22.50** muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.

Warszawa (1412 m) godz. 11.45 przegląd prasy krajowej; **godz. 12.10** poranek szkolny ze Lwowa; **godz. 12.45** płyty gramofonowe; **godz. 14.45** płyty gramofonowe; **godz. 15.25** „Przebieg wydawnictw periodycznych”; **godz. 15.50** płyty gramofonowe; **godz. 16.20** radiokronika; **godz. 16.40** płyty gramofonowe; **godz. 17.10** „Niezwyczajne własności ciała przy bardzo niskich temperaturach”; **godz. 17.35** koncert młodych talentów; **godz. 18.05** program dla dzieci najmłodszych: słuchowisko p. t. „Wesele pod niebem” — płóra Ant. Bogusławskiego; **godz. 18.30** koncert dla młodzieży w wyk. ork.; **godz. 19.15** skrzynka pocztowa rolnicza; **godz. 19.35** płyty gramofonowe; **godz. 19.45** Prasowy Dziennik Radiowy; **godz. 20.00** „Na widnokręgu”; **godz. 20.15** muzyka lekka; **godz. 21.55** feljton: „Kult kwiatów w Japonii”; **godz. 22.10** utwory Chopina w wyk. Zofij Adamskiej (wiołonczela) i prof. J. Lefelada (fort.); **godz. 22.50** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Hulzen (1875 m) 20.40 muzyka popularna 2340 gramofon; **Paryż (1724 m) 21.00** „Luiza” opera Charpentiera; **Koenigswusterhausen (1635 m) 14.00 i 16.30** koncert. 20.00 wieczór aryj operowych; **Daventry (1554 m) 20.30** radiorewja, 22.40 koncert orkiestry; **Sztokholm (435 m) i Motala (1348 m) 20.15** dawna muzyka taneczna, 22.00 nowa muzyka taneczna; **Kalundborg (1154 m) 20.00** radiobal; **Oslo (1083 m) „Casanova”** op. tr. z „Chat Noir”; **Budapeszt (550 m) 19.30** koncert. 20.45 wykład. 21.45 muzyka lekka; **Wiedeń (516 m) 20.05** „Motyl” opt. Weinbergera; **Praga (488 m) „Pepina”** opt. Stolca; **Beromunster (459 m) 20.00** walec wiedeński. 20.30 wieczór ludowy; **Rzym (441 m) 21.00** transmisja z opery.

Niedziela, dnia 17 stycznia 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 10.15 nabożeństwo z katedry poznańskiej; kazanie wygl. ks. prof. Lisson; **godz. 12.05** odczyt roln. p. t. „Spr

Dnia 13 stycznia 1932 r., o godzinie 4 rano zasnął w Bogu, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najukochańszy i najdroższy mąż, nasz stryj i wuj, ś. p.

Antoni Krzyżankiewicz

inżynier — emer. radca kolejowy.

Pogrzeb odbędzie się z kaplicy św. Józefa na nowy cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej w niedzielę, dnia 17 stycznia, o godz. 14,30. Msza św. żałobna odprawi się w poniedziałek, dnia 18 stycznia, o godz. 10 w kościele św. Marcina.

zw 12828/9

Poznań.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

W żalu nieutuleni

żona i rodzina.

W środę, 13. 1. 1932 r., o godz. 3.50 po poł., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, nasza najdroższa matczyna, teściowa, babcia, córka, siostra i bratowa, ś. p.

z Jamroziaków

Agnieszka Kałkowa

I. voto Skitek

w 56 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 17. 1., o godz. 3 po poł., z Zakładu św. Józefa.

W ciężkim smutku pogrążeni
córki i rodzina.

Poznań, Kraków.

zw 12 831

Dnia 13. 1. 1932 r., o godz. 1.30, zmarła, opatrzona Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, nasza najdroższa żona, matka i siostra, ś. p.

Zofja Bernard

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 17. 1. 1932 r., o godz. 15-tej, z kościoła Bożego Ciała w Dębou.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż, córka i brat.

zw 12 823

Dnia 14 stycznia 1932 r. zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza wierna, uczelwa gosposia, ś. p.

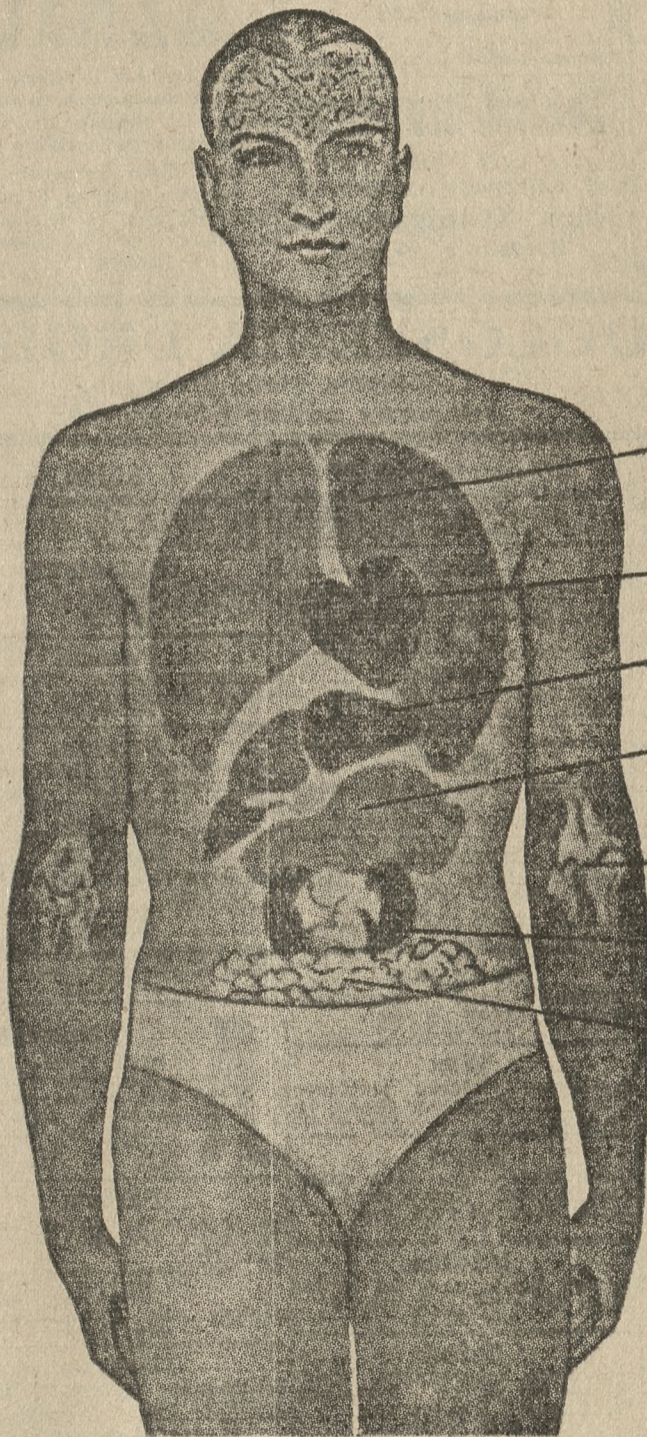
Michalina Gielniak

Zmarła pełniła u nas sumiennie swe obowiązki przez 28 lat i zaskarbiła sobie naszą dożgonną pamięć. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 17 b. m., o godz. 2.30, ze Szpitala Miejskiego na cmentarz jeżycki.

Stanisławostwo Zgalińscy
z rodziną.

zw 12 835

KAWA, KOFEINA I KAWA BEZ KOFEINY

Wpływ jądów, zawartych w używkach, na ustrój ludzki, zależy w znacznym stopniu od wrażliwości osobistej.

Wiadomo powszechnie, że filiżanka kawy, która zawiera zwykle 1/10 lub 1/15 gr. kofeiny, bardzo często może wywołać bezsenność, bicie serca i zaburzenia nerwowe. Stopień natężenia tych objawów zależy całkowicie od chwilowego stanu ośrodkowego układu nerwowego i t. d.

Znani uczeni zajmowali się szczegółowo sprawą działania kofeiny i na podstawie swych dokładnych badań wykazali, że wszyscy ludzie cierpiący na jedną z przedstawionych na załączonym obrazku chorób, powinni stanowczo unikać wszelkich używek zawierających kofeinę, a zwłaszcza kawy i herbaty.

Choroby płuc
Choroby organiczne
Astma

Choroby serca
Sangwinizm
Zwapnienie tętnic

Choroby wątroby

Katar żołądka
Nerwica żołądka
Wrzód żołądka

Chroniczny reumatyzm
mieśniowy lub stawowy

Choroby nerek

Pobudliwość kiszczowa
Choroba cukrowa
Podagra

Kawa HAG przedstawia prawdziwą doskonałą kawę, która jest jednak zupełnie nieszkodliwa, gdyż usunęto z niej całkowicie kofeinę. Kawa ta posiada wszelkie cechy najlepszych gatunków kawy, od których różni się jedynie brakiem szkodliwej kofeiny.

Znakomity smak i wonny aromat tej codziennie świeżo palonej kawy są niedoścignione. Kawa HAG okazuje również i działanie pobudzające, właściwe dobrej oryginalnej kawie, lecz nie wywołuje przytem ani bezsenności ani żadnych innych zaburzeń nerwowych.

25.860 lekarzy w kraju i zagranicą zaleca kawę HAG. Większość z nich również pija wyłącznie tę kawę, gdyż przekonali się, że bezkofeinowa kawa HAG jest lepszą i o wiele zdrowszą niż wszelkie inne gatunki kawy.

Kto dotychczas jeszcze nie zapoznał się z kawą HAG, niechaj jeszcze dzisiaj ją spróbuje. Pod względem smaku i aromatu kawa HAG dorównywa całkowicie najdelikatniejszym gatunkom kawy, co się zaś tyczy ceny ... tak, to prawda, kawa HAG jest nieco droższa. Różnica jednak ceny, obliczona na filiżankę, wynosi zaledwie dwa grosze, a na to chyba każdy dbający o swe zdrowie człowiek może sobie pozwolić.

Kto dotychczas jeszcze nie zapoznał się z kawą HAG, niechaj jeszcze dzisiaj ją spróbuje.

Pod względem smaku i aromatu kawa HAG dorównywa całkowicie najdelikatniejszym gatunkom kawy, co się zaś tyczy ceny ... tak, to prawda, kawa HAG jest nieco droższa. Różnica jednak ceny, obliczona na filiżankę, wynosi zaledwie dwa grosze, a na to chyba każdy dbający o swe zdrowie człowiek może sobie pozwolić.

**KTO WĄTPI, NIECHAJ
PRZEDWZYSTKIEM
SPRÓBUJE!**

Każdy, kto prześle nam załączony kupon oraz zł. 1,— w znaczkach pocztowych, otrzyma od nas pocztą próbną paczkę kawy HAG.

KUPON

Wysłać w zamkniętej kopercie pod adresem:
Kawa Hag, Warszawa, Zielna 19, lub Kawa Hag, Gdańsk.

Załączam w znaczkach pocztowych 1 złoty i proszę o przysłanie mi

1 próbnej paczki kawy HAG

Nazwisko: _____

Miejscowość: _____

Ulica: _____

**DLACZEGO
OBAWIAĆ SIĘ
ZIMY I JEJ
SKUTKÓW:**

opierzchnięcia,
pęknięcia skóry,
zaczernienia

Trochę Kremu Simon'a,
użytego rano i wieczorem na skórę jeszcze wilgotną po umyciu, ochroni Was doskonale przed zrosliwością zimy.

Działanie Kremu Simon'a jest wprost cudowne.

CRÈME SIMON
Paris

HOTEL BAZAR POZNAŃ

ZAŁOŻONY 1838 ROKU

Urządzony według nowoczesnych wymagań, wyposażony w doskonałe urządzenia higieniczne, posiada stylowe umeblowanie, wygodne sale recepcyjne, apartamenty z tazienkami, wodę płynącą ciepłą i zimną, telefony do rozmów miejscowych i pozamiejscowych w pokojach.

Ceny umiarkowane, dostosowane do ogólnej tendencji zniżkowej.

Po 16.200-2.64

Po wysokich cenach **zakupuje czerwone przebrane i nie przebrane**
KARTOFLE

w każdej ilości za natychmiastową zapłatą. Oferty proszę nadsyłać pod adresem **HAASE, ul. p. H. Wittkowskiego, Nowy Tomyśl, telefon 2.**

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER“ patent gdański Nr. 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodzeniem w przypadkach wypadkach wszystkich liszajów, nawet liszajów ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyrzutach, wszelkiego rodzaju czerwoności twarzy i nosa, odmorozeniach itd. Przy zamowieniach uprasza się o celowate opisy. Świetne uznania. Jeżeli bez skutku, zwrot pieniędzy. Cena 8,60 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zgóry bez portorium.

Chem. Kosm. Laboratorium „KLOSSIN“ Gdańsk 2, Hundegasse 43.

KINO RENAISSANCE
Wielki podwójny program wojenno - kryminalny p. t. „**NIEMOLNY ŻYCIA**“
oraz nadprogram **KEN MEYNARD** w cowbojskim filmie.

Dom
7 ubikacji, skład, ogród, blisko rynku. Cena 8.500, wpłaty 4.500. Otręba, Jarocin, Kilińskiego 2, zd. 18 219

Dobrze prosperujące przedsiębiorstwo

skład paszy i zboża
z kompletnym urządzeniem, z powodu wyjazdu **na sprzedaż**. Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod **zw 12 824**

MŁYŃ MOTOROWY
z olejarnią, przytem 4 morgi roli z ogrodem, położony przy stacji blisko stacji kolejowej, tuż pod miastem powiatowym, dobrze zaprowadzony. **korzystnie na sprzedaż wprost od właściciela.** n.w. 8065

FRANCISZEK JARMUZ
Góra, pow. Żnin.

MŁODSZEJ EKSPEDJENTA
do detalicznego i hurtowego handlu win, dobrze poleconego, **poszukuje się** Zgłoszenia do „**PAR**“, Al. Marcinkowskiego 11 **pod nr 2,52**
Pw 10 132-252

Zakład krawiecki
czysty zysk 10.000 rocznie, bez odstępnego **wydzierżawię** **Edm. Stanisławski**, Krotoszyn (Wlkp.)
d.w. 2 828

DESKI i BLOCHY
sosnowe, stolarskie
suche i czyste, 80, 65, 55, 52, 42 i 26 m/m,

deski boczne
bezsęczne, czyste, 20, 23 i 26 m/m **na sprzedaż**
FR. POLASZEK, tartak parowy. **Gostyń (Wlkp.)**
n.w. 8 052

Duży lokal
2 okna wystawowe przy Rynku Witdeckim, Górna Wilda 59, **wydzierżawię** gospodarz **zw 12801**

Stenografistka - korespondentka
polsko - niemiecka, kasjerka z długoletnią praktyką w poważnych instytucjach. **szuka odpowiedniego stanowiska.** Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 12 732**

Szkoło
okienne, ogrodowe, katedrane, surowe druciane, ornamentowa, kolorowe dżamanty, kit szklarski itp., lustra i **szyby wystawowe** poleca **Polskie Biuro Sprzedaży Szkoła** Spółka Akcyjna Poznań, Małe Garbary 7 a, telefon 25-63. Oddział w Łodzi, ul. Pusta 15/17 **Pw 8 479-30 110**

PODZIĘKOWANIE.
Komitet Budowy Ochronki w Mosinie składa niniejszym szczerze podziękowanie wszystkim Sz. Ofiarodawcom za łaskawie złożone ofiary na budowę ochronki.

Składając niniejsze podziękowanie, podajemy do ogólnej wiadomości, że ochronka została oddana Kurji Arcybiskupiej w Poznaniu i jest już czynna.
(-) Ks. E. Kalkowski, przewodniczący.
(-) W. Podemski, sekretarz. (-) H. Musiał, skarbnik.
Mosina, dnia 15 stycznia 1932 r. **zw 12 833**

1. K. 8/31. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Krobi powiat Gostyń i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Krobina tom 23 kart 645 na imię Ludwika Bujakiewicza, handlarza w Krobi, zostanie w drodze egzekucji dnia 11 marca 1932 r., o godz. 10 przed poł., wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 7. Opis nieruchomości: zabudowane podwórze i ogród o łącznej powierzchni 00.15.51 ha, nr. matrykuły 508. ks. podatku budynkowego 270, wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 585 mk., mapa nr 6, parcela 735/126. Wzmiarkę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 23 maja 1931 r. Gostyń, dnia 19 sierpnia 1931 r. **Sąd Grodzki, n.w. 7924**

1. K. 18/31. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Ludwinowie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Ludwinowo tom II karta 55 na imię rolnika Piotra Baka, z Ludwinowa pow. Gostyń zostanie w drodze egzekucji dnia 18 marca 1932 r., o godz. 10 przed poł., wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 7. Opis nieruchomości: Zabudowane gospodarstwo rolne, o powierzchni 10.22.10 ha, parcele nr 81. 195-80, 196-80 i 197-80. Artykuł matrykuły 25. ks. podatku budynkowego nr. 34. Wzmiarkę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 27 listopada 1931 r. Gostyń, dnia 29 grudnia 1931 roku. **Sąd Grodzki, n.w. 7923**

W sprawie upadłościowej nad majątkiem firmy Fabryka rowerów i maszyn Inventia Sp. Akc. Poznań, Marsz. Focha 88, zwołuje się zebranie wierzycieli celem rozpatrzenia wniosku zawiadowcy masy co do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa. — na dzień 25 stycznia 1932 r., godz. 11.30, pokój 29 tutejszego Sądu. Poznań, dnia 11 stycznia 1932 roku. Sekretariat 2-a Sądu Grodzkiego, n.w. 7925

PRZETARG PRZYMUSOWY
Dnia 16 stycznia 1932 r., o godzinie 17-tej, w Szamotułach przy ul. Poznańskiej 23, sprzedam publicznie największą dającym za gotówkę:
wagę „Berkel“, 450 but, ½ ltr. wina węg. wytrawnego, 100 but, ½ ltr. likieru „Genges“ i automat do kawy. **n.w. 7 888**
Ratajczak, komornik sąd. z pol. w Szamotułach.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1911)
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele od 50 gr
dowóz materiałów budowlanych bezpłatny. Każdy może otrzymać 6% w łącznej amortyzacji długoterminowa pożyczka. Al. Marcinkowskiego 13, De Ka Ha **Pw 10 224 244**

Okazja
Odstąpię list hipoteczny 9 000 złotych płatny zaraz na gospodarstwie przywam 120 morg pszemnej ziemi które nabyć można przejmując 12 000 z 7% amortyz. pożyczkę. Oferty reflektantów Kurjer Poznański **zdw 18 030**

Białe meble
fotele, hokery, ławka, stół krzesła, szafa garderoba, szafa żelazna oraz rozmaite tania sprzedam. Obejrzeć można 1-3 Słowackiego 22 m 5, **zdw 17 945**

Dom
piętrowy na prowincji, dochód 2.000 zł, cena kupna 18.000, wpłaty według umowy zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 268**

Skład
kolonijalny w pełnym biegu Półwiejska 16, suterna m 1 z powodu starości i choroby sprzedam. **zdw 18 144**

Dom
budowany na skład 6 ubikacji, nadające się na każde przedsiębiorstwo tania sprzedam, Sekretarz Kwarcia-wieś, **zdw 17 913/4**

Meble
tania wprost ze składnicy poleca K. Bakos ul. Weneckańska 1 Most Chwaliszewski przy krzyżu **zdw 97 999**

Meble kuchenne
kupuje się najkorzystniej. Łąkowa 4 a, stolarnia, **zdw 15 695**

Młyn parowy
z jednorazowym przejściem, przy samym mieście bez konkurencji na dogodnych warunkach zaraz sprzedam lub wydzierżawię. Fr. Kaźmierczak Drzonek p. Srem **nw 8 053**

Nie kupuj mebli
zanim zwiedzisz Centrale mebli Swarzędz gdyż tam najlepsze ceny **Pw 9 825 6-45-68**

Specjalność!!!
Najnowsze serwisy obładowe „Turkus“
w cenie przystępnej dla każdego domu poleca tylko Hurtownia Porcelany, Wronecka 24, podwórze Tamże szkło szlifowane Prima Alpaque — Całkowite wyprawy bardzo tania, **zdw 18 909**

Lisa
białego płaszcza suknie balowe i inne sprzedam Patrona Jackowskiego 36, m. 6, **zdw 18 262**

Trzy
pszy szpice 6 tygodniowe na sprzedaż, Grunwaldzka 38, **zdw 13 298**

Beczki
puchowe, Matejki 60 m. 3, **zdw 17 409**

Dom
nowoczesny z obszernymi zabudowaniami, ogrodem w mieście, powiatowo bardzo korzystnie — przy wpłacie 19 500 zł do nabycia Agencji wykluczenia. Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 13 330**

Piekarnię
dobrze prosperującą w Poznaniu sprzedam, Adres Kurjer Poznański **zdw 13 312**

Dom z składem
budynki gospodarcze, w dobrym stanie, 4 morgi ziemi obsiane żytem, w większej wsi kościelnej, poczta, koleje wójtostwo w miejscu, zaraz sprzedam, Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 13 308**

Materiały
meskie, czarne, granatowe, spodniowe, desenowe, czasankowe lub szwiotowe, Najprzedniejsze wyroby hielskie, wielki wybór. — Ceny najniższe poleca W. Złotogórski Poznań, Wronecka 24 l. hurt i detal **rw 4090**

Sprzedam
motor benzynowy, angielski, prawie nowy dwukonny, za 800 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 13 396**

Koncesję
na drożkę samochodową, zegar, odstąpię Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 14 402**

Drogerję
zaraz sprzedam w mieście powiatowo korzystne położenie sprzedaż okazjna. Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 13 403**

Wedliny Małopolskie
specjalność kabanosy świeże nadeszły tania Skład drobiu i dzielnicy, Wielkie Garbary 20, **zdw 13 366**

Robótki
ręczne gotowe i rysowane, wszelkie woły, jedwabie i dodatki poleca „Towary Krótkie“ Wodna 25 **Pw 10 159/160-53.85/86**

Sypialnie
sprzedaje tania stolarnia Rybaków 15 **nw 7 371**

Dom
bez długu obiekt pierwszorzędny w Poznaniu dochód roczny ca. 33 000 zł wprost od właściciela na sprzedaż, Cena zależna od gótownikowej wpłaty, Oferty tylko poważnych reflektantów do Kurjera Poznańskiego **zdw 13 342**

Gramofony — Płyty
najkorzystniejsze źródło zakupu F. Balań Woźna 12 **Pw 9 802-9-52.21/2**

„Centrala mebli“
Swarzędz naprzeciwko przy ul. podcacia meble po cenach niskich. Wielki wybór **Pw 9 814 5-30.32/5**

Piec
kafłowy, przenosny, prawie nowy, 160 cm wysokości, tania sprzedam, Oferty do Kurjera Poznańskiego **zdw 18 426**

Parcele
na Zawadach tania sprzedam. — Fischer, Stary Rynek 91, **zdw 18 347**

Skład
kolonijalny towarem pokój kuchnia sprzedam korzystnie. Adres Kurjer Poznański **zdw 13 355**

Smoking
szczupła figura tania. Rynek Jeżycki 2, III. lewo, **zdw 18 430**

Pończochy wełniane za bezcen
wyprzedaż Aleje Marcinkowskiego 2 parter „Emzet“, **zdw 18 440**

Wóz
trzycałowy i lekka platforma sprzedam, Marszałka Focha 71, warsztat, **zdw 18 429**

Bufet
łóżka, szafy i inne meble sprzedam Romana Szymańskiego 1, parter, lewo, od godz. 6-8 **rw 4129**

Jadalka
dębowa bogato rzeźbiona bardzo tania. Stolarnia Bukowska 9, **zdw 18 519**

Skład
spożywczy, mieszkaniem, 600-miesięcu 900 złotych. Zgłoszenia Wędkowski, Piekary 11, **zdw 18 538**

Skład papieru
w bardzo dobrze prosperującej dzielnicy z powodu objęcia większego przedsiębiorstwa sprzedam z towarem lub bez za gotówkę zaraz. Adres Kurjer Poznański **zdw 18 534**

Motocykl
mało używany z przyczepką nowoczesny z braku gotówki zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański **zdw 18 533**

Skład
kolonijalny duża wieś, 4 km od Poznania dobrze zaprowadzony, bez konkurencji tania oddam. Informacje Poznań-Główna 110, Czyżewski, **rw 4129**

Konia
z wozem sprzedam, Kurjer Poznański **zdw 18 552**

Wynajmę
ewentl. sprzedam dom z ogrodkiem, Warszawa Zoliborz, 5 pokoi, wszelkie wygody. Wiadomość Poznań, Słowackiego 47, mieszkanie 3, **zdw 2 368**

Skład
kolonijalny z mieszkaniem sprzedam, Wielkie Garbary 35 **zdw 18 491**

Gramofony
okazyjnie sprzedaje się Wielkie Garbary 34, mieszka 12 **rw 4130/1**

Parcele
naprzeciw Osiedla Warszawskiego różnej cenie. Główna 24, **rw 4125/6**

Leżankę
nakładki na dwa łóżka nowe tania sprzedam Tomala, Sw. Marcin 46, podwórze, prawo, **zdw 18 463**

Leżanka
jak nowa czysta tania, Łąkowa 1, Lewicki, **zdw 13 375**

Kiosk
letni wydzierżawie lub sprzedam. Adres Kurjer Poznański **zdw 13 345**

Pończochy
piękne, trwałe i tania kupisz tylko w specjalnym magazynie pończoch. A. Szymański, Poznań sw. Marcin 1 przy pl. S-ty Krzyżskim. **Pw 9 828-9.**

Parcela
do sprzedania kwint. 4 zł. — Zgłoszenia Jan Jurkowski, Zawady 17, **zdw 18 413**

Skład
papieru tania, Chwaliszewo 9, **zdw 18 414**

Maszyny
bębenkowa, okazyjnie. Górna Wilda 19, skład, **zdw 18 499**

Bufet mahonowy
z marmurową płytą (Biedermeyer) korzystnie do nabycia Różana 22, mieszkanie 8, **Pw 10 203-53.123**

Sprzedam
4 osobowa limuzynka B. M. W. w bardzo dobrym stanie ewentl. zamienię na parcelę. Oferty z podaniem ceny oferowanej do „Par“ **pod 53.120**
Pw 10 202-53.120

Dom
masywny, nowy, 4 ubikacje, chlewy, w dużej wsi kościelnej sprzedam tania Grzempowski, Wilkowyja, pow. jarocin, **zdw 18 609**

Kinoapar
Zeiss Ikon sprzedam, Antkowski, Kopernika 2, **zdw 18 576**

Płaszczyk
dziecięcy do 5/6 lat barankowy, nowy. Wysoka 4, m 10, **zdw 18 568**

Motorek
1.5-2.5 konny kupię Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 324**

Maszynki do liczenia
w dobrym stanie poszukuje. — Strzelbicki, Grudziądz, Stara 10, **zdw 18 599**

Dom
kupię do 100.000 zł bez pośrednictwa. Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 569**

Aparat do powiększeń
kupię za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 570**

Piekarnię
urządzeniem mieszkaniem, ewtl. kamienica kupię. Oferty Kurjer Poznański **zdw 4119**

5 KUPNA
Kupuję za gotówkę
jadalnię, sypialnię, gabinety, medyc., pianina, meble, saloniki, meble, dom Komisowy, Dominikańska 3. Telefon 24-42. **Pw 10 176-240**

Przyjmuję w komis
na bardzo dogodnych warunkach jadalnię, sypialnię, gabinety, medyc., pianina, salony, saloniki oraz pojedyncze meble, urządzenia domowego. Dom Komisowy, Dominikańska 3. Telefon 24-42. **Pw 10 175 241**

Kupimy
samochód używany, dobrze utrzymany, c ile możności Ford nowoczesny. Zgłoszenia do Kurjera Poznański, **zdw 18 055**

Motocykl
używany kupię, Podać cenę. — Oferty Kurjer Poznański **zdw 17 965**

Piekarni
w Poznaniu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański **zdw 17 932**

Rower
kupię, Jądłodajnia, Górna Wilda 15, **zdw 13 289**

Urządzenie
oraz zastawę stolową niedużej kawiarni, cukierni kupię Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 328**

Wózek
dziecięcy dobrze utrzymany kupię. Oferty do Kurjera Poznański **zdw 18 424**

Kuchenkę
westfalską używaną kupię. Oferty Kurjer Poznański **zdw 13 333**

Słomy
prasowanej wagon ca. 250 ctr. kupię. Oferty Ściesiński, Łucim, pow. Bydgoszcz, **rw 4 110**

Rower
męski lub damski, mało używany, lub nowy kupię okolicznościowo. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego **zdw 17 404**

Kamienica
w śródmieściu wprost od właściciela 65.000 wpłaty. Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 13 407**

Kamienica
3. narożnikowa w Poznaniu 2 składy za 50.000 zł na sprzedaż okazyjnie. Jaskiewicz, Fredry 6, **zdw 18 581**

Kamienicę
z składami poblizu St. Rynku, dochód 16 tys. zł za 150 tys. zł. Oferty Kurjer Poznański **zdw 4116**

Kamienica
ogród i 2 składy przy kufnię, skład kolonijalny restauracji, 5 pokoi wolne, 50 lat przedsiębiorstwo w jednych rękach. Powód sprzedaży starość. Dochód inteny 1.400 zł prócz własnych interesów. Cena 23 000 zł, wpłaty 17 000 zł Kwiatkowski Gniezno, Lecha 4, **zdw 13 540**

7 PIENIĄDZ
25 — 30 000
na I. hipotekę kamienicy w Poznaniu. Procent umiarkowany. Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 205**

6 000
potrzebne. Procent 400 zł miesięcznie za 8 000 — 500 zł. Gwarantacja notarialna. Oferty do Kurjera Poznańskiego **zdw 18 315**

Wspólnika
przyjme do mego przedsiębiorstwa wódczanego oraz tytoniowego od kilku lat dobrze zaprowadzonego w śródmieściu Zgłoszenia Kurjer Poznański **zdw 13 336**

2 500
pożyczki poszukuje, wysoki procent natychmiast. Oferty Kurjer Poznański **zdw 18 392**

20 000
do 40.000 pożyczka na I. hipotekę. Oferty i na portorja. Kurjer Poznański **zdw 18 507**

10 — 20 000

na I hipotekę domu przy św. Marcynie wartości 400 000 poszukuje procent, ugoda. Oferty Kurjer Pozn. zdw 18 488

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkania
4 2 1 pokojowe dwa składy wydzielone czynsz zgóry Wiadomość: ul. Matejki 65 a m. 1. zdw 97 950

Mieszkanie
4 pokojowe łazienka (gaz, elektryka) na Solcu obok kościoła, 15 minut do przystanku tramwajowego zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 13 306

Pokój
kuchnia tylny dom drugie piętro przy Starym Rynku, najchętniej urzędnika. Wiadomość: Zydowska-1. skład obuwia. zdw 13 299

2
pokój kuchnia, łazienka, elektryczność słoneczna zaraz do objęcia. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 13 445

3 pokojowe
komfortowe wprost od gospodarza czynsz miesieczny Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 18 339

Trzy
pokoje, meble, dzierżawa zgóry, natychmiast 8—10 do południa, Focha 76 mieszk. 5. zdw 18 395

Mieszkanie
pokój kuchnia w śródmieściu odstąpić. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 18 339

Pokój
kuchnia zwrot kosztów, czynsz miesieczny. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 18 370

Pokój
kuchnia 350 dzierżawa pół roku 40 zł miesiecznie. Palacza 11. m. 3. zdw 18 529

Próżny
pokój gospodarz Bluszczowa 4. zdw 18 398

3
pokojowe z komfortem we willi z ogródkiem bez odstępnego za miesięczną dzierżawę od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Aleja Szlagowska 11. zdw 18 455

2
pokój kuchnia. Dzierżawa miesięczna. Zabikowo, Rocznia 6. zdw 18 503

Mieszkanie
4 pokojowe z wszelkim komfortem najlepsza dzielnica, oddam tylko dobremu reflektantowi. Oferty Par. Aleja Marcinkowskiego 11 pod 53 122. Pw 10 204 53.122

5
pokojowe centrum, wysoki parter odstąpić objęcie 1500 Podgórna 2 mieszkanie 4. zdw 13 553

Pokój
od gospodarza dzierżawa 25. Buro Posłańców, Przecznicza 1a. zdw 18 585

Trzypokojowe
dwupokojowe, jednopokojowe. Mroczkowski, Zydowska 1. rw 4128

9 SZUKA MIESZK.

Pokój
kuchnia przy Starym Rynku lub Wildzie. Dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 17 942

Poszukuję
pokój kuchnia rok zgóry — Oferty Kurjer Pozn zdw 18 147

Mieszkania
3 pokojowe i kuchnia, możliwe 1. piętro Jeżyce, poszukuje. Oferty pod zdw 18 201 do Kurjera Poznańskiego.

Prośba
wdowa bezdzietna szuka próżnego pokoju wprost od gospodarza za miesięczną dzierżawę. Oferty Kurjer Pozn zdw 18 269

Poszukuję
stróżostwa domowego zarazem stróżem nocnym. Oferty proszę składać do Kurjera Poznańskiego zdw 18 406

Pokoju
kuchni poszukuje bezdzietne małżeństwo. Dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdw 18 393

Dwupokojowego
bezdzielne małżeństwo. Czynsz zgóry. Oferty zdw 18 394

4
pokojowego mieszkania poszukuje za czynszem naprzód. Pośrednicy wykluczeni Oferty Kurjer Poznański zdw 17 346

Pani
w średnim wieku szuka próżnego pokoju z osobnym wejściem, wprost od gospodarza za miesięcznym czynszem Oferty Kurjer Pozn. zdw 18 478

Mieszkania
2—3 pokój wprost od gospodarza, możliwe centrum, czynsz zgóry, poszukuje rodzina urzędnicza. Oferty Kurjer Pozn zdw 18 571

Szukam
długiego próżnego pokoju z urządzeniem łazienki, kuchni lub kominki ewentl. pokój z kuchnią. Oferty Kurjer Pozn. zdw 18 527

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
1—2 osobowy, czysty, spokojny, słoneczny z elektrycznością. Wielkie Garbary 36. m. 22. zdw 18 039

Fredry 6
mieszkanie 7. zdpw 18 023

Pokój
umeblowany dla małżeństwa. Poznanska 27. II front. Müller. zdw 17 976

Pokój
2 studentek studentów. Szwalcarska 15. mieszk 4. zdw 13 197

Pokój
kaloryfery, elektryczność, porządnie umeblowany komfortowy dom trzymanie smacznie i zdrowie. Słowackiego 8. m. 9. zdw 18 305

Pokój
Śniadeckich 4. III. prawo. zdw 13 303

Dwuosobowy
(elektryczność) Piekary 9. m. 2. zdw 13 237

Pokój
ogrzewanie centralne elektryczność natychmiast do wynajęcia. Zaczysze 8. zdw 13 295

Pokój
ciepły 1—2 osobowy. Wypiańskiego 12. mieszk 7. zdw 13 288

2—3
klatki, słoneczny, Marszałka Focha 74. m. 5. zdw 18 287

Studentom
Ogrodowa 19. Nowakowski. zdw 13 283

Pokoik
skromny panu. Niegolewskich 6. mieszkanie 7. zdw 13 281

Klatki
schodowej komfort utrzymanie lub bez Orzeszkowej 16. górny dzwonek. zdw 13 232

Pokój
względnie dwa pokoje dla panów studentów (studencki), niekupujać wejście, balkon, elektryka użycie kuchni po 20 zł. Adres Kurjer Poznański zdw 18 310

Komfortowy
pokój wszelkimi wygodami. Matejki 6. m. 5. zdw 13 335

Pokój
odnajme. Skryta 8. III. lewo. zdw 17 833

Pokoik
Św. Józefa 9. mieszkanie 9. zdw 18 436

Pokój — pokoik
Mickiewicza 1. mieszkanie 4. zdw 13 437

Niekupujący
panu. Piotra Wawrzyńska 32. mieszkanie 6. zdw 18 438

Pokój
wynajme dwom panom. Rybaki 7. mieszkanie 25. zdw 13 444

Centrum
niekupujący, utrzymaniem, bez. Murna 3. I. prawo. zdw 18 449

Pokój
umeblowany Zielona 7. mieszkanie 10. zdw 18 431

Pokój
1—2 osobowy. Działyńskich 7. mieszkanie 5. zdw 18 425

Pokój
wolny. Wierzblicie 26. mieszkanie 7. zdw 13 420

Pokój
Wierzblicie 13. parter. lewo. mieszkanie 4. zdw 13 419

Pokój
dwuosobowy ogrzewany. Matejki 60. mieszkanie 7. zdw 13 416

Dworcu
Focha 27. mieszk. 12. zdw 10 415

Pokój
ładny frontowy. Dąbrowskiego 90. mieszkanie 2. zdw 13 411

Centrum
pokój dobrze umeblowany, elektryczność, łazienka wynajme. — Aleja Marcinkowskiego 17. I. prawo. zdw 18 408

Pokoik
25 zł. Skryta 2. m. 2. zdw 18 403

Dwuosobowy
Mickiewicza 7. mieszkanie 10. zdw 13 273

Wspólny
pani za konwersację francuskiego. Mostowa 4. mieszkanie 9. zdw 18 397

Słoneczny
elegancki. Jackowskiego 21. mieszkanie 11. zdw 13 401

Pokój
dla dwóch panów. Św. Marcin 65. podwórce. prawo. I. mieszk 10. zdw 18 344

Pokój
słoneczny inteligentnemu panu. Adres Kurjer Pozn. zdw 18 351

Pokój
panience Piekary 24. II. piętro. mieszkanie 17. zdw 18 354

Pokój
wolny. Św. Marcin 27. III. lewo. zdw 13 355

Pokój
jednoosobowy. Wierzblicie 14. mieszkanie 17. zdw 18 367

Szukam
kolegi studenta na wspólny pokój. Skryta 11. mieszkanie 6. zdw 18 373

Lepszy
osobne wejście. G. Wilda 45. I. zdw 18 383

1—2
pokój używalność kuchni, inteligentnemu małżeństwu. Rzepceckiego 27 — 3. Łazarz. zdw 18 386

Pana
wspólnie. Łakowa 16. I. prawo. zdw 18 455

Pokój
2 lub 3 panom. Marszałka Focha 51. m. 10. zdw 18 452

Elegancki
dwuosobowy pokój. Rybaki 9. m. 3. zdw 18 504

Umeblowany
pokój Strzelecka 3. III. m. 10. zdw 18 465

Pokój
z utrzymaniem korzystnie wynajme. Mielżyńskiego 1. m. 12. zdw 18 467

Półwiejska
33. II. prawo panom. zdw 18 487

Pokój
wolny. Woźna 17. Tasiemski. zdw 18 492

Śródmieście
przy Zamku ładny wynajme. — Waly Jana III. II. parter. prawo. zdw 18 503

Frontowy
czysty elektryczność szuka współnika. Jackowskiego 40. m. 8. zdw 18 495

Klatki
schodowej niekupujący sypialnia, salonik elektryczność, łazienka zaraz. Waly Jagielly 3. I. m. 5. zdw 18 496

Pokoik
panience Waly Jagielly 3. I. mieszk 5. zdw 18 497

Pokój
dla 2—1 osoby łazienka, elektryka Łakowa 10. m. 9. zdw 18 511

Niekupujący
1—2 osobowy. telefon. Stolarska 2. m. 6. zdw 18 506

90.—
elektrycznością, dobrem utrzymaniem (bez 25) lepszym panom. panom zaraz obiady 1. Różana 4. mieszkanie 6. zdw 18 579

Dwuosobowy
małżeństwo wygodami. Woźna 14. b. 14. zdw 18 555

Ładny
pokój solidnemu panu wynajme. Długa 16. I. lewo. zdw 13 551

Pokój
wspólny panu Łakowa 19. mieszkanie 3. zdw 13 549

Panom
Małe Garbary 3. m. 4. rw 4111

Dwuosobowy
Wielkie Garbary 29. m. 11. rw 4122

Pokój
umeblowany wynajme. Wielkie Garbary 48. m. 19. rw 4123

Lepszy
1—2 utrzymaniem, bez. Wszystkich Świętych 6. m. 6. rw 4124

Duży słoneczny
dla 2 pań używaniem kuchni, pościel własna. Krasieńskiego 14. mieszkanie 8. zdw 13 543

Pokój
dwuosobowy zaraz wynajme. — Słowackiego 48. II. prawo. jw 3 369

Pokój
Marcelińska 3. I. lewo. narożnik Grunwaldzkiej. jw 2 370

Niekupujący
Kraszewskiego 13. III. prawo. jw 3 372

Pokój
próżny, duży frontowy, telefon, elektryczność, Wielkie Garbary 42. mieszkanie 3. zdw 18 530

Utrzymaniem
intelig. Młyńska 13. I. — 8. zdw 13 528

Pokój
balkonowy dobrze umeblowany, elektryczność, Niegolewskich 2. mieszkanie 11. zdw 18 515

Wspólny
z klatki Wrocławskiej 23. mieszkanie 5. zdw 18 557

Tanio
elektrycznością wynajme. Kantaka 8. mieszkanie 7. zdw 18 558

12 SZUKA POKOJU

Jednoosobowego
35 złotych onalem, światłem szuka pan Oferty Kurjer Poznański zdw 18 292

Pokoiku
jednoosobowego zaciszego (25 do 30 zł) w śródmieściu, szuka mężczyzna, ewentl. z obiadem lub całodziennym utrzymaniem. Zgłoszenia z cenami Kurjer Poznański zdw 18 603

Pokoju
próżnego śródmieściu 30 zł poszukuje zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 13 421

Pokoju
na ciche biuro z spaniem, obwód I i VI. śródmieście z biurkiem możliwe parter do 65 zł zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 18 341

Zaraz
poszukuje pokoju umeblowanego, niekupującego ziemianin centrum Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 13 352

Próżnego
pokój używaniem łazienki przy inteligentnej rodzinie lub wprost od gospodarza poszukuje urzędnicza Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 13 364

Niekupującego
dobrze umeblowanego okolica Jeżyce szuka pan. Oferty cene Kurjer Poznański jw 2351

Pokoju
dobrze umeblowanego śródmieściu zaraz Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 13 316

30 zł
pokoiku z łóżkiem poszukują 2 panienki przy małym dworcu od 1 Oferty Kurjer Pozn. zdw 13 343

13 LOKALE

2—3 pokoi
na biura I. pr. Aleja Marcinkowskiego do wynajęcia. Szesne oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 17 911

Na biura
poszukuje się mieszkania o 6 pokojach w centrum miasta od 1 lipca r. b. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 18 333

Sklep
na warsztat wolny. Nowak. Kopernika 4. zdw 13 371

14 DZIERŻAWY

Autobus
wyzdierżawie za dzienne opłatą. Oferty Kurjer Pozn. zdw 18 167

Ubikacje fabryczne
wielkość 700 mkw. w tem mieszkanie dla stróża i pokoje na biura wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 18 823

Dzierżawy probostwa lub folwarczku
od 500 do 700 mórg dobrej drenowanej ziemi poszukuje rolnik. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 18 866

Rzeźnictwo
w małym mieście z kompletnym urządzeniem warsztatem i mieszkaniami korzystnie oddzierżawie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 18 117

Poszukuję
dobrze prosperującej piekarni celem dzierżawy, najchętniej wprost od gospodarza. P. Matejki Trzemeszno. Plac Kilińskiego 9. nw 8080

Dzierżawa
1500 mórg dobrej ziemi z gorzelnią bogatym inwentarzem Wlkp. z powodu choroby dzierżawcy od 1. 4. na korzystnych warunkach od przejęcia. Gotówki potrzeba około 80 tys. zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 13 331

Warsztat
w dzielnicy willowej, gdzie brak warsztatu reparacyjnego, wydzierżawie dobremu rzemieślnikowi z używaniem maszyn na zapęd. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 13 317

Obszar dworski
około 500 mórg ziemi ornej pszenno-buraczanej w Poznanskim zaraz do wydzierżawienia. Inwentarz kompletny. Do objęcia 25—30 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański dw 2523

Warsztat
kolodziejski także us. Inny cel elektryczność maszyn wydzierżawie. Medlewiński Poznań. Karłowickiego 12. zdw 15 600

Oddam
w dzierżawę młyn wodny, z hodowlą ryb. Potrzeba do przejęcia 6 tys. zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 18 473

Reflektuje
na dzierżawę majątku 400 mórg. Morkowski. Bydgoszcz. Mazowiecka 9. Pw 10 195-63.16

Poszukuję
dzierżawy względnie kupna dobrze prosperującej mleczarni. — możliwe w mieście. Podać ilość mleka, ceny dzierżawy względnie kupna. Oferty Kurjer Poznański zdw 13 591

Rzeźnictwo
Leszno, w pełnym biegu, dobrze prosperujące z powodu choroby wydzierżawie natychmiast. Urządzenie i maszyny może dzierżawca kupić. Cena według umowy. Zgłoszenia Placzk. Leszno. nw 8 090

15 UZDROWISKA

Worochna
Pierwszorzedny pensjonat „Liliana” poleca jasne pokoje wspaniale ogrzane korzystać łazienka, sala jadalna, salonik. zdw 95 354

Zakopane — „Januszek”
Chalubińskiego, pensjonat adwokata Rychlickiej Kuchnia na masle Pokoje odnowione, bardzo ciepłe. Cena 8 do 10. zdw 10 454

16 OSOBISTE

Unieważniam
książeczkę wojskowa Szulczewski Stanisław plutonowy rez. Szarmarzewskiego 27. zdw 17 997

J. H.
oczekuje wiadomość — do Kurjera Pozn. pod zdw 18 001

Detektyw
prywatny obserwacja wywiady, dochodzenia dyskrecja zaufanie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 13 372

Za
długi żony mojej Rony Rozalji nie odpowiada. Stefan Roth. Maleckiego 31/32. zdw 13 382

Jadę
16. bm. rano sześciogobowym luksusowym autem do Jarocina — Ostrowa — Kępna. Zabiorę 1—3 osoby korzystnie Zgłoszenia Wysoka 11. m. 26. rw 4113

18 URZĘDOWE

Łazienki
miejskie w Górczynie ul. Marsz. Focha 193. po dokonanej naprawie są oddane do publicznego użytku i to dla kobiet w piątek a dla mężczyzn w soboty od godziny 2—8 po poł. zdw 18 512/13

21 ZGUBY

Zgubiono
książeczkę legitymacyjną 13 058 Stefana Kolańskiego 8. I. 32. Powszechna ksiąteczka unieważnia się. Laskawy znalazca zechce ją oddać w Dziekanacie Matemat. Przyrod. Uniwersytetu. zdw 18 320

Złoty
zegarek damski bransoletkowy zgubiono wczoraj wieczorem po 7-ej między kawiarnia Józwiaka a ul. Jasna i Dąbrowskiego 65. Zwrot uprasza się za wysokim wynagrodzeniem do „Przeglądu Zagarmistrzowskiego i Złotniczego”. Fredry 2. zdw 13 441

Jamnik zółty
biała plama na piersiach zaginał. Wiadomość za dużą nagrodę. — Raszewski Chwałkowo p. Środa. zdw 18 399

Zgubiona
paczka w białym papierze środa odebrać „Par”. Aleja Marcinkowskiego 11. Pw 10 197 2.62

Oryginalne
kostiumy maskowe dla Pań towarzystwa. „Femina”. Fredry 3. zdw 18 123

Obiady
kresowe na masle. Kantaka 8/9. brama prawo. III. zdw 18 002

22 ROZMAITE

Obiady
prywatne tanio. Bukowska 7. m. 4. zdw 13 314

Krawcowa
rutynowana poza domem. Oferty Kurjer Poznanski zdw 18 418

Krawcowa
poleca się w dom za 2 zł dziennie Wypiańskiego 12. mieszk. 19. zdw 13 353

Chiromantka
Marsz. Focha 29. mieszkanie 12. przepowiada systemem wszechświatowej sławy Lenormand. zdw 18 335

Krawcowa
samodzielną na elegancką garderobę damską, dziecięcą poleca się dom Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 13 523

23 OŻENKI

Kupiec
lat 30 poszukuje znajomości pań w celu matrymonialnym. Laskawe oferty Kurjer Poznański zdw 17 899

Urządnik
pocztowy na etacie, podpor. rez. z własnym mieszkaniem, poszukuje znajomości pań w celu matrymonialnym. Posag pożądany Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dw 2521

Administrator majątków
kawaler lat 30, na dobrem i stałym stanowisku w Poznanskim szuka na tej drodze z powodu braku znajomości pań towarzyski życia. Pannę lub bezdzietną wdówkę z dobrej rodziny, materialnie niezależną zechce z całym zaufaniem zgłosić się wraz z fotografią, którą się zwraca pod słowem honoru do Kurjera Pozn. zdw 18 466

Wdowa
z mieszkaniem lat 46 pozna pa-na przystojnego na stałej posadzie

Niania młoda, rutynowana, do niemowląt lub młód. dzieci, wymaga skromne. szuka posady. - Zgłoszenia Hr. Zółtowska, Niechanowo pod Gniezmem, zdw 15 217

Rzadca gospodarczy lat 36 z 10-letnią praktyką w postępowych intensywnych majątkach w Wielkopolsce z ukończoną szkołą rolniczą w Niemczech, rzutki energiczny i zamiłowany w swym zawodzie, zna dokładnie uprawę buraków cukrowych, rybołówstwo, hodowlę inwentarza zarodowego oraz księzkowość rolniczą. Dobre referencje. W ostatniej posiadzie 3 lata, przyjmie stałą posadę od 1 IV 1932 lub przed Laskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 10 103

2 000 pożyczki kaucyj lub wspólnictwa z uzyskanie stanowiska. Posiadam praktyki bankowa dziennikarska rolnicza, uzdolniony wszechstronnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 505

Panna w średnim wieku inteligentna szuka posady do zarządu domu u samotnej osoby, albo do dworu. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 514

Młoda dziewczyna poszukuje posługi lub jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 294

Poszukuję posady w składzie owoców, z wyjazdem na targi. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 232

Ogrodnik kawaler, lat 25 obeznany z kwaciarstwem hodowlą wczesnych warzyw szkółka drzew, hodowla róż pod szkłem, chlubne świadectwa, na niewypowiedzianej posadzie poszukuje stałej posady najchętniej w majątku, zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 325

Inteligentna paniąka z lepszej rodziny lat 20 poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 321

Gospośnia samodzielna długoletnimi świadectwami poszukuje posady 1. 2. Ostatnie świadectwo 9 letnie. - Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 318

Nauczyciel emerytowany poszukuje posady biurowej administracji z kaucją, przygotuje uczniów do egzaminów. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 18 811

Posługaczka ucziwa poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 388

Szofer ogrodnik kawaler 10 lat praktyki, poszukuje posady zaraz Laskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego, zdw 19 435

Pracznka poszukuje prania lub posługi. - Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 427

Posługaczka poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 443

Piekarski pomocnik rutynowany w swym zawodzie poszukuje posady. Laskawe zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 18 442

Służąca poszukuje posady z praniem, gotowaniem - bez do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 340

Poszukuję posługi. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 19 343

300 zł kaucji lub nagrody za uzyskanie jakiegokolwiek posady poszukuje kupiec budowniczy. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 18 259/9

DZISIAJ W KINIE

- Apello: „Hai Tang”.
Aurora: Tarzan wśród małp.
Colosseum: „Romans księżniczki”.
Corso: „Dziewica Orleańska”.
Edison: „Tajemnica Cytadeli w Dęblinie”.
Harta: „Mociste Imperator”.
Metropolis: „Wiosenna miłość”. Na scenie Din-Don.
Nowości: „Gdy w kobiecie miłość się budzi”. Na scenie rewia „100-procentowy mężczyzna”.
Orzel: „Dwie ostatnie minuty”.
Ofeon: „Monte Carlo”.
Renaissance: „Niewolnicy życia”.
Roxy: „Muzulanka”.
Słońce: „Trader Horn”.
Teatraz: „Wszystko na sprzedaż prócz serca”.
Wilson: „Indyjski Grobowiec”, II seria.

Książkowa bilansistka pisząca biegle na maszynie, zna język polski i niemiecki, szuka posady. Oferty Oredownik Wielkopolski, zdw 18 264

Robotnik z kaucją 500 zł poszukuje lepszej pracy, najchętniej woznego. - Laskawe oferty Oredownik, zdw 18 223

Szofer ślusarz z dobrmi świadectwami poszukuje posady od 1. 2 lub 1. 4. - Zgłoszenia do agencji Kurjera Pozn, w Gostyniu, nw 8986/7

Służąca ze wsi do wszystkiego poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 356

Pokojoła ucziwa z dobrej rodziny poszukuje posady najchętniej w majątku od 1. II Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 423

Ogrodnik - kawaler w starszym wieku z dłuższą praktyką poszukuje posady. Wymagania skromne. Tadeusz Komiczny Promnice poczta Murowana Goślina, zdw 18 360

Magister farmacji, Pomorzanie z 1/2 roczną praktyką poszukuje od zaraz względnie później posady. Laskawe zgłoszenia, zdw 18 368

Dziewczyna z długoletnimi świadectwami do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady 1 lutego. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 563

Dziewczyna inteligentna, samodzielnym gotowaniem długoletnimi świadectwami, kuchnia warszawska poszukuje posady 1 lutego. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 564

Dziewczyna z wioski do wszystkiego lub dzieć poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 575

Kucharka znająca wszelka prace szuka posady. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 578

Paniąka z lepszej rodziny szuka posady kasjerki ekspedjentki albo do dzieć jako bona zna haft robotki ręczne, obecnie znajduje się w krytycznym położeniu Laskawe oferty Kurjer Poznański, zdw 18 547

Szofer monter pałac szuka portierstwa albo jakiegokolwiek innej posady. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 539

Starsza dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 520

Dziewczyna lat 20, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 952

Rutynowana stenotypistka polsko-niemiecka, siła samodzielną poszukuje posady zaraz lub później. Laskawe zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 954

Służąca z gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 955

Dziewczyna z porządnej rodziny poszukuje posady z dobrmi świadectwami władająca także językiem niemieckim. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 983

Młodsza dziewczyna poszukuje posługi. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 097

Wolontariuszka fryzjerska poszukuje posady. - Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 098

Mężatka młoda w krytycznym położeniu poszukuje dobrej posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 838

Dwie dziewczyny ze wsi poszukują zaraz posady do wszystkiego. - Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 067

Postługaczka poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 003

Krawcowa pierwszorządna poleca się w dom. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 889

Dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem od 15 stycznia. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 019

Apteka w Poznaniu poszukuje współpracownika młodszego z egzaminem wojew, lub magistra (ki) farm., dypl. Zgłoszenia z podaniem referencji i warunków Kurjer Poznański, zdw 17 872

Pianistka potrzebna zaraz. Restauracja Botania, Dąbrowskiego 105. zdw 18 296

Instytucja ubezpieczeniowa poszukuje prawnika na samodzielne stanowisko. Oferty z życiorysem i referencjami do Kurjera Poznańskiego, zdw 18 201

Sprzedawców artykuł pierwszorzędny kaucją na wzy 50 Spieszne oferty Kurjer Poznański, zdw 19 290

Maszynistę - Zecera z kaucją 3 000 zł. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 332

Poszukuję ogrodnika wykwalifikowanego do prowadzenia ogrodu w zdrowiskiu karpaciem. Oferty z kwalifikacjami Kurjer Poznański, zdw 19 327

Stała dobra posada do zarządczyni domu - ekspedjentki kaucją 1 500 zł. Zgłoszenia z fotografią Kurjer Poznański, pod zdw 18 326

Potrzebna kobieta z gotowaniem. Kilińskiego 6, mieszkanie 8. zdw 18 307

Nowość Poszukujemy kilku inteligentnych panów dla nowo bezkonkurencyjnego artykułu. Konjunktura - mimo kryzysu bo każdy dom polski jest interesentem Zgłoszenia u Dyr Bauera, ul. Pocztowa 31a m-4 wysoki parter. Od godz. 10-12 i 3-5. Pw 10 179-253

Książkowej rutynowanej Zgłoszenia z podaniem wynagrodzenia odpisami świadectw Kurjer Poznański, zdw 18 390

Sprzedawca wymowno poszukuje hurtowni masła. Kaucja 500 zł. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 349

Chcesz otrzymać posadę? Wyucz się księgowości, stenografii, pisania maszyna Wpisz codziennie Postep, Plac Sapiieżyński 3a, zdw 17 969/70

Służący z gotowaniem bez spania nawszkroś ucziwej do dwójga osób zaraz. Zgłoszenia sobótę od 20. Wielka 15. m. 16. zdw 19 369

Dziewczę zdrowe, czyste do dzieć i prac domowych 5-6. Skład mebli, Wrocławka 19. zdw 18 412

Służąca do wszystkiego, z gotowaniem, dobrze polecona, potrzebna zaraz. Kolejowa 45, miesz. 1. zdw 18 422

Potrzebna zaraz bardzo dobra samodzielna kucharka. Wskaze Kurjer Poznański, zdw 18 432

Stenotypistka polsko - niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 922

Panna skromna poszukuje posady do samotnej osoby lub do dziećka znaszycie i robotki ręczne. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 993

Ogrodnik poszukuje posady samodzielnej, kawaler 8 letnia praktyka od 15. 1. 32 lub każdego czasu. Proszę zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 489

Pracznka szuka prania w lepszych domach. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 000

Dziewczyna wiejska poszukuje posady na wsi do wszelkich prac domowych - znająca się na wszelkim chowaniu drobiu. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 884

Dziewczynę młodszą do posługi. Zgłoszenia Strumykowa 37, m. 4, od godz 19-tej. zdw 18 498

Służąca zaraz potrzebna. Zaczisz 3, Kacifiska. zdw 18 474

Uczeń zegarmistrzowski potrzebny. - Chwilkowski Św Marcin 40. zdw 18 472

Dziewczyna ucziwa do wszystkiego, z czystem praniem bez spania zaraz potrzebna. Za Grobla 2, m. 15. zdw 18 518

Służąca potrzebna. Wypańskiego 11, Bogacka. zdw 18 537

Woźny inkasent potrzebny. Ślusarska 7, Księgarnia. zdw 18 535

Magazynier siła rutynowana, biegle w ekspedycji mogąca wykazać się długoletnią praktyką we większych przedsiębiorstwach przemysłowych branży elektrotechnicznej, znający księgowość maszynową, potrzebny zaraz. Kaucja konieczna. Oferty z odpisami świadectw i podaniem wysokości pensji oraz kaucji i rodzaju tejsz prosimy skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego, zdw 18 331

Zawijaczki zdolne do fabryki cukierków na akord potrzebne. Oferty zgłaszają mogą tylko wykwalifikowane sily do Kurjera Pozn, zdw 18 524

Służąca do prac domowych oraz gotowanie od zaraz potrzebna. Poctowa 9, II., lewo. zdw 18 514

Służąca ucziwa, czysta do wszystkiego zaraz. Niegolewskich 5, parter, front. zdw 18 545

Panie bez względu na dotychczasowy zawód potrzebne do pracy handlowej. Praca stała, na wyjątkowo korzystnych warunkach - Zgłoszenia osobiste pań nie niżej lat 23 w sobótę godz. 10-12 i 3-5. Prusiewicz, Mińska 9, zdw 18 556

Drogerzystą pomocnik, dzielny fotograf etc, który pracował w pierwszorzędnych drogerjach w Poznaniu, Katowicach, Król Hucie może się zgłosić. Zgłoszenia z podaniem referencji, życiorysu, pensji z wolnym pokolem do Drogerji Minerwa, Bydgoszcz, Gdańska 17. Pw 10 196 63,18

Posada stała fachowoczo zbyteczna, potrzeba 1 000 złotych wysoka pensja i gwarancja zapewniona. - Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 525

Potrzebny młodszy robotnik inkasent gotówka 200-300 zł zaraz. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 554

Pannę do dwójga dzieć 4 i 8 lat na godzinę popołudniową od 2 do 7-mej poszukuje Jazyk niemiecki podany. Pisemne zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer Poznański, rw 4115

Służąca z dobrem gotowaniem, dobremi świadectwami, dobrem poleceniem do wszystkiego potrzebna. Szewska 10, miesz. 2, godz. 6-8. zdw 18 502

Dzielna fryzjerka potrzebna zaraz na 50%. Oferty J. Jokiel, Rawicz 17, Styczenia 1, zdw 19 614

Chłopiec mający lat 15, syn ucziwych rodziców może się zgłosić do sprzedaży peronowej. Księgarnia kolejowa „Ruch” Poznań, dworzec, nw 8 091

Kilku panów (pań) inteligentnych i wymownych do pracy zewnętrznej zaraz potrzebnych. Fachowoczo i potrzebną Zgłoszenia Plac Wolności 14a, ofic. I., prawo, piątek 16-17, sobota 10-12. zdw 18 574

Humor zagraniczny

Panie naczelniku, potracono mi znów z pensji na jakiś fundusz. To nie jest potrącenie, tylko dobrowolna ofiara (London Mail). S. F.

„Oredownik Wielkopolski“

istniejący od roku 1870, jest najtańszym dziennikiem w Poznaniu.

Table with subscription rates: Przedpłata miesięczna wynosi: W ekspedycji i agenturach prowincjonalnych 1,95 zł, W agencjach w Poznaniu 2,20 zł, Z odnośzeniem do domu 2,30 zł, Na prowincji na pocztach już z odnośzeniem do domu 2,34 zł.

Redakcja i administracja: Poznań, św. Marcin 70. Telefony: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72.

Wychowawczyni kochająca dzieć, praktyka przyjmie posadę - wyrzeczenia pańi względnie inna. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 387

Posługaczka szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 490

Początkująca biurowa-ksiązkowa poszukuje posady, wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 494

Służąca pilną ucziwa, pracowita, religijna poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 501

Wychowawczyni z kilkoletnią praktyką poszukuje posady do dzieć. Zna szycie. - Zgłoszenia do Kurjera Pozn, zdw 18 509

Młodsza gospośnia z dobrmi świadectwami i poleceniem, w ostatniej posiadzie 3 lata, szuka posady od 1 lutego lub później, najchętniej w majątku. - Zgłoszenia z podaniem warunków, pensji Różnowska, Stare, pocztą Rogoźno (Wielkopolska), zdw 18 602

Szofer ślusarz kowal maszynista, dobry mechanik, trzeźwy, sumienny, ucziwy trzy lata we większych majątkach, poszukuje posady w majątku zaraz lub od 1. 4. 32. Laskawe oferty uprasza nadesłać do Kurjera Poznańskiego, zdw 18 590

Urzednik gospodarczy, kawaler lat 30, z kaucją przyjmie posadę urzednika lub piearza. Wynagrodzenie obojętne. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 597

Szukam posady pokojowej, znam obsługe i prasowanie, pragne przyjąć posadę od 15. I. lub 1. lutego. Miejscowosc obojętna. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 598

Rutynowana korespondentka polsko-niemiecko-francusko, maszynistka-stenotypistka polsko-niemiecka poszukuje poady także biuralistki kasjerki (dłuższa praktyka). Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 600

Sekretarka adwokacka z 3-letnią praktyką (wogóle biurowa 7-letnią), biegle pisząca na maszynie młoda, zdolna sumienna i reprezentacyjna, poszukuje odpowiedniej posady. Laskawe zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego, pod zdw 18 601

Młoda gospośnia do dobrem gotowaniem poszukuje posady do samotnych państwa lub jednej osoby. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 18 517

Kucharka czysta, lat 27, poszukuje posady samodzielnie do wszelkiej pracy. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 18 516

Dziewczyna wiejska, z samodzielnym gotowaniem dobrze polecona poszukuje posady od 16. 1. Zgłoszenia Kurjer Pozn, zdw 18 205

Służąca młoda, czysta, ucziwa poszukuje posady do wszystkiego zaraz. - Oferty Kurjer Pozn, zdw 18 206

Służąca do wszystkiego z gotowaniem do 2 osób szuka posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 495

Dziewczyna z dobrem gotowaniem i praniem szuka posady od 1. 2. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 615

Służąca młodsza szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 611

Fryzjerka przyjmie-wypomóżkę w soboty. Adres Kurjer Pozn, zdw 17 831

200 zł kaucji dam za posadę w restauracji składzie kolonjalnym lub kelnera. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 503

Dziewczyna do wszystkiego z szyciem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 587

Dziewczyna do dobrem gotowaniem długoletnimi świadectwami poszukuje posady od 15 lub 1. II. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 588

Gospodni - kucharka z hodowla drobiu poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 518

Urzednik gospodarczy lat 37 żonaty poszukuje od kwietnia posady pod dyspozycję lub za podwórzowego albo, samodzielnego włodarza 13 lat praktyki wzorowych majątkach - pierwszorzedne referencje. Zgłoszenia Szukalski Rawicz Kolejowa 34. zdw 17 075 6

Sierota poszukuje posady kasjerki lub ekspedjentki za skromnem wynagrodzeniem Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego, zdw 17 580

Dziewczyna inteligentna pracowita, zna szycie, robotki sprzątanie poszukuje posady pokojowej, do dzieć lub do wszystkiego może być przychodnia. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 156

Krawcowa solidna poszukuje jakiegokolwiek posady w Gdyni bardzo skromne wymagania. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 487

Ogrodnik samodzielny 10 lat praktyki poszukuje posady zaraz lub 1. 2. Laskawe zgłoszenia proszę skierować do ekspedycji Kurjera Pozn, zdw 17 569

Handlowiec kawaler z kaucją 3 000 szuka posady branża miejscowosc obojętna. Oferty Kurjer Poznański, zdp 17 481

Stelmach z własnymi narzędziami poszukuje posady od 1. 4. 1932, wykonuje prace kolodziejiska, ciesielska i stolarska, najchętniej na większym majątku. - Kuchta Antoni małt. Olszyna, pow. Ostrzeszów, zdw 17 683

Ogrodnik młodszy, samotny z dobrmi poleceniami poszukuje posady w majątku lub większem ogrodnictwie jako pomocnik. Laskawe zgłosz Stanisław Salata Wieckowice, pocztą Dopiewo powiat poznański. zdw 17 826

Poszukuję pokoju za posługe. Oferty Kurjer Poznański, zdw 18 095

Stenotypistka polsko - niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, zdw 17 922

Panna skromna poszukuje posady do samotnej osoby lub do dziećka znaszycie i robotki ręczne. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 993

Ogrodnik poszukuje posady samodzielnej, kawaler 8 letnia praktyka od 15. 1. 32 lub każdego czasu. Proszę zgłoszenia Kurjer Poznański, zdw 17 489

Pracznka szuka prania w lepszych domach. Oferty Kurjer Poznański, zdw 19 000

Dziewczyna wiejska poszukuje posady na wsi do wszelkich prac domowych - znająca się na wszelkim chowaniu drobiu. Oferty Kurjer Pozn, zdw 17 884

Advertisement for 'Przedpłata' (Subscription) and 'Ogłoszenia' (Announcements). Includes rates for subscriptions and details for placing ads, such as daily rates and special rates for long-term or high-profile ads.